

Planavimo organizatorius	KAIŠIADORIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
Plano pavadinimas	RUMŠIŠKIŲ MIESTELIO BENDROJO PLANO KEITIMAS
Planavimo proceso etapas	RENGIMO ETAPAS
Planavimo proceso stadija	BENDRŲJŲ SPRENDINIŲ FORMAVIMAS Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita
Teritorijų planavimo lygmuo	VIETOVĖS
Teritorijų planavimo dokumento rūšis	KOMPLEKSINIO TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAS
Objekto numeris	AT-23T-2131
Bylos (segtumo) žymuo	BP-04
TPDRIS dokumento numeris	K-VT-49-23-118

ATESTATO NR.	PAREIGOS	VARDAS PAVARDĖ	PARAŠAS
Nr. TPV 0081	TERITORIJŲ PLANAVIMO PADALINIO VADOVAS	ŽILVINAS GRABAUSKAS	
Nr. ATP 1682	PROJEKTO VADOVĖ	ANDŽELIKA KAŽIENĖ	

Plano rengėjai:	
	<p>UAB „Atamis“ Žirmūnų g. 139-319, LT 09120 Vilnius Įm. kodas 300564438</p> <p><i>Projekto vadovė</i> <i>Andželika Kažienė</i> <i>El. paštas: a.kaziene@atamis.lt</i> <i>Tel.: +370 68674252</i></p>

Dokumentą parengusių specialistų sąrašas:

Eil. Nr.	Pareigos	Vardas Pavardė	Parašas
1.	Projekto vadovas	Andželika Kažienė (ATP1682)	
2.	SPAV ataskaitos rengėja, PDV	Dalia Bagdonaitė	
3.	Grafinės dalies rengėja, PDV	Nijolė Kučinskienė (TPV 0080)	

TURINYS

ĮVADAS	4
1. INFORMACIJA APIE PLANO RENGIMO ORGANIZATORIŲ IR RENGĖJĄ	6
2. PLANO TURINYS, PAGRINDINIAI TIKSLAI IR SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS	7
2.1. Plano pavadinimas, planavimo tikslai ir uždaviniai	7
2.2. Plano sąsaja su kitais planais ir programomis	10
2.3. Plano koncepcijos alternatyvų aprašymas.....	12
2.3.1. Bendrojo plano keitimo galiojimo teritorija ir ribos.....	12
2.3.2. Koncepcijos turinys	13
2.3.3. Koncepcijos alternatyvų aprašymas	14
3. ESAMA APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS	21
3.1 Urbanistinės struktūros vertinimas	21
3.2 Socialinės ir ekonominės aplinkos vertinimas	22
3.3 Susisiekimo sistemos vertinimas	23
3.4 Inžinerinės infrastruktūros vertinimas.....	24
3.5 Gamtinės aplinkos ir aplinkos būklės vertinimas	25
3.5.1 Gamtinės aplinkos vertinimas	25
3.5.2 Aplinkos būklės vertinimas	36
3.6 Aplinkos būklės pokyčiai, jeigu planas nebus įgyvendintas	40
4. TERITORIJŲ, KURIOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS, APRAŠYMAS	42
4.1. Saugomos teritorijos ir gamtos paveldo objektai.....	42
4.2. „Natura 2000“ teritorijos	46
4.3. Kitos biologinės įvairovės išsaugojimui svarbios teritorijos	47
4.4. Kraštovaizdžio morfologinė struktūra ir vizualinis estetiškas potencialas	53
4.5. Gamtinis karkasas.....	56
4.6. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės	60
4.6. Kitos teritorijos ir objektai.....	64
5. SU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS, YPAČ ATKREIPIANT DĖMESĮ Į PROBLEMAS, SUSIJUSIAS SU APLINKOS APSAUGAI SVARBIOMIS TERITORIJOMIS	66
6. TARPTAUTINIŲ, EUROPOS BENDRIJOS ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIU NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI, SUSIJĘ SU PLANU	69
7. GALIMOS REIKŠMINGOS PASEKMĖS APLINKAI	72
8. PRIEMONĖS PLANO ĮGYVENDINIMO REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI.....	79
9. VERTINIMO, ĮSKAITANT VISUS SUNKUMUS, SU KURIAIS SUSIDURTA KAUPIANT REIKIAMĄ INFORMACIJĄ, APRAŠYMAS.....	81
10. NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS	82
11. SANTRAUKA	83
GRAFINĖ DALIS	86

ĮVADAS

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo bendrieji sprendiniai (konceptija) parengti vadovaujantis Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V1E-2185, patvirtinta Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programa, planavimo sąlygomis bei remiantis Lietuvos įstatymais, Vyriausybės nutarimais, taisyklėmis ir kitais norminiais dokumentais, reglamentuojančiais teritorijų planavimą.

Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje formuojama apibendrinta Rumšiškių miestelio teritorijos vystymo koncepcija, parengiamos dvi bendrųjų sprendinių (konceptijos) alternatyvos. Patvirtintos alternatyvos pagrindu bus rengiamas Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano sprendinių konkretizavimas, kuris rengiamas laikotarpiui iki 2035 metų.

Rengiant Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo bendruosius sprendinius remiamasi Europos Sąjungoje visuotinai priimta tvaraus vystymosi ideologija. Tvarus (darnus) vystymasis suprantamas kaip kompromisas tarp aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų, sudarantis galimybes pasiekti visuotinę gerovę dabartinėms ir ateinančioms kartoms, neperžengiant leistinų poveikio aplinkai ribų. Tam, kad būtų nustatytos, apibūdintos ir įvertintos galimos reikšmingos Rumšiškių miestelio teritorijos vystymo koncepcijos įgyvendinimo pasekmės aplinkai, rengiamas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas.

Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas - planų ir programų įgyvendinimo galimų pasekmių aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir vertinimo procesas, per kurį rengiami strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentai, konsultuojama, atsižvelgiama į vertinimo ir konsultacijų rezultatus prieš priimant ir (arba) tvirtinant planą ar programą, teikiama informacija, susijusi su sprendimu dėl plano ar programos priėmimo ir (arba) tvirtinimo. Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (toliau – SPAV) tikslai:

- nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimas reikšmingas Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo įgyvendinimo pasekmes aplinkai;
- užtikrinti, kad bus konsultuojamasi su tam tikromis valstybės ir savivaldybių institucijomis, visuomene, atsižvelgiama į šių konsultacijų ir kitų viešumą užtikrinančių procedūrų rezultatus;
- užtikrinti, kad bendrojo plano rengimo organizatoriai turės išsamią ir patikimą informaciją apie galimas reikšmingas plano įgyvendinimo pasekmes aplinkai ir atsižvelgs į ją.

SPAV ataskaita rengiama bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje, remiantis atliktu Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentu. SPAV apimties nustatymo dokumento vertinimo subjektai pastabų nepateikė.

Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo proceso dalyviai pagal vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentų rengimo reikalavimus yra:

- Plano organizatorius – Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos direktorius;
- Visuomenė;
- SPAV subjektai:
 - Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos;
 - Aplinkos apsaugos agentūra;

- Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos;
- Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos;
- Kaišiadorių rajono savivaldybės administracija;
- Su planuojama teritorija besiribojančios savivaldybės: Kauno rajono.

SPAV ataskaita parengta vadovaujantis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo reikalavimais. Vertinimo ataskaitoje aprašomos plano sprendinių įgyvendinimo galimos reikšmingos pasekmės aplinkai ir pateikiama informacija, nurodyta Aprašo 2 priede.

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimas yra rengiamas Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinės sistemoje (TPDRIS). Rengiamo dokumento numeris: **K-VT-49-23-118**.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūros vykdomos per TPDRIS: strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita (toliau – SPAV ataskaita), informaciniai pranešimai apie galimybę susipažinti su parengta SPAV ataskaita ir viešą svarstymą, visuomenės pasiūlymai, visuomenės pasiūlymų registracijos žurnalas, vertinimo subjektų išvados, SPAV ataskaitos tvirtinimo dokumentas ir kiti Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše nurodyti privalomieji dokumentai bus įkelti į TPDRIS planavimo procesui tęsti.

Visuomenė dalyvauja vertinant rengiamą teritorijų planavimo dokumentą Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme ir LR Vyriausybės 2013-12-18 nutarime Nr. 1267 „Dėl visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatų patvirtinimo“ nustatyta tvarka (su vėlesniais pakeitimais).

1. INFORMACIJA APIE PLANO RENGIMO ORGANIZATORIŲ IR RENGĖJĄ

Duomenys apie plano rengimo organizatorių:

Įmonės pavadinimas	Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos direktorius
Adresas, telefonas, el. paštas	Katedros g. 4, LT-56121 Kaišiadorys Tel. 8 346 20450 El. paštas: direktorius@kaisiadorys.lt

Duomenys apie Bendrojo plano rengėją:

Įmonės pavadinimas	UAB „Atamis“
Įmonės adresas, telefonas, el. paštas	Žirmūnų g. 139A, LT-09120 Vilnius Tel.: (+370) 5 2728334 El. paštas: info@atamis.lt

Duomenys apie strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitos rengėją:

Įmonės pavadinimas	UAB „Atamis“
Įmonės adresas, telefonas, el. paštas	Žirmūnų g. 139A, LT-09120 Vilnius Tel.: (+370) 5 2728334 El. paštas: info@atamis.lt
Kontaktinio asmens vardas, pavardė, pareigos	Andželika Kažienė, projekto vadovė
Kontaktinio asmens adresas, telefonas, el. paštas	Žirmūnų g. 139A, LT-09120 Vilnius Tel.: (+370) 686 74252 El. paštas: a.kaziene@atamis.lt
Kontaktinio asmens vardas, pavardė, pareigos	Dalia Bagdonaitė, SPAV ataskaitos rengėja
Kontaktinio asmens adresas, telefonas, el. paštas	Tel.: (+370) 652 97337 El. paštas: dalia.bagdonaitė59@gmail.com

2. PLANO TURINYS, PAGRINDINIAI TIKSLAI IR SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS

2.1. Plano pavadinimas, planavimo tikslai ir uždaviniai

Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas: Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimas (toliau – Bendrasis planas).

Planuojama teritorija: plotas 1109,2 ha.

Teritorijų planavimo dokumento rūšis: kompleksinis teritorijų planavimo dokumentas, savivaldybės dalies bendrasis planas.

Teritorijų planavimo dokumento rengimo pagrindas:

- 1) Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. kovo 30 d. sprendimas Nr. V17-88 „Dėl Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo ir planavimo tikslų patvirtinimo“;
- 2) Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V1E-2185 „Dėl Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programos patvirtinimo ir planuojamos teritorijos nustatymo“ planavimo darbų programa.

Planavimo tikslai ir uždaviniai

Planavimo tikslai:

1. Sudaryti sąlygas darniai miesto teritorijos raidai, nuosekliai erdvinei ir funkicinei integracijai, teritorijų sanglaudai, kompleksiskai spręsti socialinius, ekonominius, ekologinius uždavinius.
2. Nustatyti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros bei kitų svarbių socialinės ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gaires, numatyti plėtrai reikalingas teritorijas.
3. Sudaryti sąlygas racionaliam gamtinių, žemės gelmių ir energijos išteklių naudojimui ir atkūrimui.
4. Numatyti gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą, tikslingą naudojimą ir pažinimą, ekologinei pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą.
5. Kurti sveiką, saugią, darnią gyvenamąją aplinką ir visavertes gyvenimo sąlygas gyvenamosiose vietovėse.
6. Sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygas.
7. Derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybės ir valstybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų.
8. Sudaryti sąlygas racionaliam žemės naudojimui.

Planavimo uždaviniai ir privalomieji reikalavimai:

1. Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimą rengti įvertinant Rumšiškių miestelio geografinę padėtį ir prioritetą teikiant intensyvaus urbanistinio vystymo interesams tenkinti bei tobulinti anksčiau suplanuotų teritorijų principų realizaciją, plėtoti ir stiprinti kompaktišką užstatymo tipą, atsižvelgiant į jau parengtus žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus.

2. Būtina įvertinti tai, kad Rumšiškių miestelis yra šalia Lietuvos Liaudies buities muziejaus ir Kauno marių pakrantės, todėl turi būti vystomas kaip aktyvaus poilsio ir kultūros centras su plečiamu paslaugų sektoriumi.
3. Suformuoti planavimo lygmenį atitinkančias teritorijos funkcinio ir erdvinio vystymo kryptis.
4. Optimizuoti planuojamos teritorijos urbanistinę struktūrą, socialinę ir inžinerinę infrastruktūrą, numatyti atsparumo ekstremaliems klimato reiškiniams stiprinimo priemones.
5. Sudaryti palankias sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygas, skatinančioms alternatyvių energijos šaltinių ir technologijų plėtrą, didinančioms energijos vartojimo efektyvumą ir užtikrinančioms atsparumą klimato kaitos reiškiniams.
6. Detalizuoti atitinkamų aukštesnio lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius ir integruoti parengtus žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendinius, galiojančius planuojamai teritorijai.
7. Numatyti savivaldybei svarbių objektų išdėstymą.
8. Tobulinti ir vystyti architektūrinę erdvinę kompoziciją, numatyti urbanistinių struktūrų formavimo ir pertvarkymo principus.
9. Nustatyti teritorijas, kurių tolesniam vystymui turi būti rengiami detalieji ir (ar) specialieji planai bei teritorijas, kuriose architektūriniu, urbanistiniu ar viešojo intereso požiūriu reikšmingi objektai būtų planuojami ar projektuojami rengiant architektūrinius konkursus.
10. Bendrąjį planą papildyti privalomaisiais teritorijos naudojimo reikalavimais (funkcinių zonų tipais, jų turiniu, naudojimo paskirtimis, galimais naudojimo būdais, plėtros parametrais, įgyvendinimo prioritetais, reikalavimais prekybos objektų plėtrai), kurie stiprintų miestelio urbanistinės plėtros vystymą ir leistų kurti kokybišką gyvenamąją ir darbo aplinką, paslaugų teikimą, užtikrintų vertingų gamtinių komponentų išsaugojimą ir jų integravimą į naują urbanistinę miestelio struktūrą bei sukurtų optimalų gamtinės aplinkos panaudojimą gyventojų poilsiui.
11. Patikslinti numatytą urbanizuoti teritorijų vystymo poreikį, atsižvelgiant į Rumšiškių miestelio bendrojo plano įgyvendinimo rodiklius.
12. Detalizuoti Kaišiadorių rajono bendrąjį planą, patikslinant teritorijų naudojimo privalomuosius reikalavimus, nustatant leidžiamuosius užstatymo intensyvumo rodiklius, galimus užstatymo tipus, užstatymo aukštį, teritorijos naudojimo tipą su didžiausiais leidžiamaisiais užstatymo tankio rodikliais, nustatant urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų naudojimo reglamentus, įvertinti parengtus ir galiojančius teritorijų planavimo dokumentus, žemės valdos projektus ir dokumentus dėl žemės naudojimo paskirties keitimo.
13. Patikslinti žemės ūkio paskirties teritorijų vystymo bei formavimo kryptis, detalizuoti Kaišiadorių rajono bendrajame plane nustatytą neurbanizuotų ir neurbanizuojamų (žemės ūkio) teritorijų naudojimą, numatant užstatymo reglamentus žemės ūkio paskirties žemės sklypuose ūkininko ūkio sodybų statybai, kaimo turizmo paskirties pastatų ir (ar) kitų žemės ūkio veiklai reikalingų statinių ir pastatų statybai bei specializuotų ūkių pastatų ir (ar) statinių statybai, įvertinant pastarųjų SAZ poveikį aplinkinėms teritorijoms, nustatyti žemės ūkio paskirties sklypų dalinimo principus atsižvelgiant į kraštovaizdį ir gamtinę aplinką.

14. Numatyti planuojamoje teritorijoje esančių daugiabučių gyvenamųjų pastatų ir visuomeninių pastatų atnaujinimo (modernizavimo), jų energetinio efektyvumo didinimo priemonės vadovaujantis Kvartalų energetinio efektyvumo didinimo programų rengimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašu.
15. Numatyti teritorijas socialinei ir inžinerinei infrastruktūrai, nustatyti jų vystymo reikalavimus, numatyti galimybę kurti plataus spektro apgyvendinimo (svečių namai, kempingai, viešbučiai, nakvynės namai, senelių namai ir kt.) paslaugas.
16. Patikslinti esamų objektų, kuriems buvo ir (ar) yra taikomos apsaugos zonos (kapinės, sąvartynai ir pan.) SAZ ribas.
17. Nustatyti ir (ar) patikslinti turistinių trasų ir rekreacinių teritorijų išdėstymą, jų tvarkymo ir naudojimo reglamentus, esamų ir siūlomų apželdinti mišku teritorijų išdėstymą, miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis galimybės.
18. Patikslinti bendro naudojimo viešųjų erdvių, želdynų teritorijas, numatyti priemonės jiems atkurti, esamų apsaugą ir naudojimą, patikslinti esamus ir numatyti perspektyvinius turizmo ir poilsio infrastruktūros elementus.
19. Numatyti 30 m aukščio ir aukštesnių ypatingų inžinerinių statinių ir atsinaujinančių išteklių energijos objektų išdėstymo reikalavimus ir numatyti šių statinių ir objektų išdėstymą, suplanuojant atskiras inžinerinės infrastruktūros funkcines zonas (išskyrus pavienius objektus, kurie gali būti ir kitose funkcinėse zonose).
20. Nustatyti sąlygas subalansuotai transporto sistemai, leidžiančiai pasiekti užsibrėžtus darnaus judumo tikslus, vystyti, plėsti nemotorizuotų transporto priemonių infrastruktūros (dviračių, pėsčiųjų takų) tinklą, numatyti tokios infrastruktūros plėtros prioritetus.
21. Patikslinti miestelio planinei struktūrai svarbių gatvių išdėstymą, įvertinti esamų gatvių kategorijų racionalumą ir, jei reikia, jas patikslinti, numatyti gatvių išdėstymą planuojamose urbanizuoti teritorijose, nurodyti ir pateikti esamų ir planuojamų gatvių kategorijas ir gatvių pločius, apsaugos zonas ir jų ribas.
22. Įvertinti planuojamoje teritorijoje esančių civilinių kapinių plėtros poreikį ir numatyti galimybę jų plėtrai ir (ar) naujų civilinių kapinių steigimui, įvertinant sanitarinės apsaugos zonos atsiradimą.
23. Vadovaujantis darnios plėtros principais, atsižvelgiant į visuomenės ir viešąjį interesus, planuojamoje teritorijoje išskirti prioritetingas ir neprioritetingas inžinerinės ir socialinės infrastruktūros teritorijas.
24. Detalizuoti prioritetingose teritorijose inžinerinės ir socialinės infrastruktūros vystymo principus, nustatant inžinerinių komunikacijų koridorių ribas, rezervuojant teritorijas, reikalingas komunikaciniams koridoriams, socialinės infrastruktūros ir kitiems visuomenės poreikiams tenkinti reikalingiems objektams statyti ir (ar) eksploatuoti.
25. Numatyti suplanuotai prioritetinei savivaldybės infrastruktūrai vystyti reikalingų preliminarių lėšų poreikį.

Planavimo sąlygos

2.1.1 lentelė. Teritorijų planavimo sąlygų sąrašas

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas	Planavimo sąlygų Nr.	Pastabos
1	AB "Energijos skirstymo operatorius"	REG263584 2023-02-09	-
2	Viešoji įstaiga "Plačiajuostis internetas"	REG263590 2023-02-10	-
3	Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcija	REG263818 2023-02-13	-
4	LITGRID AB	REG263826 2023-02-13	-
5	Telia Lietuva, AB	REG263847 2023-02-13	-
6	Valstybinė miškų tarnyba	REG263882 2023-02-13	-
7	Uždaroji akcinė bendrovė "Kaišiadorių vandenys"	REG263900 2023-02-13	-
8	Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos	REG263953 2023-02-13	-
9	Lietuvos transporto saugos administracija	-	Atsisakymas nagrinėti klaidingą prašymą su motyvuotu atsakymu apie planavimo sąlygų neišdavimo priežastis REG264028
10	Viešoji įstaiga Transporto kompetencijų agentūra	REG264096 2023-02-14	-
11	Lietuvos kariuomenė	REG264654 2023-02-20	-
12	Aplinkos apsaugos agentūra	REG264656 2023-02-20	-
13	Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos	REG264780 2023-02-21	-
14	Akcinė bendrovė Lietuvos automobilių kelių direkcija	REG264822 2023-02-21	-
15	Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos	REG265038 2023-02-22	-
16	Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos	REG265159 2023-02-22	-
17	Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos	REG265189 2023-02-23	-
18	AB "Amber Grid"	REG265453 2023-02-24	

2.2. Plano sąsaja su kitais planais ir programomis

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimas rengiamas įvertinant ir atsižvelgiant į jo sąsajas su šalyje bei Kaišiadorių rajono savivaldybėje parengtomis strategijomis, programomis ir planais, nurodytais bendrojo plano keitimo planavimo darbų programoje ir institucijų išduotose planavimo sąlygose. Planuojamai teritorijai taikomi galiojančių aukštesnio ir atitinkamo lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendinių ir kitų strateginių dokumentų bei programų (projektų) nuostatų reikalavimai (2.2.1 lentelė).

2.2.1 lentelė. Planavimo dokumentai, programos

Eil. Nr.	Planavimo dokumento pavadinimas ir registracijos numeris
Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai (bendrieji planai):	
1.	Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės Seimo 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 789, T00087007
2.	Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 2021 m. balandžio 21 d. sprendimu Nr. V17E-72, T00086143
3.	Rumšiškių miestelio teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 2014 m. balandžio 24 d. sprendimu Nr. 17-135, T00071404
Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai (detalieji planai):	
1.	Rumšiškių miestelio urbanizuojamos teritorijos šiaurės vakarinėje miestelio dalyje tarp L. Lekavičiaus gatvės ir greitkelio Vilnius – Kaunas detalusis planas, patvirtintas Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. V1-1301, T00078822
2.	Rumšiškių miestelio urbanizuojamos teritorijos prie Liaudies buities muziejaus tarp L. Lekavičiaus, Jaunystės ir Marių gatvių detalusis planas, patvirtintas Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. V1-1302, T00078823
3.	Rumšiškių miestelio urbanizuojamos teritorijos pietinėje miestelio dalyje tarp Užtakų gatvės ir krašto kelio Rumšiškės – Tadarava detalusis planas
Specialiojo teritorijų planavimo dokumentai	
1.	Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. D1-703, T00077225
2.	Nacionalinio lygmens autoturizmo specialusis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2009 m. vasario 23 d. įsakymu Nr. 4-68, T00053906 (100002000239)
3.	Nacionalinių vandens turizmo trasų specialusis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2009 m. vasario 23 d. įsakymu Nr. 4-67, T00053907 (100002000240)
4.	Vietinės reikšmės kelių Kaišiadorių rajone specialiojo plano keitimas, patvirtintas Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 2023 m. birželio 29 d. sprendimu Nr. V17E-229, T00089805
5.	Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialiojo plano keitimas, patvirtintas Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 2021 m. gruodžio 23 d. sprendimu Nr. V17E-291, T00087161
6.	Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijoje specialusis planas, patvirtintas Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. V1-394, T00075703
7.	Vėjo jėgainių išdėstymo Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijoje specialusis planas, T00012515 (000492000539)
8.	Kaišiadorių rajono degalinių išdėstymo schema, T00012777 (100002000079)

2.3. Plano koncepcijos alternatyvų aprašymas

2.3.1. Bendrojo plano keitimo galiojimo teritorija ir ribos

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimas galioja 1109,2 ha plote.

Dokumento sugeneravimo data: 2024-01-08

2.3.1 pav. Planuojamos teritorijos schema (duomenų šaltinis: www.tpdriis.lt).

2.3.2. Konceptijos turinys

Bendrujų sprendinių formavimo stadijoje, atsižvelgiant į konkrečius visuomenės poreikius, socialinius, ekonominius Rumšiškių miestelio ypatumus ir jam taikomas strateginio planavimo dokumentų nuostatas, nustatomos planuojamos teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo kryptys, naudojimo ir apsaugos principai, parengiama bendrojo plano koncepcija, kurioje yra teikiamos dvi plėtros alternatyvos:

- **I ALTERNATYVA – INTEGRUOTOS PLĖTROS KONCEPCIJA**
- **II ALTERNATYVA – NUOSEKLIOS PLĖTROS KONCEPCIJA**

Parengtą Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių (konceptijos) medžiagą sudaro aiškinamasis raštas (tekstinė dalis) ir brėžiniai (grafinė dalis). Grafinę dalį sudaro Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos bendrųjų sprendinių formavimo brėžiniai: Bendrieji sprendiniai. I alternatyva; II alternatyva (rengiami mastelyje M 1:7500). Rumšiškių miestelio bendrojo plano raidos kryptys ir teritorijos plėtros koncepcija rengiami iki 2055 metų, o konkretizuoti sprendiniai – iki 2035 metų. Žemiau yra pateikiamas Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos turinys.

Turinys

	IVADAS
	BENDROJI DALIS
	BENDRŪJŲ SPRENDINIŲ FORMAVIMO STADIJOS RENGIMO IR SPRENDINIŲ TAIKymo REIKALAVIMAI
	ESAMOS BŪKLĖS ĮVERTINIMO IŠVADOS
1.	ERDVINĖS IR FUNKCINĖS STRUKTŪROS VYSTYMO KRYPTYS
1.1.	Erdvinės struktūros vystymo kryptys
1.2.	Rumšiškių miestelio teritorijos plėtros poreikis
1.3.	Funkciniai prioritetai ir bendrieji teritorijų tvarkymo reikalavimai
1.4.	Bendrieji teritorijų tvarkymo reikalavimai
1.5.	Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų plėtros kryptų vystymo režimai
1.6.	Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų plėtros prioritetai
2.	NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KRYPTYS
2.1.	Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos kryptys
3.	SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS APLINKOS VYSTYMO KRYPTYS
3.1.	Demografinė prognozė
3.2.	Gyvenamojo fondo vystymas
3.3.	Socialinės aplinkos vystymas
3.4.	Ekonominės aplinkos vystymas
4.	SUSISIEKIMO SISTEMOS VYSTYMO KRYPTYS
5.	INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMO KRYPTYS
5.1.	Inžinerinės infrastruktūros vystymo kryptys
5.2.	Investicijų poreikis prioritetingos savivaldybės infrastruktūros įgyvendinimui
6.	GAMTINĖS APLINKOS IR KRAŠTOVAIZDŽIO APSAUGOS KRYPTYS
6.1.	Kraštovaizdžio struktūrinės ir biologinės įvairovės išsaugojimas
6.2.	Gamtinio karkaso teritorinės sistemos vystymas
6.3.	Žaliųjų plotų (atskirųjų želdynų, miškų) teritorinės sistemos vystymas

2.3.3. Konceptijos alternatyvų aprašymas

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių alternatyvų (I, II) aprašymas, atkreipiant dėmesį į alternatyvų panašumus ar skirtumus, pateikiamas 2.3.1 lentelėje.

2.3.1 lentelė. Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvos¹

I ALTERNATYVA	II ALTERNATYVA
Urbanistinės struktūros vystymas	
<p>I-oji alternatyva orientuota į efektyvų Rumšiškių miestelio teritorijos panaudojimą, reprezentacinio rekreacinio Rumšiškių miestelio įvaizdžio formavimą, patrauklios gyvenamosios aplinkos kūrimą ir neefektyviai naudojamų teritorijų transformaciją bei žemės ūkio teritorijų ekstensyvų naudojimą išsaugant konversijos galimybę. II-oje alternatyvoje siūlomas racionalesnis miestelio teritorijos naudojimas ir intensyvus priemiestinės žemės ūkio teritorijos naudojimas plečiant žemės ūkio gamybinius kompleksus.</p> <p>I-osios ir II-osios alternatyvų analogiški sprendiniai:</p> <p>1) Vystoma monocentrinė miesto struktūra esamo miesto centro pagrindu, kuris kartu su besiribojančių kvartalų užstatymu formuoja miesto kompozicinį branduolį. Centro teritorijai taikomas atnaujinimo vystymo režimas, o besiribojančių kvartalų teritorijos konvertuojamos į centro funkcionalumą palaikančių teritorijų naudojimo būdų teritorijas su vidutinio užstatymo intensyvumo užstatymu. Iš esmės gerinama miestelio centro ir besiribojančių teritorijų aplinkos kokybė.</p> <p>2) Erdvinė struktūra formuojama taikant kompaktiškai urbanizuotos struktūros formavimo principus: tankinant ir intensyvinant esamas teritorijas, konvertuojant teritorijas, kuriose plėtojamos su Rumšiškių miestelio reprezentaciniu rekreaciniu įvaizdžiu nesuderinamos ūkinės veiklos, ir įsavinant naujas teritorijas išlaikant teritorinį tęstinumą ir kompaktiškumą. Iš esmės gerinama esamų teritorijų būsto ir aplinkos kokybė.</p> <p>3) Žaliosios ašys apjungia miestelio centrinės dalies želdynus su Kauno marių krantų ir priemiesčio želdynais į vientisą žalią sistemą, kurią papildoma formuojami parko prieigų atskirieji želdynai ir miškai.</p> <p>4) Kauno marių apatinėje terasoje formuojama miestelio rekreacinė infrastruktūra: paplūdimys, prieplaukos, laivų nuleidimo vietos, apžvalgos vietos ir formuojama dviračių ir pėsčiųjų takų sistema pagal regioninio parko planavimo schemą.</p>	
Alternatyvų skirtumai:	
<p>1) <i>Dominuojantis vystymo režimas – nauja plėtra.</i></p> <p>2) <i>Planinė struktūra plėtojama integruojant Rumšiškių miestelio urbanizuojamos teritorijos šiaurės vakarinėje miestelio dalyje tarp L. Lekavičiaus gatvės ir greitkelio Vilnius – Kaunas detaliojo plano, Rumšiškių miestelio urbanizuojamos teritorijos prie Liaudies buities muziejaus tarp L. Lekavičiaus, Jaunystės ir Marių gatvių detaliojo plano, Rumšiškių miestelio urbanizuojamos teritorijos pietinėje miestelio dalyje tarp Užtakų gatvės ir krašto kelio Rumšiškės – Tadarava detaliojo plano sprendinius.</i></p> <p>3) <i>Numatoma neefektyviai naudojamų teritorijų prie Vajakiškių ir Byliškių g. konversija į paslaugų</i></p>	<p>1) <i>Dominuojantis vystymo režimas – be esminių pokyčių (status quo).</i></p> <p>2) <i>Planinė ir funkcinė struktūra plėtojama nekeičiant Rumšiškių miestelio urbanizuojamos teritorijos šiaurės vakarinėje miestelio dalyje tarp L. Lekavičiaus gatvės ir greitkelio Vilnius – Kaunas detaliojo plano, Rumšiškių miestelio urbanizuojamos teritorijos prie Liaudies buities muziejaus tarp L. Lekavičiaus, Jaunystės ir Marių gatvių detaliojo plano ir Rumšiškių miestelio urbanizuojamos teritorijos pietinėje miestelio dalyje tarp Užtakų gatvės ir krašto kelio Rumšiškės – Tadarava detaliojo plano sprendinių.</i></p>

¹ Pilnos apimties Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių aiškinamasis raštas įkeltas į teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinę sistemą (TPDRIS). Rengiamo dokumento numeris: **K-VT-49-23-118**.

<p>teritorijas. Pramonės funkcija neplėtotina. Formuojamos dvi darbo vietų zonos: teritorijoje tarp Vajakiškių ir Byliškių g., ir tarp Topolių g. ir magistralinio kelio A1 kelio.</p> <p>4) Pilnai įsisavinamos naujos teritorijos Lietuvos etnografijos muziejaus prieigose pagal Rumšiškių miestelio urbanizuojamos teritorijos prie Liaudies buities muziejaus tarp L. Lekavičiaus, Jaunystės ir Marių gatvių detalų planą ir, dalinai, pagal Rumšiškių miestelio urbanizuojamos teritorijos šiaurės vakarinėje miestelio dalyje tarp L. Lekavičiaus gatvės ir greitkelio Vilnius – Kaunas detaliojo plano sprendinius. Užbaigiami formuoti gyvenamieji kvartalai prie L. Lekavičiaus, Įlankos, Užtakų, Maironio, Vytauto ir Slėnio gatvių.</p> <p>5) Taikomas polifunkcinis teritorijos naudojimo modelis leidžia formuoti daugiafunkciniam teritorijos naudojimui. Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos užima 448,27 ha (33,65 proc.), neurbanizuojamos teritorijos – 202,10 ha (15,17 proc.). Funkcinėje struktūroje dominuoja mažo užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos, kurios užima 232,42 ha planuojamos teritorijos, ir žemės ūkio (155,85 ha).</p> <p>6) Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis nenumatomas. Didinamas miškingumas žemės ūkio veiklai nepalankiose teritorijose ir Kauno marių regioninio parko prieigose.</p> <p>7) Priemiestyje esančiose žemės ūkio funkcinėse zonose plėtotina žemės ūkio specializuotų kompleksų gamybinė veikla, kas riboja gyvenamųjų teritorijų perspektyvinės plėtros rytų kryptimi.</p>	<p>3) Naujų pramonės ir sandėliavimo funkcinių zonų plėtra neplanuojama, esamos pramonės ir sandėliavimo teritorijos humanizuojamos paliekant esamą ūkinę veiklą. Formuojamos trys darbo vietų zonos: teritorijoje tarp Vajakiškių ir Byliškių g., ir tarp Topolių g. ir A1 kelio, prie rajoninio kelio Nr.1835.</p> <p>4) Įsisavinamos naujos teritorijos pagal Rumšiškių miestelio urbanizuojamos teritorijos prie Liaudies buities muziejaus tarp L. Lekavičiaus, Jaunystės ir Marių gatvių detalų planą, užbaigiami formuoti gyvenamieji kvartalai prie L. Lekavičiaus, Užtakų, Maironio, Vytauto ir Slėnio gatvių.</p> <p>5) Taikomas polifunkcinis teritorijos naudojimo modelis leidžia formuoti daugiafunkciniam teritorijos naudojimui. Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos užima 439,65 ha (33,00 proc.), neurbanizuojamos teritorijos – 210,72 ha (15,34 proc.). Funkcinėje struktūroje dominuoja mažo užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos, kurios užima 226,62 ha planuojamos teritorijos, ir žemės ūkio (183,36 ha).</p> <p>6) Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis nenumatomas. Žemės ūkio teritorijose esamas miškingumas nedidinamas.</p>
Rumšiškių miestelio teritorijos plėtros poreikis	
<p>Abiejose alternatyvose Rumšiškių miestelio teritorijos ir būsto plėtra numatyta vadovaujantis labiausiai tikėtina gyventojų skaičiaus prognoze (2672 gyv.). Numatomas gyvenamasis fondas 134,7 tūkst. kv m., t. y. 19,8 tūkst. m. kv. (17,1 proc.) daugiau nei 2023 m. Gyvenamųjų teritorijų plėtros poreikis sudaro apie 26 ha, atskirųjų želdynų – apie 4,5 ha, infrastruktūros – apie 6 ha. I-oje ir II-oje alternatyvoje Rumšiškių miestelio ribų keitimas ir miestelio teritorijos išplėtimas neaktualūs (esamas paliekamas plotas 911,9 ha).</p>	
Funkcinės struktūros vystymas	
<p>I-oje ir II-oje alternatyvose pagal užimamos teritorijos plotą dominuoja regioninio parko funkcinės zonos, kurios užima 681,90 ha plotą, t. y. 51,1 proc. planuojamos teritorijos. Planuojamos teritorijos skirtumą sudaro funkcinių zonų teritorinė plėtra ir lokalizacija miestelio teritorijoje. Urbanizuojamų ir neurbanizuojamų teritorijų santykis yra analogiškas abiejose alternatyvose. I-oje alternatyvoje siūlomas rekreacinio miestelio formavimo įvaizdžio, rekreacinių sąlygų, investicijų pritraukimo, gyvenimo kokybės ir didesnių konversijos galimybių aspektais pranašesnis miesto funkcinės plėtros modelis. II-oje alternatyvoje siūlomas racionalesnis miestelio teritorijos naudojimas pagal 3 rezervinių teritorijų detaliuosius planus ir priemiestinės žemės ūkio teritorijos intensyvus naudojimas.</p>	
<p>I-oje alternatyvoje urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos užima 448,27 ha (33,65 proc.),</p>	<p>II-oje alternatyvoje urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos užima 439,65 ha (33,00</p>

<p><i>neurbanizuojamos teritorijos – 202,10 ha (15,17 proc.). Funkcinėje struktūroje dominuoja mažo užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos, kurios užima 232,42 ha planuojamos teritorijos, ir žemės ūkio (155,85 ha). Naujų pramonės ir sandėliavimo funkcinių zonų plėtra neplanuojama, esamos pramonės ir sandėliavimo teritorijos konvertuojamos. Priemiestyje esančiose žemės ūkio funkcinėse zonose prioritetas teikimas kaimo turizmo plėtrai, galimas miško įveisimas žemės ūkio veiklai netinkamose teritorijose.</i></p>	<p><i>proc.), neurbanizuojamos teritorijos – 210,72 ha (15,34 proc.). Funkcinėje struktūroje dominuoja mažo užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos, kurios užima 226,62 ha planuojamos teritorijos, ir žemės ūkio (183,36 ha). Naujų pramonės ir sandėliavimo funkcinių zonų plėtra neplanuojama, esamos pramonės ir sandėliavimo teritorijos humanizuojamos paliekant esamą ūkinę veiklą. Priemiestyje esančiose žemės ūkio funkcinėse zonose plėtotina žemės ūkio specializuotų kompleksų gamybinė veikla, miško įveisimas žemės ūkio teritorijose nenumatomas.</i></p>
Bendrieji teritorijos tvarkymo reikalavimai	
<p>Rumšiškių miestelio plėtrą planuojama vykdyti esamų dominuojančių funkcijų tęstinumo pagrindu numatant polifunkcinę teritorijos naudojimą, užstatytose ir užstatomose teritorijose - tankinimą, konversiją, kompleksinį modernizavimą, neužstatytose teritorijose - naują plėtrą. Funkcinio prioriteto zonų vyraujantys teritorijos naudojimo tipai, jų sąsaja su pagrindinėmis žemės naudojimo paskirtimis bei naudojimo būdais, maksimalūs užstatymo aukščio ir aukštingumo bei tankio ir intensyvumo rodikliai yra kontekstualūs susiklosčiusiam užstatymo morfotipui ir analogiški I-oje ir II-oje alternatyvoje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mažo užstatymo intensyvumo gyvenamojoje zonoje dominuojantis pastatų aukštingumas – 2 aukštai; aukštis – iki 10 m; intensyvumas - 0,4; • vidutinio užstatymo intensyvumo gyvenamojoje zonoje dominuojantis pastatų aukštingumas – 3 aukštai; aukštis – iki 12 m; intensyvumas - 0,6; • negyvenamosiose teritorijose dominuojantis pastatų aukštingumas – 3-4 aukštai; aukštis – iki 15 m; intensyvumas – 0,6-1,2; • urbanizuotose ir urbanizuojamose bei rekreacinėse funkcinėse zonose ūkininkų ūkių ir ūkininkų sodybų kūrimas negalimas; • funkcinės zonos saugomoje teritorijoje tvarkomos pagal Kauno marių regioninio parko tvarkymo plano (T00088661) reikalavimus, buferinėje zonoje - Kauno marių regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų plano (T00088288) reikalavimus. 	
<p><i>I-oje alternatyvoje žemė ūkio funkcinėse zonose prioritetas teikimas kaimo turizmo plėtrai. Žemės ūkio funkcinėse zonose galima gyvenamosios ir negyvenamosios paskirties pastatų statyba kuriant ūkininko sodybas² tik sodybos reikmėms. Žemės ūkio ūkinė veikla galima, išskyrus kitos (fermų) paskirties pastatų – pastatų galvijams, gyvuliams, paukščiams auginti (kiaulidės, karvidės, arklidės, veršidės, paukštėdės ir kita), kitos (ūkio) paskirties pastatų – žemės ūkiui tvarkyti skirti pastatai (svirnai, angarai, garažai ir kita), kitos (šiltnamių) paskirties pastatų – augalams auginti skirti pastatai (šiltnamiai, oranžerijos, žiemos sodai ir kita) statybą.</i></p>	<p><i>II-oje alternatyvoje žemės ūkio funkcinėse zonose galima gyvenamosios ir negyvenamosios paskirties pastatų statyba kuriant ūkininko sodybas ir/ar kitos paskirties (fermų, ūkio, šiltnamių, kaimo turizmo) pastatais reikalingais ūkininko veiklai vykdyti pagal parengtą kaimo plėtros žemėtvarkos projektą. Statant žemės ūkio gamybinius pastatus, plečiant esamas žemės ūkio gamybines teritorijas ir steigiant naujas, galima su sąlyga, kad žemės ūkio gamybinė veikla nesudaro neigiamo poveikio greta esamoms ir numatomoms veikloms.</i></p>

² Ūkininko sodyba - nuosavybės teise priklausančiame žemės sklype pastatytas vienas gyvenamosios paskirties pastatas su pagalbinio ūkio ir kitos paskirties (fermų, ūkio, šiltnamių, kaimo turizmo) pastatais reikalingais ūkininko veiklai vykdyti. Statyba galima teisės aktų nustatyta tvarka parinkus vietą statybai ir parengus statinių projektus.

Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų plėtros krypčių vystymo režimai	
<p>Rumšiškių miestelis priskiriamas naujų miestelių kategorijai, kurio urbanistinės struktūra vertinama kaip sąlyginai nauja ir neišbaigta. Tuo pagrindu abiejose alternatyvose pagrindinės urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų plėtros krypčių prioritetiniai vystymo režimai yra: be esminių pokyčių (status quo) – režimas taikomas daugumoje funkcinių zonų, kuriose pokyčiai funkcinėje struktūroje nenumatomi, o fizinėje struktūroje – minimalūs ir susieti su teritorijos tankinimu ir esamų struktūrų užbaigimu; nauja plėtra – naujų teritorijų urbanizavimas.</p>	
<p><i>I-oji alternatyva orientuota į efektyvų Rumšiškių miestelio teritorijos panaudojimą, reprezentacinio rekreacinio Rumšiškių miestelio įvaizdžio formavimą, patrauklios gyvenamosios aplinkos kūrimą ir neefektyviai naudojamų teritorijų transformaciją:</i></p> <p>1) rekreacinės aplinkos ir miesto viešųjų bei žaliųjų erdvių, kapinių formavimo tikslais numatoma esamų neefektyviai naudojamų urbanizuotų teritorijų konversija apie 44,84 ha plote;</p> <p>2) miesto centrinėje dalyje miesto centro įvaizdžio formavimo tikslais planuojamas miesto centro teritorijų atnaujinimas apie 15,38 ha plote ir konversija į miesto centro funkcinės zonos teritorijų naudojimo būdus apie 4,59 ha plote;</p> <p>3) taršių veiklų išeliminavimas, gamybinių ir komercinių teritorijų prie L. Lekavičiaus g. konversija į paslaugų zoną 11,7 ha plote.</p> <p>Prioritetinis teritorijos vystymo režimas: nauja plėtra.</p>	<p><i>II-oji alternatyva orientuota į kompaktišką Rumšiškių miestelio teritorijos panaudojimą tankinant, konvertuojant ir humanizuojant esamas urbanizuotas teritorijas:</i></p> <p>1) rekreacinės aplinkos ir miesto viešųjų bei žaliųjų erdvių, kapinių formavimo tikslais numatoma esamų neefektyviai naudojamų urbanizuotų teritorijų konversija apie 39,48 ha plote;</p> <p>2) miesto centrinėje dalyje miesto centro įvaizdžio formavimo tikslais planuojamas miesto centro teritorijų atnaujinimas apie 15,38 ha plote ir konversija į miesto centro funkcinės zonos teritorijų naudojimo būdus apie 4,59 ha plote;</p> <p>3) II-oje alternatyvoje minimalia apimtimi taikoma urbanizuojamų teritorijų vystymo kryptis – humanizavimas, siekiant gamybinių ir komercinių teritorijų apie 5,35 ha plote prie L. Lekavičiaus g. integravimo į miestelio struktūrą.</p> <p>Prioritetinis teritorijos vystymo režimas: be esminių pokyčių (status quo).</p>
Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų plėtros prioritetai	
<p>I-oje ir II-oje alternatyvose I įgyvendinimo prioritetas preliminariai nustatytas atitinkamai 297 ha ir 259 ha teritorijose, kas nesudaro esminio kiekybinio skirtumo, bet aplinkos kokybės ir rekreacinio miestelio įvaizdžio formavimo aspektu šis skirtumas yra esminis. Principinį alternatyvų skirtumą sudaro funkcinių zonų, kurioms nustatomas prioritetinis vystymas, apimtis ir, atitinkamai, prioritetinės savivaldybės infrastruktūros vystymas.</p>	
<p><i>I-oje alternatyvoje sudaromos palankesnės sąlygos reprezentacinio rekreacinio Rumšiškių miestelio įvaizdžio formavimui, Lietuvos etnografijos muziejaus prieigų tvarkymui, neužbaigtų urbanistinių struktūrų užbaigimui, prioritetas teikiamas gamybos ir verslo teritorijų konversijai, viešųjų erdvių ir želdynų formavimui bei tvarkymui.</i></p> <p>Prioritetinės savivaldybės infrastruktūros vystymo preliminarūs investicijų poreikis - 9830 tūkst. Eurų.</p>	<p><i>II-oje alternatyvoje sudaromos miestelio centro tvarkymui, neužbaigtų urbanistinių struktūrų užbaigimui, viešųjų erdvių ir želdynų formavimui bei tvarkymui.</i></p> <p>Prioritetinės savivaldybės infrastruktūros vystymo preliminarūs investicijų poreikis - 8409,8 tūkst. Eurų.</p>
Nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga	
<p>I-oje ir II-oje alternatyvose numatomos analogiškos kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo kryptys, kurios užtikrina kultūros paveldo apsaugą ir tvarkymą bei nykimo prevenciją. Abi alternatyvos yra palankios kultūros paveldo apsaugai. Prioritetas teikiamas kultūros vertybių naudojimui viešai paskirčiai, kultūros ir turizmo reikmėms, kultūros paveldo integralumo užtikrinimui.</p>	

Savivaldybės teritorijoje išskirti ryškiausio dominuojančio kultūros paveldo ir rekreacijos arealai:
1) *Kauno krašto ir Panemunės nacionalinės reikšmės kultūros paveldo arealas*; 2) *Didelio rekreacinio potencialo arealas*.

Tvarkybos ir naudojimo kryptys: 1) *kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, reglamentais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais*; 2) *Visų objektų, įrašytų į Kultūros vertybių registrą, teritorijoms ir jų apsaugos zonoms yra taikomi Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo V skyriaus 59 ir 60 str. reikalavimai*; 3) *Rumšiškių teritorijoje esantys nekilnojamojo kultūros paveldo objektai išsaugomi, pritaikomi visuomenės viešajam pažinimui ir naudojimui*; 4) *į kultūros vertybių registrą įrašytos laidojimo vietos naudojamos viešam pažinimui ir naudojimui bei viešajai pagarbai*; 5) *skatinamas regiono savivaldybių bendradarbiavimas, rengiant bendrus viso arealo kultūros paveldo išteklių įveiklinimo ir rekreacijos planus*; 6) *I-oje ir II-oje alternatyvose pažinimo tikslais į turizmo ir kultūros kelių maršrutus įtrauktos 1 nekilnojamo kultūros paveldo vertybę ir Lietuvos etnografijos muziejus, pasižymintys didžiausiu kultūriniu potencialu*.

Demografinė prognozė

Labiausiai tikėtino realistinio scenarijaus atveju 2053 m. pradžioje gyventojų skaičius Rumšiškių miestelyje pasieks 2 672 gyventojus. Per artimiausius 30 metų gyventojų skaičiaus kaitos tendencijos išliks teigiamos, tačiau jų mastas nuosekliai mažės, didėjant neigiamos natūralios kaitos rodikliams ir mažėjant teigiamam migracijos saldo.

Abi bendrųjų sprendinių alternatyvos numato adekvačias ir pakankamas teritorines prielaidas, reikalingas tokiam Rumšiškių miestelio gyventojų skaičiaus padidėjimui.

Gyvenamojo fondo plėtra

Suderinant prognostines prielaidas su realistiniu gyventojų skaičiaus scenarijumi, Rumšiškių miestelyje numatomas 134,7 tūkst. m² dydžio gyvenamųjų namų plotas 2052 m. pabaigoje. Tai yra 17,1 proc. daugiau nei 2023 m. pabaigoje. Atsižvelgiant į realistinės demografinės plėtros prognozes, būsto plėtra turėtų prasidėti sprendinių laikotarpio pradžioje ir nuosekliai vykti visu sprendinių laikotarpiu. Teritorijos poreikis numatytai gyvenamojo fondo plėtrai siekia ne mažiau 26 ha (25 ha 1-2 butų gyvenamųjų namų statybai ir 1 ha – daugiabučių gyvenamųjų namų statybai).

Socialinės aplinkos vystymas

Siekiant užtikrinti Rumšiškių miestelio gyventojų ir svečių poreikių tenkinimą, atsižvelgiant į tai, kad Rumšiškės yra seniūnijos centras, kurio socialinės sferos paslaugų infrastruktūra tenkina visos seniūnijos gyvenviečių ir kitų gyvenviečių gyventojų poreikius, privalu perspektyviniu laikotarpiu išlaikyti esamą socialinių paslaugų pasiūlą, užtikrinant visų įstaigų tinklo funkcionavimą esamose teritorinėse ribose ir tikslinį infrastruktūros išnaudojimą, išnaudojant esamus pajėgumus ir infrastruktūrą.

Abi sprendinių alternatyvos nenumato apribojimų išlaikyti esamą socialinės sferos įstaigų tinklą.

Ekonominės aplinkos vystymas

Rumšiškių miestelio ekonominė plėtra vykdoma remiantis specifiniais gamtiniais apribojimais, nedideliu gyventojų skaičiumi bei susiklosčiusia ekonomine konjunktūra, kuri lemiamą gyvenvietės orientacijos į gyvenamąją (rezidentinę) ir rekreacinę funkcijas, todėl teritorinės prielaidos ekonominės veiklos vykdymui (tiek steigimuisi, tiek plėtrai) turi būti sudaromos, orientuojantis į fragmentinę ekonominę (aktualių prekybos, paslaugų, smulkios pramonės, į turistus orientuotos veiklų) plėtrą ir sudarant sąlygas nedidelių subjektų steigimuisi ir esamų subjektų nedidelės apimties plėtrai miestelio ribose ir su Rumšiškių miesteliu besiribojančiose teritorijose, prioritetą skiriant turizmo ekonominių veiklų vystymui išnaudojant esamus teritorinius miestelio rezervus.

Susisiekimo infrastruktūros vystymas

Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje I-oje ir II-oje alternatyvose susisiekimo infrastruktūros vystymo kryptys analogiškos: 1) *modernizuoti / rekonstruoti esamą miesto gatvių tinklą*; 2) *įrengti gatvių*

tinklą naujai užstatomose teritorijose; 3) plėsti automobilių parkavimo vietų skaičių šalia traukos objektų; 4) plėsti elektromobilių įkrovos stotelių tinklą; 5) vykdyti sistemingą viešojo transporto priemonių atnaujinimą ir infrastruktūros modernizavimą; 6) vystyti bėmatorio transporto infrastruktūrą; 7) įrengti dviračių aptarnavimo infrastruktūrą (dviračių stovus, saugojimo aikštes, techninio aptarnavimo stoteles).

Inžinerinė infrastruktūros vystymas

Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje I-oje ir II alternatyvose vandentvarkos infrastruktūros vystymo kryptys analogiškos: 1) viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijose sudaryti sąlygas visiems vartotojams prisijungti prie vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemos arba užtikrinti galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas; 2) atnaujinti/rekonstruoti susidėvėjusius vandentiekio ir nuotekų tinklus; 3) plėsti vandens tiekimo ir nuotekų tinklus naujai užstatomose teritorijose; 4) inventorizuoti ir plėsti esamą paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūrą; 5) modernizuoti ir plėsti elektros skirstomąjį tinklą bei gatvių apšvietimo sistemas; 6) skatinti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą, įgyvendinant energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones; 7) vykdyti visuomeninės paskirties pastatų modernizaciją; 8) skatinti gyvenamųjų teritorijų dujų šildymą bei vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų savininkus, kurie naudoja skystą ir kietą neatsinaujinantį kurą, jungtis prie dujotiekio tinklų ir patalpas šildyti naudojant dujinius katilus; 9) plėtoti šviesolaidinių kabelių tinklą ir galimybę naudotis plačiajuosčio duomenų perdavimo prieiga; 10) užtikrinti aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančių komunalinių atliekų tvarkymą; 11) AEI vystymo kryptis sieti su šilumos siurblių įrengimu bei saulės šviesos energijos elektrinių plėtra ant pastatų (integruotos į pastatus) ir visų tipų saulės šviesos energijos elektrinių plėtra pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijose.

Gamtinės aplinkos ir kraštovaizdžio apsaugos vystymas

Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje nustatomos gamtinės aplinkos ir kraštovaizdžio apsaugos vystymo kryptys: 1) kraštovaizdžio struktūrinės ir biologinės įvairovės išsaugojimas; 2) gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo vystymas; 3) žaliųjų plotų (bendro naudojimo erdvių, atskirųjų želdynų ir miškų) teritorinės sistemos vystymas.

1) kraštovaizdžio struktūrinės ir biologinės įvairovės išsaugojimas - Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo bendrieji sprendiniai (I, II alternatyvos) yra formuojami įvertinant kraštovaizdžio struktūrinės ir biologinės įvairovės išsaugojimo interesus ir galioja tiek, kiek neprieštarauja veiklą kompleksinėje saugomoje teritorijoje - Kauno marių regioniniame parke bei „Natura 2000“ teritorijose reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams.

Formuojant Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo bendruosius sprendinius (I, II alternatyva) – nustatant funkcinio prioriteto zonas yra atsižvelgiama ir į kitų biologinės įvairovės išsaugojimo požūrių svarbių / jautrių teritorijų lokalizaciją: Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių (miškų, pievų), natūralių pievų ir ganyklų, Saugomų rūšių informacinėje sistemoje (SRIS) registruotų saugomų rūšių augaviečių ir radaviečių. Šių teritorijų apsaugos ir tvarkymo reikalavimai bus nustatomi Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje.

2) gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo vystymas. Planuojamoje Rumšiškių miestelio teritorijoje nustatytą GK teritorinę sudėtį formuoja vietinės reikšmės *geosistemų vidinio stabilizavimo arealas (s)* bei nacionalinės (M) ir vietinės (m) reikšmės *migraciniai koridoriai*. Planuojamoje Rumšiškių miestelio teritorijoje išskirtos gamtinio karkaso teritorijos užima 60,1% teritorijos ploto. Gamtinis karkasas, kaip ekokompensacinė sistema yra objektyvus teritorinis kompleksas ir funkcionuoja nepriklausomai nuo žmogaus ar jo sukurtų institucijų norų, todėl teikiamose alternatyvose gamtinio karkaso teritorijų lokalizacija nesikeičia. Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) numatomi sprendiniai – funkcinio prioriteto zonų lokalizacija gamtinio karkaso teritorijų atžvilgiu yra beveik analogiška, didžioji gamtinio karkaso teritorijų ploto dalis (apie 70%) patenka į: *bendro naudojimo erdvių, atskirųjų želdynų; miškų ir miškingų teritorijų, vandenų, rekreacinių, žemės ūkio teritorijų* zonas, t. y. zonas, kuriose yra visos sąlygos užtikrinti gamtinio karkaso teritorijoms taikomus apsaugos ir tvarkymo reikalavimus. Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano

keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje, vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais, bus vertinamas gamtinio karkaso teritorijų geokologinis potencialas ir šio vertinimo pagrindu nustatomi gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo reglamentai.

3) žaliųjų plotų (bendro naudojimo erdvių, atskirųjų želdynų ir miškų) teritorinės sistemos vystymas - žaliųjų plotų sistema plėtojama kaip funkciškai tikslinga ir kompozicijos požiūriu vieninga struktūra, kuri yra formuojama tikslu išsaugoti visuomeniškai ir ekologiškai vertingo gamtinio kraštovaizdžio plotus, jų visumą tvarkyti kaip teritorinę sistemą, siekiant gerinti ekologines bei rekreacines gyvenamosios aplinkos sąlygas, kuriant patrauklaus miesto įvaizdį. *Žaliųjų plotų teritorinės sistemos* lokalizacija I ir II alternatyvose beveik analogiška, atitinkamai 19,3% ir 17,5% planuojamos teritorijos ploto. Abejose alternatyvose miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis nenumatomas.

Gamtinės aplinkos apsaugos vystymo kryptys Bendrųjų sprendinių I ir II alternatyvoje yra analogiškos.

Abi alternatyvos orientuotos į efektyvų Rumšiškių miestelio teritorijos ir panaudojimą, patrauklios gyvenamosios aplinkos kūrimą ir neefektyviai naudojamų teritorijų transformaciją. Abiejose alternatyvose taikomi kompaktiškos plėtros principai, o prioritetas skiriamas aplinkos kokybės gerinimui ir rekreacinės aplinkos formavimui.

I-oje alternatyvoje siūlomas rekreacinio miestelio formavimo modelis įvaizdžio, rekreacinių sąlygų, investicijų pritraukimo, gyvenimo kokybės ir didesnių konversijos galimybių aspektais yra pranašesnis funkcinio požiūriu. II-oje alternatyvoje siūlomas racionalesnis planuojamos teritorijos funkcinis naudojimas pagal 3-jų teritorijų galiojančius detaliųjų planų sprendinius bei intensyvesnis priemiestinės žemės ūkio teritorijos naudojimas.

3. ESAMA APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS

Vadovaujantis Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo planavimo darbų programa (patvirtinta Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V1E-2185) esamos būklės analizės stadijoje buvo surinkti ir analizuoti duomenys galintys įtakoti bendrojo plano sprendinius. Duomenys buvo renkami iš įvairių šaltinių: Statistikos departamento prie LRV, VĮ „Registru centras“, Valstybinės miškų tarnybos, Geologijos tarnybos, Saugomų teritorijų tarnybos ir kitų duomenų bankų.

Rumšiškių miestelio teritorijos esamos aplinkos būklės apžvalga teikiama remiantis Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo esamos būklės analizės stadijos medžiaga (UAB „Atamis“, 2023) ir apima sekančias sritis:

- *urbanistinės struktūros vertinimas;*
- *socialinės ir ekonominės aplinkos vertinimas;*
- *susisiekimo sistemos vertinimas;*
- *inžinerinės infrastruktūros vertinimas*
- *gamtinės aplinkos ir aplinkos būklės vertinimas.*

Esamos būklės analizės duomenys, pagal aukščiau įvardintas sritis, leidžia ne tik suformuoti Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo bendruosius sprendinius (konceptiją), bet ir pagrįsti SPAV ataskaitoje teikiamų alternatyvų (I, II) vertinimo rezultatus.

3.1 Urbanistinės struktūros vertinimas

Erdvinis modelis

- Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano sprendiniai įgyvendinami nuosekliai rengiant žemesnio lygmens kompleksinius ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentus;
- Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano sprendiniuose suformuotas erdvinis modelis atitinka plėtotino mažo miestelio plėtros principus ir dabartinius gyvenamosios statybos plėtros poreikius. Rengiant Bendrojo plano keitimą keisti miesto erdvinį modelį esminio poreikio nėra;
- Dėl gamtinių sąlygų ir miestelio raidos ypatumų tikslingą saugoti miesto architektūrinį – urbanistinį savitumą, todėl vėlesnėse planavimo stadijose tikslingą numatyti miesto silueto ir panoramų apsaugos priemonės ir reglamentavimą;
- Kauno marių kompozicinė ašis įtraukta į miesto erdvinį modelį, tačiau stokoja funkcinių sprendinių, kurie galėtų atskleisti Nemuno marių rekreacinį ir laivybinį potencialą.

Žemės naudojimas

- Bendrojo plano sprendiniuose suplanuota teritorijų plėtra ir konversija vyksta nenukrypstant nuo Bendrojo plano sprendinių. Rumšiškių miestelio teritorijoje prioritetiškai plėtojamos gyvenamosios teritorijos;
- Planuojamos teritorijos ribose dominuoja žemės ūkio naudojimo paskirties žemė, kuri užima 481,84 ha (43,44 proc.) planuojamos teritorijos. Antroje pozicijoje pagal užimamą plotą yra kitos

pagrindinės naudojimo paskirties žemė, kuri užima 473,85 ha plotą (42,72 proc.), trečioje – miškų ūkio paskirties žemė, kuri užima 120,08 ha (10,83 proc.);

- Planuojamos teritorijos struktūroje pagal žemės sklypų naudojimo būdą dominuoja žemės ūkio teritorijos, kurios užima 188,71 ha (27,40 proc.) suplanuotos teritorijos, antroje vietoje – kitos naudojimo paskirties teritorija, kuri užima 178,47 ha (25,91 proc.) suplanuotos teritorijos ploto. Gyvenamosios teritorijos žemės sklypai užima 143,32 ha (20,81 proc.) suplanuotos teritorijos ploto.

Funkcinė struktūra

- Vykdoma kompaktiška miestelio plėtra esamose miestelio ribose. Galiojančiame bendrajame plane miestelio plėtrai rezervuojami nepagrįstai dideli teritoriniai rezervai priemiestinėje teritorijoje;
- Vėlesnėse planavimo stadijose tikslinga atlikti funkcinių zonų ribų tikslinimą, miestelio teritorijos funkcinių zonavimą susieti su rekreacinio plėtojimo tikslais. Plėsti rekreacinių zonų ir viešųjų erdvių plotą;
- Atskirųjų želdynų funkcinių zonų sprendiniai nerealizuoti, žemės sklypai nerezervuoti atskirųjų želdynų formavimui. Pagal poreikį vykdyti žemės sklypų išpirkimą iš privačių savininkų;
- Tikslinga atlikti fragmentinių funkcinių zonų keitimą dėl pasikeitusios dominuojančios ūkinės veiklos atskirose funkcinėse zonose;
- Keisti galiojančių detaliųjų planų atskirus probleminius teritorijų funkcinio zonavimo bei kitus teritorinės struktūros formavimo sprendinius;
- Pagal poreikį konvertuoti neefektyviai naudojamų ir apleistų pramonės funkcinių zonų teritorijas į naudingai visuomeninei ir kultūrinei veiklai skirtas teritorijas arba paslaugų teritorijas;
- Numatyti kapinių išplėtimą.

Įgyvendinimo prioritetai

- Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano sprendiniuose įgyvendinimo prioritetai nenumatyti;
- Įvertinant Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo Nr. XIII-2895 reikalavimus ir realias infrastruktūros plėtros galimybes savivaldybės teritorijoje, turi būti numatytas teritorijų priskyrimas prioritetinės ir neprioritetinės plėtros teritorijoms.
- Tikslinga nustatyti prioritetinio vystymo teritorijas, kurių vystymui būtų tikslingai skiriamos ES, valstybės ir savivaldybės lėšos.

3.2 Socialinės ir ekonominės aplinkos vertinimas

- Per paskutinius 13 m. (2010–2023 m.) gyventojų skaičius Rumšiškių miestelyje padidėjo 15,6 proc. Šios tendencijos buvo priešingos Kaišiadorių rajono savivaldybės gyventojų skaičiaus kaitos tendencijoms (analogišku laikotarpiu fiksuotas 14,31 proc. gyventojų skaičiaus mažėjimas) ir daugumos šalies teritorinių-administracinių vienetų gyventojų skaičiaus kaitos tendencijoms.
- Gyventojų, gyvenančių Rumšiškių miestelyje, skaičius auga santykinai dideliais tempais, lemiamais migracijos procesų, sąlygojančių ne tik bendrą gyventojų skaičiaus augimą, bet ir teigiamus gyventojų amžiaus struktūros pokyčius.
- Didėjant gyventojų skaičiui auga gyvenamųjų namų skaičius ir jų plotas, gerėja santykinų apsirūpinimo būstu rodiklių reikšmės.

- Rumšiškių miestelis pasižymi išskirtiniu patrauklumu įsikūrimui ir rezidavimui, tačiau tuo pat metu labai maža gyvenamojo fondo pasiūla ir maža teritorijų, kurios gali būti naudojamos būsto statybai, pasiūla.
- Rumšiškių miesteliui būdingas optimalus socialinės srities (švietimo ir ugdymo, socialinių paslaugų, kultūros, sveikatos priežiūros) įstaigų tinklas, kuris santykinai stabilios paklausos sąlygomis kiekybiškai tenkina miestelio gyventojų poreikius.
- Rumšiškių miestelio ūkinėje sistemoje dėl gyvenvietės specifinių bruožų, lemiančių gyvenvietės orientaciją į gyvenamąją ir rekreacinę funkcijas, dominuoja smulkus verslas, orientuotas į miestelio gyventojų poreikių tenkinimą bei apgyvendinimo paslaugas, bei stambesni pramonės subjektai, įsisteigę prieš daugiau nei 20 m., kurių veiklos geografinė aprėptis – visos Lietuvos teritorija.

3.3 Susisiekimo sistemos vertinimas

- Miestelio išoriniai transporto ryšiai realizuojami valstybinės reikšmės keliais, kurie užtikrintina patogų susisiekimą su pagrindiniais šalies miestais ir aplinkinėmis teritorijomis. Esamas gatvių tinklas yra optimalus urbanizuotų teritorijų aptarnavimui ir ryšių su užmiesčio keliais užtikrinimui;
- vienas iš pagrindinių susisiekimo sistemos neigiamų aspektų yra prasta susisiekimo infrastruktūros būklė, kas sąlygoja žemesnį eismo saugumo bei gyvenamosios aplinkos kokybės lygį. Perspektyvoje tikslinga atnaujinti/rekonstruoti blogos ir patenkinamos būklės gatves;
- naujai užstatomų teritorijų aptarnavimui suplanuotas gatvių tinklas įgyvendinamas chaotiškai ir nekoordinuotai. Siekiant užtikrinti koordinuotą naujai užstatomų teritorijų plėtrą būtina įrengti detaliesiais planais suplanuotą gatvių tinklą;
- 2017 - 2022 metais Rumšiškių miestelyje ir jo prieigose įvyko 11 įskaitinių eismo įvykių, kurių metu vienas žmogus žuvo;
- Rumšiškių miestelyje elektromobilių įkrovimo stotelių įrengta nėra. Šiuo metu įrengiama 1 privati elektromobilių įkrovos stotelė, Lietuvos etnografijos muziejaus automobilių stovėjimo aikštelėje. Perspektyvoje elektromobilių įkrovimo prieigų taškus tikslinga įrengti šalia traukos objektų, t. y. gerta Lietuvos etnografijos muziejaus bei miestelio centre;
- Miestelyje yra įrengta 11 viešo naudojimo automobilių stovėjimo aikštelių. Taip pat automobiliai statomi ir gatvių važiuojamojoje dalyje. Perspektyvoje rekonstruojant gatves, centrinėje miestelio dalyje, tikslinga numatyti papildomas automobilių stovėjimo vietas;
- Viešojo transporto maršrutai įrengti L. Lekevičiaus g., S. Nėries g., Rumšos g., Topolių g. bei dalyje Marių g. Esami viešojo transporto maršrutai aptarnauja 7 autobusų sustojimo aikšteles. Atsižvelgiant į mažėjančią pervežamų keleivių skaičių, strateginė visuomeninio transporto plėtros kryptis, pirmiausiai turėtų būti nukreipta į esamų pervežimo apimčių išlaikymą;
- Miestelyje dviračių infrastruktūra nėra išvystyta. Atsižvelgiant į teritorijos rekreacinį potencialą, tikslinga plėsti bemotorio transporto infrastruktūrą ir užtikrinti turistinius/rekreacinius ryšius su Lietuvos etnografijos muziejumi bei Kauno marių pakrante;
- Rumšiškių miestelyje yra eksploatuojamos dvi prieplaukos: Rumšiškių mobili prieplauka ir Lietuvos etnografijos muziejaus mobili prieplauka. Taip pat yra įrengtas vienas slipas, skirtas mažųjų laivelių įleidimui ir iškėlimui;
- Naujai užstatomose teritorijose, susisiekimo infrastruktūrą vystyti vadovaujantis galiojančiais detaliesiais planais.

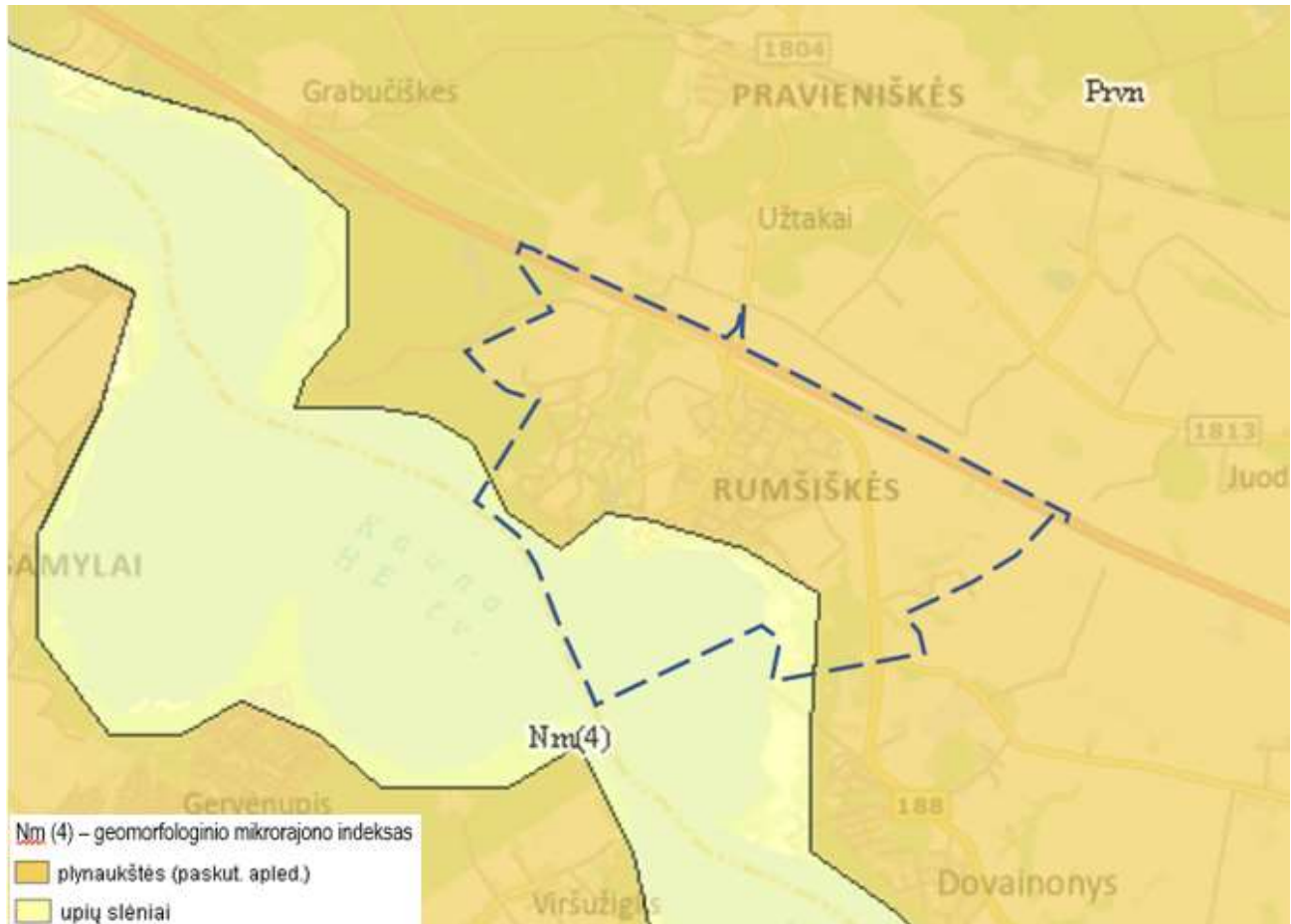
3.4 Inžinerinės infrastruktūros vertinimas

- Rumšiškių miestelio vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra vykdoma vadovaujantis Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiuoju planu, patvirtintu Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 2021 m. gruodžio 23 d. sprendimu Nr. V17E-291 bei detaliesiais planais;
- Miestelyje eksploatuojama viena vandenvietė, kurios pajėgumai užtikrina esamų ir perspektyvinių vartotojų aptarnavimą. Vandenvietėje yra įrengti vandens gerinimo įrenginiai, todėl vartotojams tiekiamas vanduo atitinka HN 24:2014 reikalavimus;
- Surinktos nuotekos yra apvalomos uždaruose Rumšiškių nuotekų valymo įrenginiuose, kurių pajėgumai užtikrina esamų ir perspektyvinių vartotojų aptarnavimą;
- Rumšiškių miestelyje yra įrengta apie 8,4 km vandentiekio ir apie 8,5 km nuotekų tinklų. Apie puse vandentiekio tinklų yra susidėvėję ir būtina jų rekonstrukcija. Taip pat tikslinga renovuoti apie 20 proc. nuotekų tinklų;
- Vadovaujantis Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiuoju planu, tikslinga urbanizuojamose prioritinės plėtros teritorijose, vystyti inžinerinę infrastruktūrą, t.y. įrengti apie 10,6 km vandentiekio ir nuotekų tinklų;
- Rumšiškių miestelis yra pilnai elektrifikuotas. Vartotojai elektros energija gauna iš 10/0,4 kV elektros pastočių. Didžioji dalis skirstomojo elektros tinklo yra požeminiai elektros kabeliai;
- Ateityje tikslinga įrengti/pratęsti gatvių apšvietimo infrastruktūrą: Slėnio g., Topolių g., Ilankos g., Maironio g., Purienu g., Alyvų g., Vajakiškių g., Taikos g. (akligatvyje), Beržų g. (nuo P. Cirkos iki Aštragų g.). Taip pat tikslinga atnaujinti/išplėsti gatvių apšvietimo infrastruktūrą Muziejaus g. bei privažiavime nuo Nemuno g. iki Kauno marių;
- Miestelyje veikia 8 mažos galios dujinės katilinės, kurios priklauso UAB „Kaišiadorių šiluma“. Privačių namų gyventojai, šilumos gamyba rūpinasi individualiai;
- Gamtinės dujos yra tiekiamos iš Pravienos dujų skirstymo stoties esančios už miestelio administracinių ribų. Miestelyje yra įrengta apie 34 km vidutinio ir mažo slėgio dujotiekio tinklų. Dujofikuotose teritorijose gamtinių dujų tiekimo tinklai tiesiami pagal vartotojų prašymus;
- Rumšiškių miestelyje yra įrengtos plačiajuosčio interneto šviesolaidinės linijos. Taip pat įrengti du ryšio bokštai;
- Kaišiadorių rajone atliekų tvarkymo paslauga yra teikiama visiems atliekų turėtojams.

3.5 Gamtinės aplinkos ir aplinkos būklės vertinimas

3.5.1 Gamtinės aplinkos vertinimas

Žemės paviršius ir jo geomorfologinės ypatybės. Lietuvos geomorfologinio rajonavimo požiūriu planuojama teritorija patenka į dviejų geomorfologinių rajonų ribas: *Pabaltijo žemumų srities (C) Nemuno vidurupio plynaukštės (CXV)* ir *Neries žemupio plynaukštės (CXIV)*. Nemuno vidurupio plynaukštę (CXV) atstovauja *Nemuno vidurupio slėnio atkarpos (Nm)4* mikrorajonas³, o Neries žemupio plynaukštę (CXIV) atstovauja *Pravieniškių agraduota moreninė lyguma (Prvn)* (žr. 3.5.1 pav.).

3.5.1 pav. Ištrauka iš Lietuvos geomorfologinio žemėlapio (šaltinis: Lietuvos geologijos tarnyba www.lgt.lt).

Rumšiškių ir apylinkių reljefą formavo paskutinis ledynmetis, kurio atskiros ledyno plaštakos, palikusios ledyno liežuvines dubumas plytėjo kaip tik šioje zonoje. Tirpdamos ledyno plaštakos apklojo teritoriją dugnine morena, o susitvenkę tirpsmo vandenys dubumos moreną - limnoglacialinėmis nuosėdomis. Ištekėjus prieledyninėms marioms veiklos ėmėsi Nemunas. Skaptuodamas dabartinį slėnį, jis tęsė savo vagą paskui besitraukiančias ištirpusio ledo marias. Upė tai graužėsi gilyn, tai vingiavo ir platino slėnį, klostė terasas.

³ Geomorfologiniai rajonai bei parajonai yra suskirstyti smulkiau - į mikrorajonus pagal orografines kategorijas: lygumas, pakilumas, nuolaidumas, plynaukštės, aukštumas, gūbrius, duburius, slėnius, kuriems suteikti artimiausių gyvenviečių ar vandens telkinių pavadinimai.

Reikia pažymėti, kad Rumšiškių miestelio lokacija (3.5.1 pav.) yra palyginti nesena. Statant Kauno HE Rumšiškių miestelis, kuris buvo įsikūręs ant žemutinių Nemuno slėnio terasų 1958-1959 m. buvo perkeltas į aukščiau esančią prie Nemuno slėnio prisišliejusią lygumą. Suformuotas Kauno HE tvenkinys užtvindė žemesniasias ir dalį aukštesniųjų Nemuno slėnio terasų, todėl pietinį planuojamos teritorijos pakraštį juosiantys šlaitai yra tai, kas liko matoma iš buvusio plataus ir gilaus slėnio.

Šiuo metu į Nemuno slėnį patenka mažesnioji pietinė miestelio dalis. Slėnį atstovaujantys šlaitai nagrinėjamoje atkarpoje, ypač vakarinėje jos dalyje aukšti santykinis aukštis siekia 30 m (kyla nuo 45 m abs. a. Kauno marių pakrantėje iki 70 -75 m abs. a.) ir statūs - vid. 10-30° (6.1.3 pav.), turintys ryškias įvairaus ilgio ir gylio antrines geomorfologines struktūras - raguvas, griovas.

Betarpiškoje Nemuno slėnio gretimybėje esančiai *Pravieniškių agraduotai moreninei lygumai (Prvn)*, kurioje yra didžioji planuojamos teritorijos dalis, būdingas santykinai lygus paviršiaus reljefas (absoliutiniai aukščiai svyruoja 70-80 m ribose), gana tankus erozinis suraižymas, įvairaus dydžio pelkėti duburiai. Nagrinėjamoje teritorijoje moreninę lygumą kerta du eroziniais slėniais tekantys upeliai - *Praviena* ir *Nedėja*. Eroziniai slėniai siauri, bet gilūs (20 -25 m), šlaitai aukšti ir statūs. Planuojamos teritorijos paviršiaus reljefą iliustruojanti schema pateikiama 3.5.2 pav.

3.5.2 pav. Ištrauka iš Lietuvos reljefo žemėlapiu (šaltinis: maps.lt).

Planuojamos teritorijos paviršių *Prvn* geomorfologiniame mikrorajone dengia limnoglacialinės nuogulos - smulkus smėlis (*geologinis indeksas lg III bl*), glacialinės nuogulos - moreninis priemolis ir priemolis (*geologinis indeksas g III bl*), pasitaiko pelkių nuogulų - durpės (*geologinis indeksas – b IV*). *Nm(4)* geomorfologiniame mikrorajone vyrauja šlaitų nuogulos – įvairus molingas smėlis, priemolis (*geologinis indeksas d IV*) ir aliuvinės nuogulos – smulkus smėlis (*geologinis indeksas a IV*).

Planuojamoje teritorijoje, numatant tolimesnę urbanistinę veiklą bei kitas aplinkos tvarkymo priemones, svarbu atsižvelgti į potencialų geodinaminį teritorijos aktyvumą, t. y. galimų geodinaminių procesų (šlaitų slinkimo, paviršiaus griovinės erozijos ir kt.) raiškos sąlygas bei prielaidas. Didžioji teritorijos dalis, esanti *Prvn* geomorfologiniame mikrorajone geodinaminiu požiūriu yra vertinama kaip mažai aktyvi – vyrauja mažo pažeidžiamumo ir potencialaus geodinaminio aktyvumo mezoformos. Potencialiai geodinamiškai aktyvios ir labiausiai pažeidžiamos mezoformos yra *Nm(4)* geomorfologiniame mikrorajone bei moreninę lygumą kertančiuose eroziniuose Pravienos ir Nedėjos upelių slėniuose. Šių teritorijų atveju palanki aplinkybė yra ta, kad dauguma jautrių antropogeniniam poveikiui paviršių yra apželdinti arba naudojami neintensyviai. Remiantis „Geologinių reiškinių žemėlapis“ (GEOLIS) informacija, planuojamoje teritorijoje (Pravienos upelio slėnyje) yra užfiksuoti du pavojingi geologiniai reiškiniai – nuošliaužos⁴ (3.5.3 pav.).

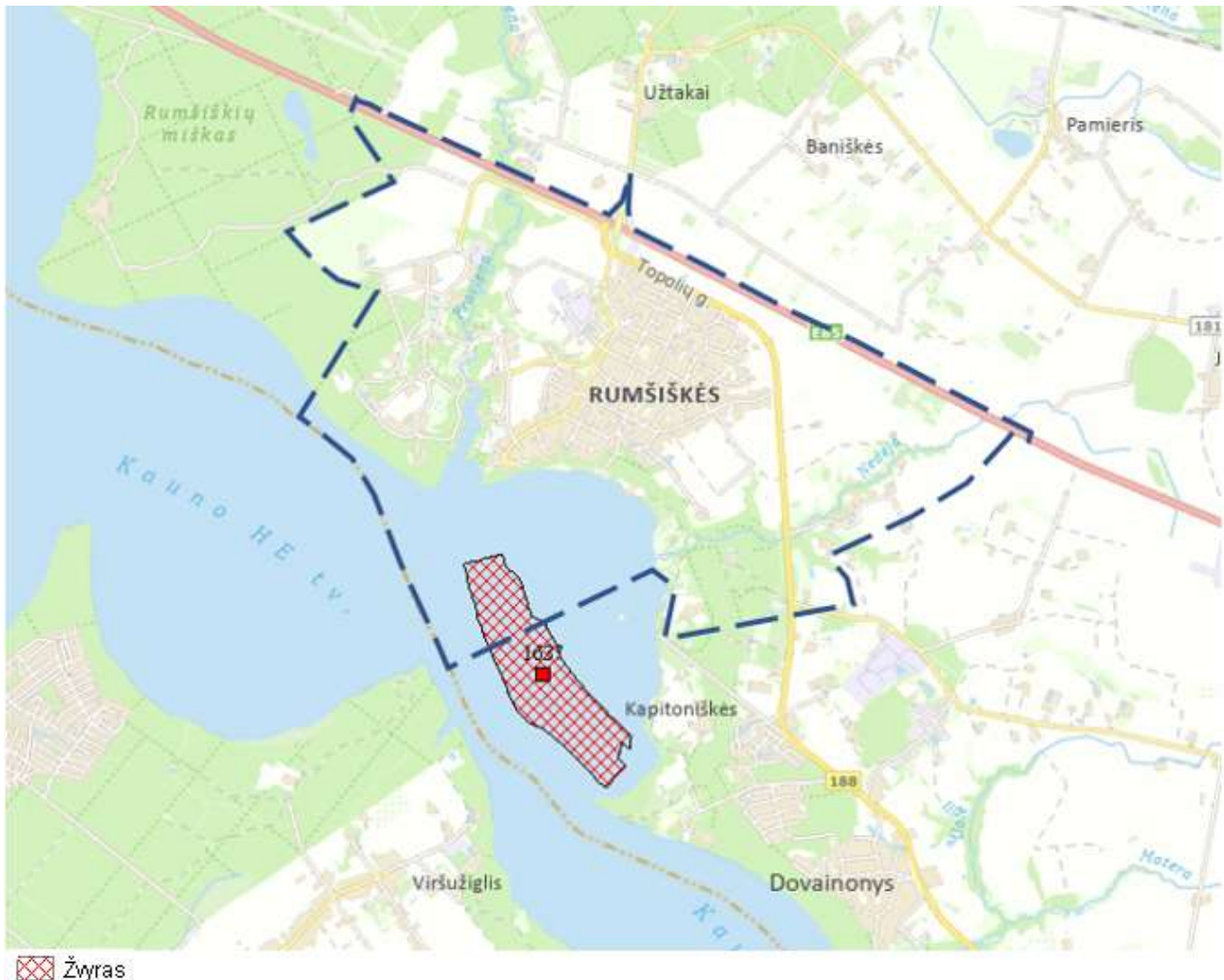

3.5.3 pav. A. Ištrauka iš „Geologinių reiškinių ir procesų žemėlapis“, B. Ištrauka iš „Ekogeologinių rekomendacijų žemėlapis“ (šaltinis: Lietuvos geologijos tarnyba www.lgt.lt).

⁴ Nuošliauža – santykinai greitas uolienu judėjimas šlaitu (natūraliu ar dirbtiniu) žemyn, veikiant gravitacijos jėgai, hidrodinaminiam slėgiui bei kitoms jėgoms.

Šlaitų stabilumas nuošliaužų susidarymo požiūriu priklauso nuo šlaito polinkio, aukščio, uolienu fizikinių parametru. Pagrindinė stabilumo pažeidimo priežastis yra žmogaus ūkinė veikla, rečiau – gamtos procesai. Efektyviausia priemonė jų išvengti yra griežtas ūkinės veiklos pavojuose šlaituose reglamentavimas, visų pirma ribojant arba visiškai uždraudžiant didžiausią įtaką šlaitų stabilumo pažeidimui turinčius veiksmus.

Naudingosios iškasenos. Lietuvos geologijos tarnybos naudingųjų iškasenų telkinių žemėlapiu duomenimis planuojamoje teritorijoje yra vienas Žemės gelmių registre registruotas naudingųjų iškasenų telkinys (dalis). Informacija apie šį telkinį pateikiama 3.5.1 lentelėje, lokalizacija 3.5.4 pav. ir grafines dalies brėžinyje. Naudingųjų iškasenų telkinys yra Kauno HE tvenkinio dugne, patenka į Kauno marių regioninio parko teritoriją. Gamtosauginiu požiūriu šio telkinio eksploatacijos sąlygos yra nepalankios. Tuo atveju, kai naudingųjų iškasenų telkiniai yra saugomų teritorijų ribose, telkinių teritorijoms taikomi Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo ir Saugomų teritorijų įstatymo reikalavimai. Kiti naudingųjų iškasenų telkiniai ar prognoziniai plotai nuo Rumšiškių miestelio yra nutolę nuo 3,8 km ir didesniu atstumu.

3.5.4 pav. Ištrauka iš Lietuvos naudingųjų iškasenų telkinių žemėlapiu (šaltinis: Lietuvos geologijos tarnyba www.lgt.lt).

3.5.1 lentelė. Duomenys apie Rumšiškių miestelyje esančius naudingųjų iškasenų telkinius

Telkinio kodas	Pavadinimas	Naudingų iškasenų rūšis	Geologinis iširtumas	Būklė	Telkinio plotas/ dalis teritorijoje, ha
1637	Rumšiškės	žvyras	Dž	nenaudojamas	86,3 / 28,3

* **Dž** – *detaliai išžvalgyti ištekliai* – tai telkinio arba jo dalies naudingųjų iškasenų ištekliai, kurių kiekis, kokybė, technologinės savybės, hidrogeologinės, kasybos ir kitos slūgsojimo sąlygos yra ištirti detalumu, pakankamu sudaryti naudojimo projektą.

Klimatinės sąlygos. Pagal Lietuvos klimatinį rajonavimą Rumšiškių miestelis patenka į Vidurio žemumos rajono Nemuno žemupio parajonio ribas. Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos duomenimis šiam parajoniui būdingi sekantys klimatiniai ypatumai:

- *Oro temperatūra (C):* vidutinė metų – 7,1-7,4; šilčiausias mėnuo ir jo vidutinė temperatūra – liepa 18,0-18,1; šalčiausias mėnuo ir jo vidutinė temperatūra – sausis -3,6..-3,1; absoliutūs minimumai – -31,2; absoliutūs maksimumai – 35,1;
- *Kritulių kiekis per metus:* 600-640 mm;
- *Laikotarpio su sniegu dangą trukmė (dienomis)* – 65-80;
- *Saulės spindėjimo trukmė (valandomis)* – ~1870 (didžiausia saulė spindėjimo trukmė Lietuvoje yra Pajūrio rajone – 1900-1990);
- *Svarbiausi veiksniai ir procesai, lemiantys klimato ypatumus:* adiabatiniis oro leidimasis nuo gretimų aukštumų; blogos vandens nuotėkio plokščių paviršiumi sąlygos; dirvožemio perdrėkimas.

Vidutinės klimatinės sąlygų reikšmės nepilnai atspindi tikrąją padėtį, nes dėl reljefo, dirvožemių dangos ypatumų, augalijos (miškų trūkumas), hidrografijos Rumšiškių apylinkių mikroklimatinės sąlygos dažnai gali skirtis nuo vidutinių, būdingų Nemuno žemupio klimatiniam parajoniui.

Hidrografinis tinklas. Kaišiadorių raj. sav. teritorijoje paviršiniai vandenys (upės, upeliai, ežerai, tvenkiniai) užima apie - 3,9 % teritorijos ploto, tiek pat kiek šalyje. Bendras upių ir upelių vagų tankumas artimas 0,75 km² ir yra mažesnis nei visos šalies. Planuojamoje teritorijoje paviršiniai vandenys užima apie 20% jos ploto ir kaip visa Kaišiadorių raj. sav. teritorija patenka į Nemuno upės baseiną, kur priklauso Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu) pabaseiniui. Hidrografinį tinklą nagrinėjamoje teritorijoje formuoja trys į Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastrą įtraukti vandens telkiniai: *Kauno HE tvenkinys (Kauno marios)* ir dešinieji intakai - *Pravienos* ir *Nedėjos* upės (3.5.5 pav.).

Pietinėje planuojamos teritorijos dalyje esantis Kauno HE tvenkinys (Kauno marios) – didžiausias dirbtinis vandens telkinys Lietuvoje, Nemuno slėnyje, aukščiau Kauno hidroelektrinės užtvankos, 223,4 km nuo Nemuno žiočių. Marios ir jų pakrantės priklauso Kauno marių regioniniam parkui, aukštupys – Nemuno kilpų regioniniam parkui. Iš vietų, kurias užliejo Kauno marios, iškeltos 45 gyvenvietės, tarp jų Rumšiškės.

Kauno marių plotas svyruoja tarp 72,5 – 46,7 km² ir priklauso nuo tvenkinyje palaikomo vandens lygio. Pastarąjį lemia hidroelektrinės darbo režimas, kuris vandeningais ir sausais metais labai skiriasi. Marių vandens tūris siekia vidutiniškai 460 mln. m³, taigi vidutinis gylis yra apie 7 m. Kita vertus, kadangi tvenkinio dubuo yra labai asimetriškas, daugiausia vandens telkiasi gilioje dalyje prie užtvankos, kur gylis siekia beveik 22 m, bei buvusioje Nemuno vagoje (gylis 10-12 m).

Kauno HE tvenkinys

Ežerai tvenkiniai (10050001)

1. Pavadinimas	Kauno HE tvenkinys
2. Kadastro identifikavimo kodas	10050001
3. Kategorija	Tvenkinys
4. Upės pabaseinis	Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu) upių pabaseinis
5. Centro X koordinatė (LKS-94), m	6068195
6. Centro Y koordinatė (LKS-94), m	508556
7. Vandens paviršiaus be salų plotas, ha	6535.31
8. Kranto linijos ilgis, km	235.2
9. Kadastro objekto registravimo data	2001-12-12

Praviena

Upės (10011437)

1. Pavadinimas	Praviena
2. Kadastro identifikavimo kodas	10011437
3. Kategorija	Upė
4. Upės pabaseinis	Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu) upių pabaseinis
5. Žiočių X koordinatė (LKS-94), m	6081015
6. Žiočių Y koordinatė (LKS-94), m	512708
7. Ilgis, km	22.11
8. Kadastro objekto registravimo data	2001-12-12

Nedėja

Upės (10011435)

1. Pavadinimas	Nedėja
2. Kadastro identifikavimo kodas	10011435
3. Kategorija	Upė
4. Upės pabaseinis	Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu) upių pabaseinis
5. Žiočių X koordinatė (LKS-94), m	6079707
6. Žiočių Y koordinatė (LKS-94), m	514197
7. Ilgis, km	6.09
8. Kadastro objekto registravimo data	2001-12-12

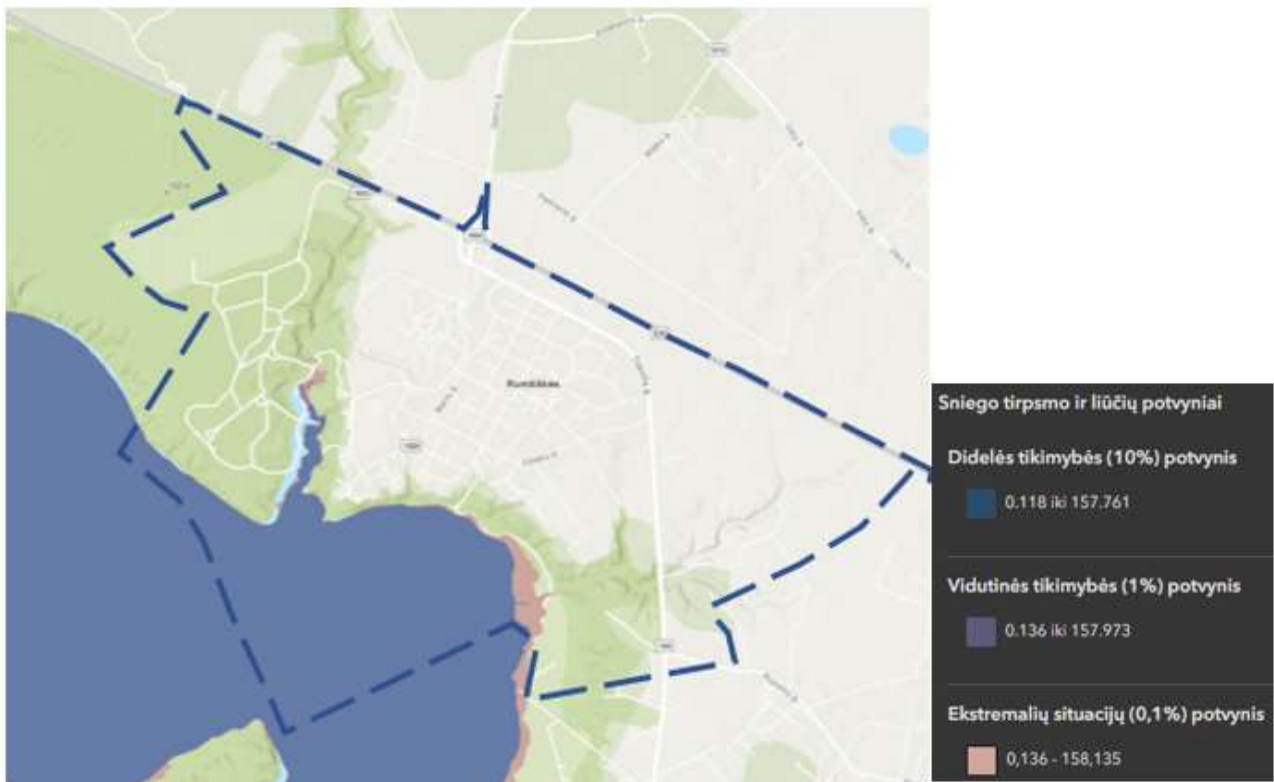
3.5.5 pav. Ištrauka iš Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastro žemėlapiu (Šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra).

Patvenktoje Nemuno slėnio dalyje išskiriami 3 kraštovaizdžio tipai: marių, ežerinis ir upinis (P.Kavaliauskas, 1981). Nagrinėjamai teritorijai tenkanti Kauno HE tvenkinio dalis patenka į pirmąjį kraštovaizdžio tipą (marių), apimantį žemutinę, didžiausios patvankos marių dalį iki Strėvos žiočių. Jam būdinga plačiausia (2-3 km) bei giliausia (14-22 m) sudėtingos konfigūracijos akvatorija, bangų ardomi krantai (abraziniams klifams tenka apie 48 % jų perimetro), aukštos atodangos, siauros patvenktų intakų estuarijos.

Kauno marios sulaiko pavasario ledonešį, saugo Kauną nuo potvynių, reguliuoja Nemuno nuotėkį, tiekia vandenį Kauno hidroelektrinei.

Per nagrinėjamą teritoriją pratekantys dešinieji Kauno marių (Nemuno) intakai nepriskiriami didesniųjų upių kategorijai. Kiek ilgesnė *Praviena* (22,1 km), tekanti natūralia, siaura, vingiuota vaga. Vidutinis nuolydis 2,40 m/km. Vidutinis debitas žiotyse 0,41 m³/s. *Nedėja* trumpesnė (6,1 km), taip pat tekanti natūralia, siaura, vingiuota vaga.

Potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapių (LR aplinkos ministro 2022 m. gegužės 25 d. įsakymas Nr. D1-147 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. rugpjūčio 6 d. įsakymo Nr. D1-655 „Dėl potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapių Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonuose patvirtinimo“ pakeitimo“) duomenimis palyginti nedidelė teritorijos dalis, esanti Kauno marių regioninio parko ribose, patenka į sniego tirpsmo ir liūčių potvynių grėsmės zoną (3.5.6 pav.).

3.5.6 pav. Ištrauka iš Sniego tirpsmo ir liūčių potvynių žemėlapių (Šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra).

Teritorija gali būti užliejama pagal sekančius scenarijus:

- ekstremalių situacijų arba mažos tikimybės potvynis* – 0,1% tikimybė, kai remiantis hidrologiniais skaičiavimais tokių pačių charakteristikų potvyniai gali pasikartoti vieną kartą per tūkstantį metų.

- b. *vidutinės tikimybės potvynis* – 1% tikimybė, kai remiantis hidrologiniais skaičiavimais tokių pačių charakteristikų potvyniai gali pasikartoti vieną kartą per šimtą metų.
- c. *didelės tikimybės potvynis* – 10% tikimybė, kai remiantis hidrologiniais skaičiavimais tokių pačių charakteristikų potvyniai gali pasikartoti vieną kartą per dešimt metų.

Teritorijos užliejimas sukelia visą eilę grėsmių: mažina teritorijos ekonominės plėtros, susisiekimo galimybes, daro žalą gyventojų turtui, nekilnojamojo kultūros paveldo vertybėms, didina teršalų pasklidimą aplinkoje ir kt.. Grafinėje dalyje „Esamos būklės įvertinimas. Žemėvaldos brėžinys“ yra parodytos: *ekstremalių situacijų arba mažos tikimybės, vidutinės tikimybės ir didelės tikimybės potvynių* teritorijos. Informacija turi būti naudojama priimant sprendimus kokią veiklą tam tikroje teritorijoje saugu vykdyti, kokią tikslingiausia riboti, bei vertinant kur potvyniai reikšmingos žalos padaryti negali, o kur reikalinga numatyti priemones apsaugai nuo potvynių.

Bendrųjų sprendinių alternatyvose numatomų sprendinių (priemonių) apsaugai nuo potvynių vertinimas pateikiamas 4.6 teksto skyriuje.

Paviršinio vandens telkinių atveju svarbus vaidmuo tenka pakrančių apsaugos zonoms ir juostoms, kurių paskirtis sumažinti galimybę patekti į vandens telkinius pavojingoms medžiagoms, apsaugoti krantus nuo erozijos ir abrazijos, šlaitus – nuo griovų susidarymo bei nuošliaužų, užtikrinti vandens telkinių pakrančių ekosistemų stabilumą ir palankias jų formavimosi sąlygas; saugoti vandens telkinių pakrančių natūralų kraštovaizdį bei jo estetines vertybes; sudaryti palankias sąlygas rekreacijai.

Bendrųjų sprendinių alternatyvose numatomų sprendinių vertinimas paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų atžvilgiu pateikiamas 4.6 teksto skyriuje.

Lietuvos pelkių ir durpynų žemėlapis (geoportal. lt) duomenimis planuojamos teritorijos rytinėje dalyje yra keli nedideli melioruotų žemapelkių ploteliai (3.5.7 pav.). Šie melioruotų žemapelkių ploteliai nėra įtraukti į „Natūralių pievų ir ganyklų, pelkių ir šaltynų žemėlapi“⁵, šaltynų nėra, todėl šiuo atveju nėra taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos.

Vadovaujantis „Ūkinės veiklos teritorijų ekogeologinių sąlygų vertinimo rekomendacijomis“ pelkėjimo teritorijose pakinta gruntų savybės – sumažėja stiprumas, padidėja plastingumas, gruntinis vanduo dažnai būna agresyvus betono atžvilgiu, kas lemia sudėtingas statybos sąlygas. Šie duomenys aktualūs vykdant ūkinę veiklą, nes pelkėjimo teritorijose rekomenduojama įvertinti gruntinio vandens režimą, šio vandens agresyvumą statinių konstrukcijų atžvilgiu, pelkėjančių gruntų stiprumo savybes.

⁵ <https://biomon.lt/szns>. Kaišiadorių rajono savivaldybės natūralių pievų ir ganyklų, pelkių ir šaltynų žemėlapis patvirtintas valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2023–10–12 įsakymu Nr. V-105.

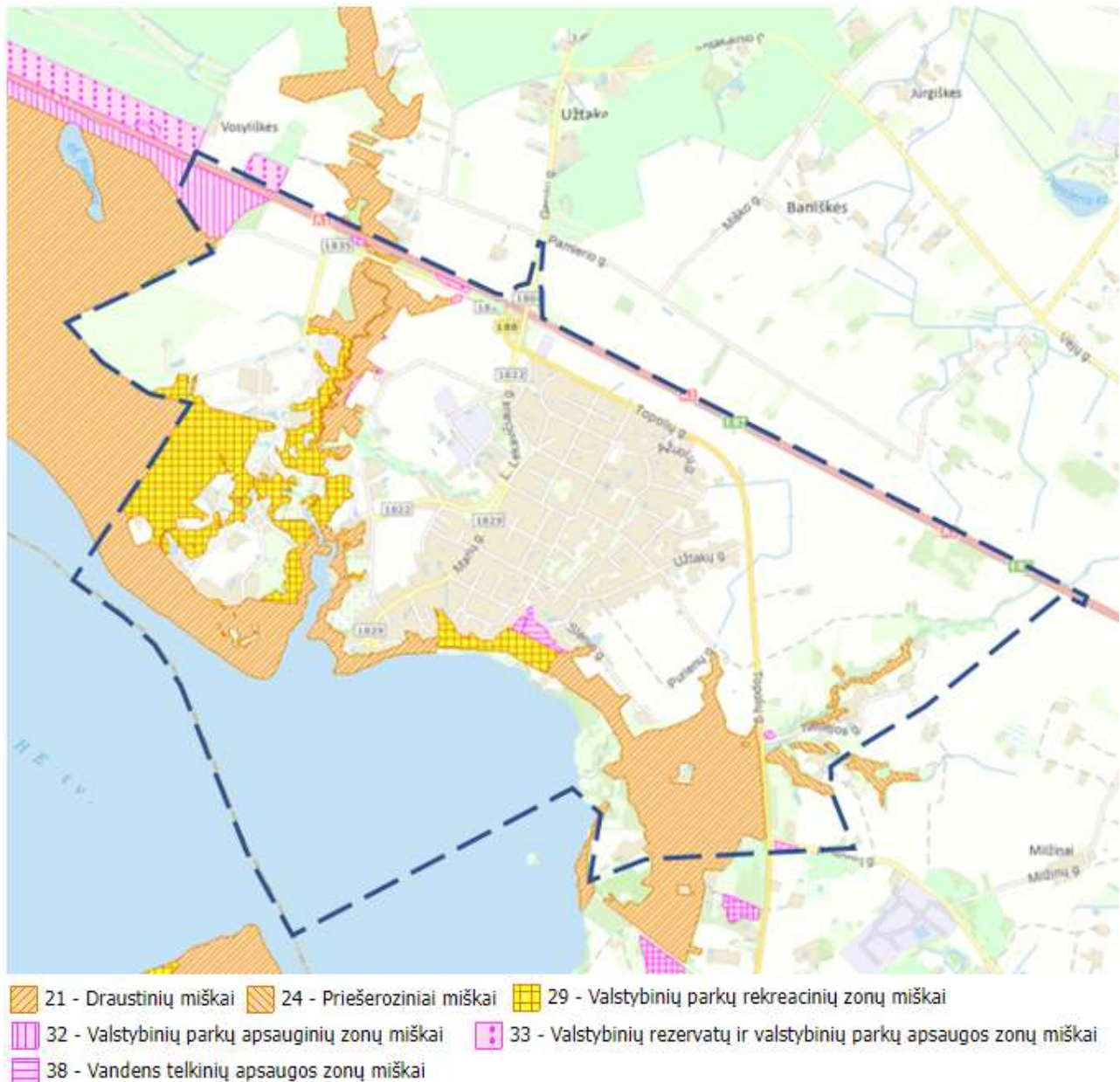
3.5.7 pav. Ištrauka iš Lietuvos pelkių ir durpynų žemėlapis (šaltinis: <http://geoportal.lt>.)

Biotos ypatumai. Viena iš svarbiausių natūralių ir pusiau natūralių ekosistemų kategorija, reikalaujanti ypatingo dėmesio dėl atliekamų biologinių, ekologinių, ekonominių ir kitų funkcijų, yra miškai. Miškai Kaišiadorių raj. sav. užima 35,89 tūkst. ha (LR žemės fondo duomenys 2023 01 01) arba 33% teritorijos ploto, o planuojamoje teritorijoje 231,2 ha (17,4% teritorijos ploto). Šiuos miškus patikėjimo teise valdo, vykdo juose kompleksinę miškų ūkio veiklą VĮ Valstybinių miškų urėdijos Trakų regioninio padalinio Kaišiadorių urėdijos Kruonio girininkija.

Planuojama teritorija yra areale, kuriame vyrauja plačialapiai miškai ir eglynai (*P.abies*, *Q.robur*, *F.excelsior*) bei eglynai su plačialapių miškų elementais. Kita grupė – žaliasamaniai pušynai (*P.sylvestris*) dažnai su eglų priemaiša, taip pat su plačialapių miškų ir pušynų fragmentais.

Vadovaujantis Kauno apskrities Kaišiadorių rajono savivaldybės miškų priskyrimo miškų grupėms planu (patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. D1-256 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. gruodžio 27 d. įsakymo Nr. D1-1050 redakcija)) pagal ūkininkavimo režimą ir pagrindinę funkcinę paskirtį planuojamoje teritorijoje esantys miškai yra priskirti

sekančioms grupėms ir pogrupiams (žr. 3.5.8 pav., grafiniėje dalyje - „Esamos būklės įvertinimas. Žemėvaldos brėžinys“):

3.5.8 pav. Ištrauka iš Miškų kadastro duomenų žemėlapis – miškų grupės ir pogrupiai (šaltinis: <http://geoportal.lt>.)

II grupė – *specialios paskirties miškai*. Joje skiriami:

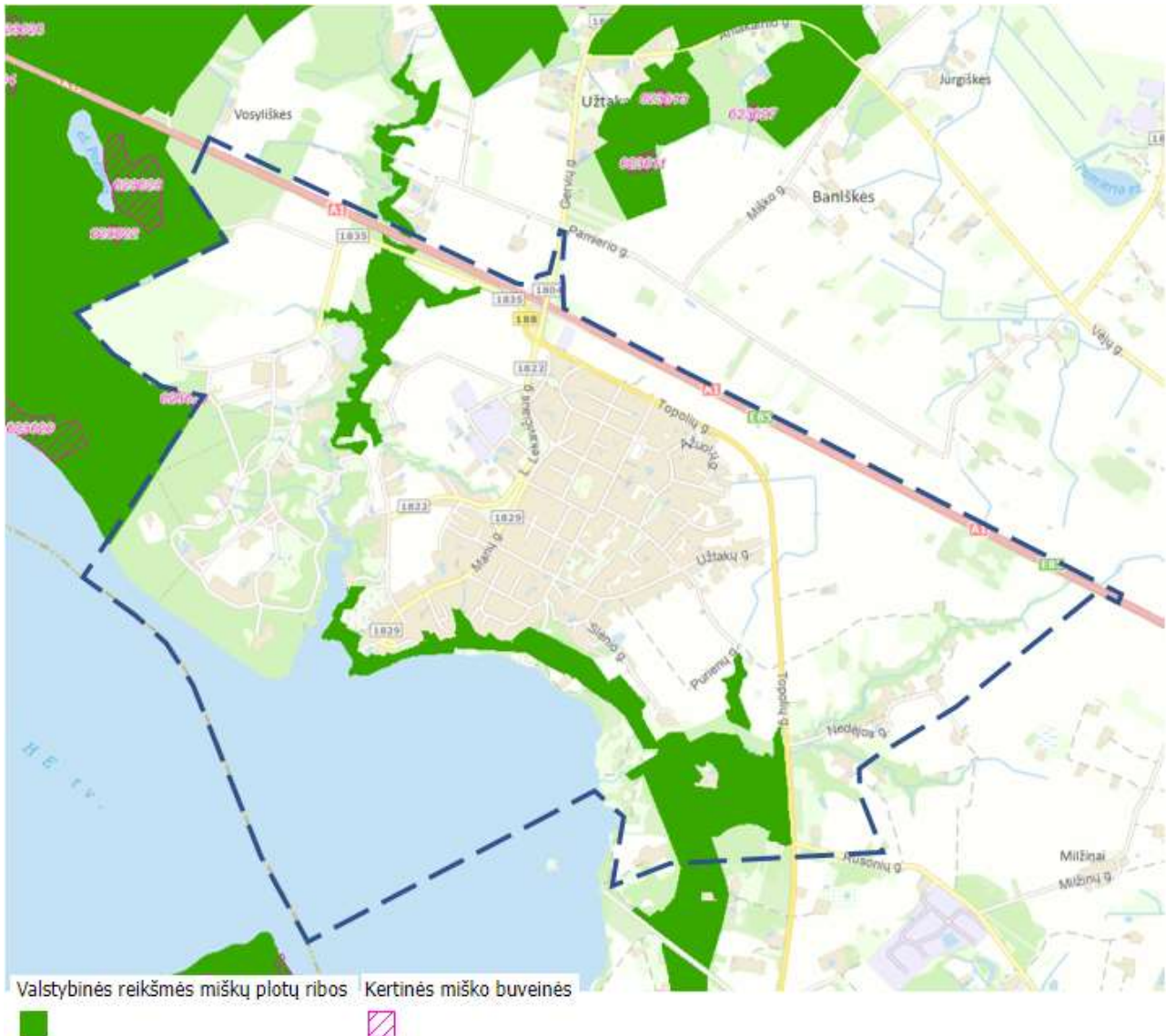
A – *ekosistemų apsaugos miškai*. Tai gamtinių ir kompleksinių saugomų teritorijų (valstybinių draustinių ar jų dalių, valstybinių parkų dalių), priešeroziniai ir kiti miškai. Ūkininkavimo tikslas – išsaugoti arba atkurti miško ekosistemas arba atskirus jų komponentus. Šioje grupėje planuojamoje teritorijoje išskiriami sekantys pogrupiai: *draustinių miškai, priešeroziniai miškai*.

B – *rekreaciniai miškai*. Tai miško parkai, miestų miškai, valstybinių parkų rekreacinių zonų miškai, rekreaciniai miško sklypai ir kiti poilsiui skirti miškai. Ūkininkavimo tikslas – formuoti ir išsaugoti rekreacinę miško aplinką. Šioje grupėje planuojamoje teritorijoje išskiriamas pogrupis: *valstybinių parkų rekreacinių zonų miškai*.

III grupė – *apsauginiai miškai*. Tai gamtinių ir kultūrinių draustinių (tame tarpe valstybiniuose parkuose) ir apsaugos zonų miškai. Ūkininkavimo tikslas – formuoti produktyvius medynus, galinčius atlikti dirvožemio, oro

vandens, žmogaus gyvenamosios aplinkos apsaugos funkcijas. Šioje grupėje planuojamoje teritorijoje išskiriami sekantys pogrupiai: *valstybinių parkų apsauginių zonų miškai*, *valstybinių rezervatų ir valstybinių parkų apsaugos zonų miškai*, *vandens telkinių apsaugos zonų miškai*.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Miškų įstatymo 4 straipsnio 10 dalies nuostatomis dalis teritorijoje esančių miškų yra priskirta valstybinės reikšmės miškams ir išimtinė nuosavybės teise priklauso Lietuvos Respublikai. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimu Nr. 1154 (TAR galiojanti suvestinė redakcija nuo 2023-11-11) patvirtinti valstybinės reikšmės miškai planuojamoje teritorijoje užima 87,5 ha (6,6% teritorijos ploto) (žr. 3.5.9 pav., grafinės dalies brėžiniuose).

3.5.9 pav. Ištrauka iš miškų kadastro duomenų žemėlapis – valstybinės reikšmės miškai (šaltinis: <http://geoportal.lt>.)

Miškų kadastro duomenimis planuojamoje teritorijoje kertinių miško buveinių⁶ nėra (3.5.9 pav.), viena buveinė yra gretimybėje (kodas 623628).

⁶ nepažeistas miško plotas, kuriame dabar yra didelė tikimybė aptikti nykstančių, pažeidžiamų, retų ar saugotinių specializuotųjų buveinių rūšių.

Kitos biologinės įvairovės išsaugojimo požiūriu svarbios / jautrios teritorijos, patenkančios į planuojamos teritorijos ribas - Europos bendrijos svarbos natūralios buveinės, saugomų rūšių radavietės / augavietės (LR Aplinkos ministerijos saugomų rūšių informacinės sistemos „Lietuvos teritorijos natūralioje gamtinėje aplinkoje gyvenančių ar laikinai esančių saugomų laukinių gyvūnų, augalų ir grybų rūšių informacinė sistema“ duomenys), natūralios pievos ir ganyklos nagrinėjamos teksto skyriuje 4.3.

3.5.2 Aplinkos būklės vertinimas

Aplinkos oro tarša ir kokybė. Miestų, miestelių aplinkoje oro kokybei didžiausią įtaką daro transportas, pramonė, energetika, namų ūkis. Rumšiškių miestelis nepasižymi išvystyta pramone, todėl dabartiniu metu pagrindiniai aplinkos oro teršėjai yra: energetikos objektai (vietinės katilinės), namų ūkis ir transportas.

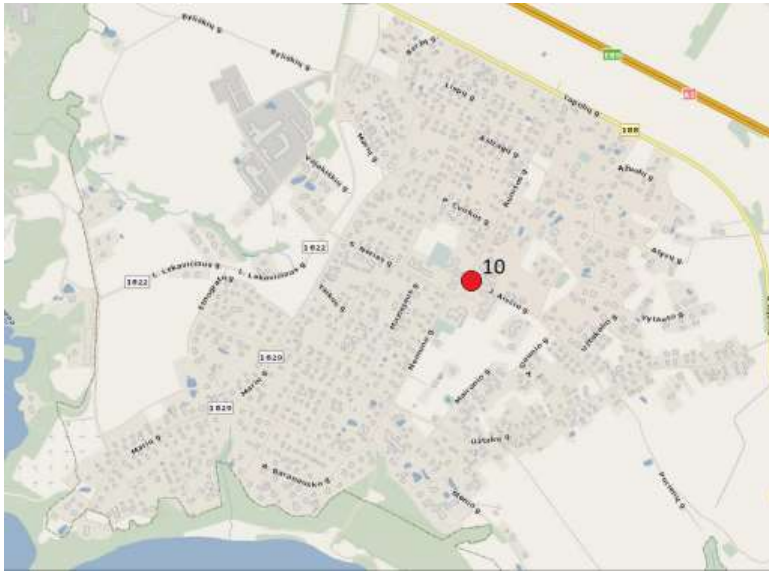
Rumšiškių miestelyje veikia 8 mažos galios dujinės katilinės. Energetikos objektų (vietinių katilinių) poveikis aplinkos oro kokybei yra kontroliuojamas. Vadovaujantis aplinkos oro apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais ūkinės veiklos objektai, turintys stacionarius taršos šaltinius, vykdo aplinkos oro monitoringą. Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis įmonių, turinčių galiojančius TIPK / taršos leidimus nagrinėjamoje teritorijoje nėra.

Rumšiškių miestelyje oro kokybei neabejotinai didelę įtaką daro namų ūkis, nes iš privačių gyvenamųjų namų kaminų išmetama nemažai teršalų, kurių padaugėja šaltuoju metų laiku, kai intensyviai kūrenamos krosnys, o meteorologinės sąlygos nėra palankios jiems išsisklaidyti. Į aplinkos orą iš šildymo katilų ar šildymo krosnių patenkančių teršalų kiekis nėra reglamentuojamas ir kontroliuojamas, jo apimtys nežinomos. Būtų tikslinga prijungti vartotojus, kurie šilumą gamina vietiniuose šilumos šaltiniuose, prie centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemos. Įgyvendinant šiuos pasiūlymus būtų sumažinamas taršos šaltinių skaičius, kas turėtų teigiamą ilgalaikį poveikį aplinkos oro kokybei.

Transporto įtaka Rumšiškių miestelio aplinkos oro kokybei, reikia vertinti kaip reikšmingą. Gyvenamosios teritorijos nuo pagrindinių kelių, kuriuose susidaro didžiausia transporto tarša yra išsidėstę atokiau. Magistralinis kelias Vilnius- Kaunas yra nuo gyvenamųjų teritorijų nutolęs apie 180m. Taip pat aplink miestelį praeina krašto kelias Nr.188. Šios pagrindinės transporto ašys, kuriose ir susidaro didžiausia transporto priemonių tarša yra išsidėstę pavėjinėje miestelio pusėje. Šiuo atžvilgiu nors ir susidaro didelė oro tarša, jos pasiskleidimas gyvenamosiose teritorijose yra sulaikomas sanitarinio atstumo iki kelių. Pro patį Rumšiškių miestelį tranzitinis eismas nevyksta, dėl to jame transporto keliami tarša mažesnė.

Aplinkos oro kokybė Rumšiškių miestelyje pagal valstybinę aplinkos oro monitoringo programą nėra stebima. Planuojamoje teritorijoje oro kokybės matavimai atliekami pagal periodiškai atnaujinamas Kaišiadorių rajono savivaldybės aplinkos monitoringo programas. Įgyvendinant 2020 -2025 metų aplinkos monitoringo programą planuojamoje teritorijoje yra viena aplinkos oro monitoringo vieta Rumšos g. – Aisčio g. sankryžoje (3.5.10 pav.). Monitoringo vieta parinkta gyvenamojoje zonoje, siekiant stebėti veikiančių katilinių ir/ar individualių gyvenamųjų namų įtaką aplinkos oro kokybei. Šioje vietoje atliekami NO₂, SO₂, KD10 koncentracijų matavimai šildymo sezono laikotarpiu. Aplinkos monitoringo ataskaitų už

2020 – 2022 metus duomenimis nebuvo užfiksuota teisės aktuose nustatytų vidutinių metinių ribinių verčių viršijimų. Aplinkos oro tarša Rumšiškių miestelyje nėra didelė.

3.5.10 pav. Rumšiškių aplinkos oro monitoringo matavimo vieta (šaltinis: Kaišiadorių rajono savivaldybės 2020 – 2025 metų aplinkos monitoringo programa).

Vandens telkinių tarša ir kokybė. Paviršinių vandenų kokybė priklauso nuo teršalų, patenkančių į vandens telkinius kiekių ir savybių bei pačių vandens telkinių ypatybių. Tarp pagrindinių vandens telkinių teršėjų yra komunalinis (namų ūkis), pramonė ir žemės ūkis. Gyventojų ir pramonės išleidžiami nutekamieji vandenys priskiriami taškinei taršai, o tarša iš žemės ūkio vadinama pasklidąja, tuo nurodant skirtingą sklaidos pobūdį.

Visi teritorijoje esantys paviršiniai vandens telkiniai - Į Rumšiškių miestelį atitekančios upės (Praviena, Nedėja) bei Kauno HE tvenkinys yra daugiau ar mažiau paveikti bei veikiami pasklidosios (žemės ūkio) ir sutelktosios taršos. Žemės ūkio taršos poveikis pasireiškia aukštomis, gerų ekologinės būklės kriterijų neatitinkančiomis nitratų ir bendrojo azoto koncentracijomis vandens telkiniuose. Dėl pasklidosios (žemės ūkio) taršos, sutelktosios taršos miesto nuotekomis ir pasklidos namų ūkio taršos poveikio Pravienos upė (labai bloga ekologinė būklė) bei Kauno HE tvenkinys (bloga ekologinė būklė) dėl sutelktos taršos miesto nuotekomis, pasklidos žemės ūkio taršos, užterštumo pavojingomis medžiagomis ir istorinės taršos poveikio yra įtraukti į rizikos vandens telkinių sąrašą (patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. D1-908 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. gegužės 10 d. įsakymo Nr. D1-143 redakcija)).

Kauno marios yra dirbtinis vandens telkinys. Tai reiškia, kad jį yra labai smarkiai pakeitęs žmogus, o natūrali gamtinė eiga suardyta. Dėl to vyksta procesai, kurių nepamatysime natūraliuose vandens telkiniuose. Kauno marioms jau daugiau nei dešimtmetį yra būdingas vandens „žydėjimas“. Cheminių trąšų naudojimas žemės ūkyje, nepakankamai išvalytos nuotekos, buityje naudojami cheminiai preparatai didina azoto ir fosforo prietaką į vandens telkinius. Tai skatina nekontroliuojamą makrodumblių ir melsvabakterių augimą. Perteklinė dumблиų masė ir toksiškos santalkos mažina biologinę įvairovę, skatina kitas aplinkosaugines ir socialines problemas. Intensyvaus vandens

„žydėjimo“ metu gaišta žuvis ir kiti vandens organizmai, iškyla pavojus žmonių sveikatai dėl melsvabakterijų gaminamų ir į aplinką išskiriamų toksinų.

Rumšiškių miestelyje paviršinių vandens telkinių taršos problemos yra susijusios su nepatenkinama vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros būkle (susidėvėję vamzdynai, nepakankamai išvystyti tinklai, nevalomos lietaus nuotekos ir kt.), dėl ko nevalytos nuotekos patenka į aplinką, jautrius taršai vandens telkinius. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo nuostatais Rumšiškių nuotekų valykloje vykdomas į aplinką išleidžiamų nuotekų monitoringas. Metinių ataskaitų duomenimis nuotekų valykloje nuotekų išvalymo kokybė gera, pasiekiamas išvalymo efektyvumas pagal keliamus reikalavimus.

Nagrinėjamoje teritorijoje valstybinis upių, ežerų ir tvenkinių monitoringas nevykdomas. Pagal Kaišiadorių rajono savivaldybės 2020-2025 metų aplinkos monitoringo programą vykdomi tyrimai siekiant stebėti taršos įtaką Pravienos upės ekologinei būklei (3.5.11 pav.). Stebimi parametrai: maistingosios medžiagos – nitrato azotas ($\text{NO}_3\text{-N}$), amonio azotas ($\text{NH}_4\text{-N}$), bendras azotas (Nb), fosfatų fosforas ($\text{PO}_4\text{-P}$), bendras fosforas (Pb); organinės medžiagos – BDS7; prisotinimas deguonimi – O_2 . Tyrimo tikslas: iširti paviršinių vandens telkinių būklę ir teikti informaciją, reikalingą antropogeninės taršos mažinimo bei vandens telkinių būklės gerinimo priemonių parengimui ir įgyvendinimui, įgyvendinamų vandensaugos priemonių efektyvumo įvertinimui.

3.5.11 pav. Paviršinio vandens tyrimo vieta ties Rumšiškių gyvenvieta, Pravienos upė (šaltinis: Kaišiadorių rajono savivaldybės 2020 – 2025 metų aplinkos monitoringo programa).

Kaišiadorių rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2020 - 2025 metų programa tebevykdoma, tyrimų rezultatus apibendrinančios išvados nesuformuluotos.

Išlieka aktuali šachtinių (kastinių) šulinių vandens kokybės problema, nes skirtingai nuo gręžtinių, šachtiniai šuliniai negilūs, jų gruntinis vanduo neapsaugotas nuo paviršinio teršimo. Gruntinio vandens apsaugos požiūriu Rumšiškių miestelyje yra nepalankios hidrogeologinės sąlygos, nes beveik visą teritoriją dengia molingos nuogulos. Tokiose nuogulose vanduo susikaupia viršutinėje smėlingesnėje ir plyšiuotesnėje nuogulų dalyje ir į jį iš paviršiaus labai greitai patenka įvairios teršiančios medžiagos bei

mikroorganizmai. Pagrindiniai gruntinio vandens teršimo šaltiniai: vertikali teršalų infiltracija nuo žemės paviršiaus (žmogaus buitinė tarša, užterštos pramonės teritorijos) ir nutekėjimai iš požeminių komunikacijų. Vanduo molingose nuogulose srūva labai lėtai, užterštas gruntinis vanduo išsivalo negreitai. Todėl daugumos šachtinių šulinių vanduo yra prastas, dažniausiai dėl padidintos azoto junginių koncentracijos, mikrobiologinės taršos). Kokia dalis Rumšiškių miestelio gyventojų naudoja šachtinių šulinių vandenį tikslų duomenų nėra.

Nagrinėjamos teritorijos atveju svarbiausias tikslas yra pagerinti vandens telkinių ekologinę būklę, mažinant teršimą miestelyje susidarantiomis nuotekomis. Vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo infrastruktūros plėtros ar modernizavimo poreikis nustatytas Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiajame plane bei detaliuosiuose planuose.

Triukšmas. Triukšmo šaltiniai pagal triukšmo rūšį, pasireiškimą erdvėje ir laike, sukėlėjus ir kovos su triukšmu galimybes bei apsisaugojimą nuo triukšmo grupuojami į: *pramonės ir verslo (darbinį), transporto, statybų, kaimynystės ir laisvalaikio triukšmą.*

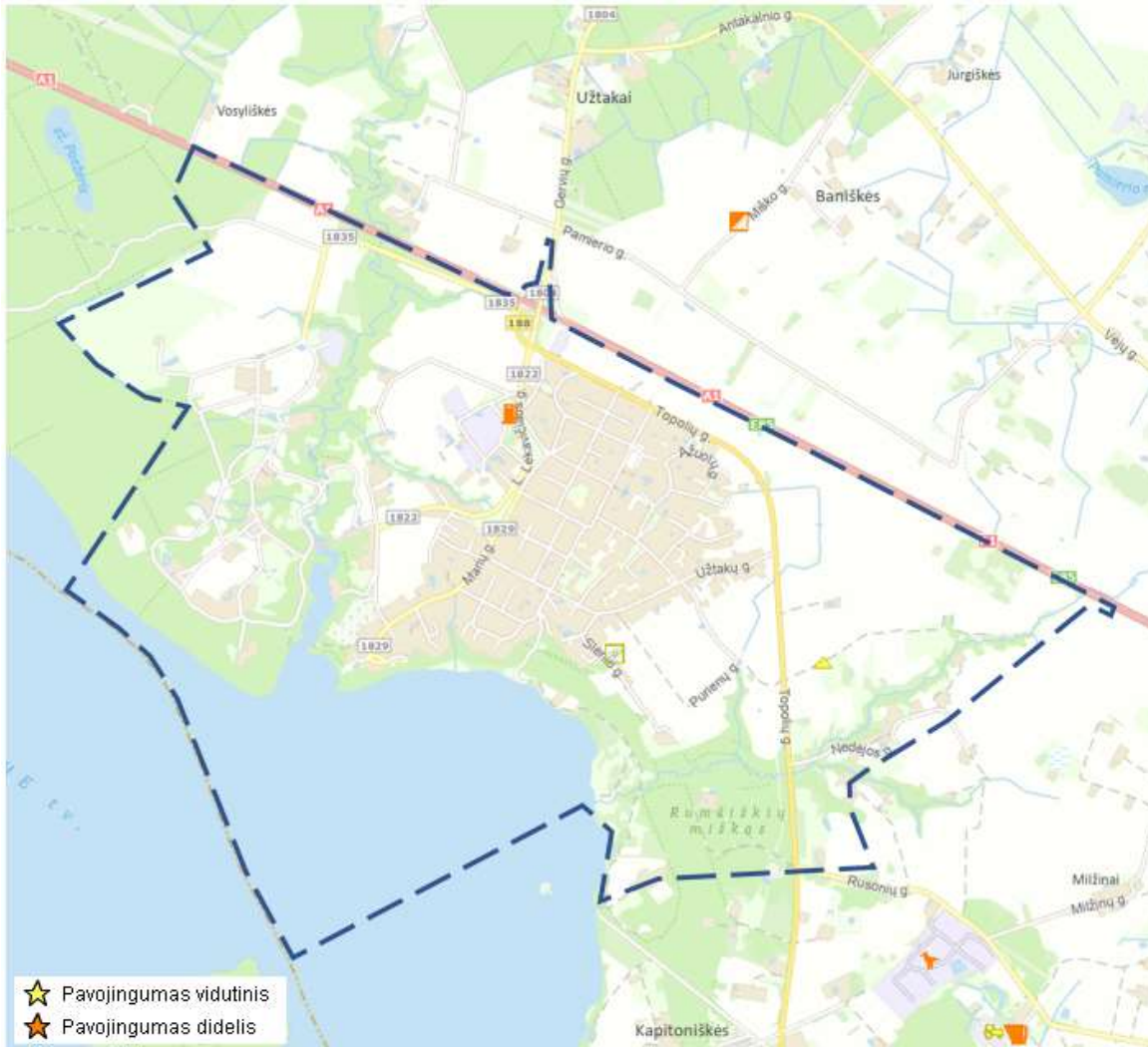
Pagrindinis triukšmo šaltinis Rumšiškių miestelyje yra transportas (plačiau žiūrėti skyrių 4. Susisiekimo sistema). Magistralinis kelias Vilnius – Kaunas, krašto kelias Nr.188 ir kiti daro didelę įtaką akustinei taršai. Bendra tendencija, turinti įtakos automobilių keliamo triukšmo aplinkoje didėjimui – automobilių gausėjimas, jų ridos didėjimas ir triukšmo plitimas laiko atžvilgiu. Dėl šių priežasčių ilgėja transporto triukšmo sukeltų dirgintųjų trukmė. Kitų nuolatinių triukšmo šaltinių Rumšiškių miestelio teritorijoje nėra. Triukšmo monitoringas nevykdomas.

Kaišiadorių rajono savivaldybės Tarybos 2023 m. birželio 29 d. sprendimu Nr. V17E-223 yra patvirtintos triukšmo prevencijos Kaišiadorių rajono savivaldybės viešosiose vietose taisyklės. Triukšmo prevencijos Kaišiadorių rajono savivaldybės viešosiose vietose taisyklių tikslas – reglamentuoti veiklos, kurią vykdančios Kaišiadorių rajono savivaldybės viešosiose vietose skleidžiamas triukšmas, valdymą, siekiant išvengti klausos sutrikimų ar netekimo, apsaugoti žmonių gyvybę ir sveikatą bei aplinką nuo neigiamo triukšmo poveikio ir užtikrinti žmonių gyvenimo kokybę.

Dirvožemio tarša. Dirvožemio ekologinė būklė Rumšiškių miestelyje nėra specialiai tyrinėta. Lietuvos Geologijos tarnybos duomenimis nagrinėjamoje teritorijoje yra 2 potencialūs geologinės aplinkos taršos židiniai (TŽ)⁷. Įvertinant pavojingumo laipsnį gruntui, paviršiniam bei požeminiam vandeniui jie yra priskiriami: 1 *vidutinio* (rekultivuotas sąvartynas) ir 1 *didelio* (degalinė) pavojingumo objektų kategorijoms (3.5.12 pav.).

Pavojingų geologinės aplinkos taršos židinių teritorijose rekomenduojama atlikti ekogeologinį tyrimą pagal Ekogeologinių tyrimų reglamento nuostatas ir dėl taršos įvertinti galimus gruntų fizikinių mechaninių savybių pokyčius, vykdyti valymo darbus, pašalinti rizikos veiksnius, keliančius grėsmę aplinkai.

⁷ *Potencialus taršos židinys* - žmogaus ūkinės veiklos objektas, iš kurio teršiančios medžiagos gali patekti į aplinką

3.5.12 pav. Ištrauka iš potencialių taršos židinių ir ekogeologinių tyrimų žemėlapiо (šaltinis: Lietuvos geologijos tarnyba www.lgt.lt).

Rengiant Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimą turi būti įvertinti gamtinės aplinkos ypatumai bei kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugai svarbios teritorijos, numatomi aplinkos būklę palaikantys ir/ar gerinantys sprendiniai.

3.6 Aplinkos būklės pokyčiai, jeigu planas nebus įgyvendintas

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrasis planas bus įgyvendinamas ne tiesiogiai, o per žemesnio lygmens planus – miestelio dalių detaliuosius ar specialiuosius planus stambesniame mastelyje bei konkrečių objektų techninius projektus. Neįgyvendinti teritorijos bendrojo plano reiškia, kad visi žemesnio lygmens planai neturės bendro konteksto ir bus tikimybė žymių klaidų ir žymaus neigiamo poveikio aplinkai.

Dabar rengiamas Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimas, įvertindamas blogėjančius demografinius rodiklius bei šių rodiklių neigiamas prognozes orientuojasi ne į kiekybinį, bet į kokybinį teritorijų vystymą, išlaikant susiformavusią urbanistinę struktūrą bei didinant teritorijų panaudojimo

efektyvumą. Siekiama išvengti išsklaidyto, dispersinio užstatymo driekos aplinkinėse teritorijose. Tai reiškia, kad sudaromos sąlygos išvengti procesų, kurie savo poveikiu gali stipriai įtakoti kraštovaizdžio erdvinės struktūros ir estetinio potencialo pokyčius t. y. devastuoti, sumenkinti kraštovaizdžio erdvinės struktūros stabilumą užtikrinančių teritorijų vertę.

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo (konceptijos) stadijoje nustatytame funkciname – erdviniame plane užtikrinamas vertingiausio kraštovaizdžio zonų, tame tarpe gamtinio karkaso teritorijų pilnavertiškumo ir įvairovės išsaugojimas. Miestelio dalys, kuriose numatomi aktyvūs funkcinės ir erdvinės struktūros pokyčiai (antropogenizacija) jau dabar yra daugiau ar mažiau intensyviai urbanizuotos ar sukultūrintos teritorijos.

Numatomos kaitos tendencijos iš esmės pačios fiziomorfologinės kraštovaizdžio struktūros nekeičia, tačiau sąlygoja funkcinės pusiausvyros užtikrinimą, plėtros tvarumą ir veiksmus, kurie gali reikšmingai įtakoti kraštovaizdžio erdvinės struktūros ir estetinio potencialo teigiamus pokyčius.

Neįgyvendinant Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijoje numatomų teritorijos vystymo sprendinių, bus sudėtinga reikiamai reguliuoti urbanizacijos procesus, nevyks kryptingas transporto sistemos plėtojimas, panašios tendencijos tikėtinos ir kituose inžinerinės infrastruktūros sektoriuose. Šių sektorių sprendinių neįgyvendinimas gali nulemti paviršinio vandens kokybės prastėjimą ir neigiamai paveikti bendrą aplinkos kokybę: dėl to nukentėtų biologinė įvairovė bei geriamo vandens kokybė, tai turėtų neigiamą poveikį visuomenės sveikatai. Bendrojo plano sprendiniais neapribojus taršios ūkinės veiklos, gali atsirasti neigiamas poveikis aplinkai, gruntinių vandenų kokybei bei visuomenės sveikatai. Neįgyvendinant plane numatomo tvaraus, kompleksinio teritorijų vystymo žemėnaudos kaitos procesai gali daryti žalą gamtiniam ir kultūriniam kraštovaizdžiui, jo vertybėms. Privataus intereso skatinamas kraštovaizdžio apsaugos požiūriu vertingų gamtinio karkaso teritorijų urbanizavimas, netaikant bendrojo plano sprendinių, neigiamai įtakos gamtinio karkaso teritorijų būklę, gamtinių rekreacinių išteklių kiekį ir kokybę.

4. TERITORIJŲ, KURIOS GALI BŪTI REIŠMINGAI PAVEIKTOS, APRAŠYMAS

Gamtinė aplinka yra atsvara urbanizuotai technogeninei aplinkai, todėl darnaus vystymosi principas reikalauja reguliuoti urbanizacijos procesą, nedarant žalos aplinkai. Nevaldoma urbanizacija gali turėti neigiamos įtakos ir negrįžtamų pasekmių aplinkai, visų pirma gamtinei ir kultūrinei. Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo koncepcijos sprendiniais planuojamą teritoriją siekiama vystyti sudarant optimalias sąlygas urbanizacijos, ūkinės veiklos, rekreacijos vystymui bei gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio apsaugos užtikrinimui.

Remiantis atliktu esamos būklės vertinimu nustatyta, kad teritorijas, kurios gali būti reikšmingai paveiktos įgyvendinus ar neįgyvendinus Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos sprendinius, atstovauja *kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės, nekilnojamojo kultūros paveldo, gamtinių išteklių apsaugai svarbios teritorijos ir objektai*.

4.1. Saugomos teritorijos ir gamtos paveldo objektai

Saugomos teritorijos yra ypač svarbus kraštovaizdžio ekologinės struktūros formantas ir jos sudėtinė dalis. Saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenimis planuojamoje Rumšiškių miestelio teritorijoje gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančias saugomas teritorijas atstovauja kompleksinė saugoma teritorija - Kauno marių regioninis parkas (dalis). Kitų saugomų teritorijų ir gamtos paveldo objektų nėra (4.1.1 pav.). *Kauno marių* regioninis parkas planuojamoje teritorijoje užima 51,4% jos ploto ir supa Rumšiškių miestelį iš vakarinės ir pietinės pusių.

Kauno marių regioninis parkas įsteigtas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo 1992 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. I-2913 „Dėl regioninių parkų ir draustinių įsteigimo“, siekiant išsaugoti unikalų Kauno marių tvenkinio kraštovaizdžio kompleksą, didžiąsias atodangas, užlietas Nemuno intakų žiotis, unikalų Pažaislio vienuolyno architektūrinį kompleksą, Kauno marių gamtinės ekosistemos stabilumą, biotos komponentus, ypač vertingą Gastilionių mišką su miegapelių populiacija bei kultūros paveldo vertybes, jas tvarkyti ir racionaliai naudoti.

LR vyriausybės 2016 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu NR. 829 „Dėl Kauno marių regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų plano patvirtinimo“ (TAR galiojanti suvestinė redakcija nuo 2022-10-22) parko teritorija, pagal gamtos ir kultūros vertybes, jų pobūdį, apsaugos formas ir naudojimo galimybes yra skirstoma į: konservacinio prioriteto, ekologinės apsaugos prioriteto, rekreacinio prioriteto, kitos paskirties prioriteto ir edukacinę bei muziejinę funkcines zonas. Planuojamoje teritorijoje esančioje regioninio parko dalyje skiriamos: konservacinio, ekologinės apsaugos, rekreacinio prioriteto, edukacinė funkcinės zonos bei regioninio parko buferinės apsaugos zona. Buferinės apsaugos zona planuojamoje teritorijoje yra išskirta šiaurės rytiniame regioninio parko pakraštyje *Pravienos* hidrografinio draustinio gretimybėje.

Planuojama teritorija vakarinėje dalyje, patenkančioje į Kauno marių regioninį parką, ribojasi su savivaldybės saugoma teritorija – *Rumšiškių teriologiniu draustiniu* (įsteigtas Kaišiadorių rajono savivaldybės tarybos 1991 11 28 sprendimu Nr. 161). Įsteigus Kauno marių regioninį parką savivaldybės saugomo draustinio teritorija priskirta kelioms parko funkcinio prioriteto zonoms: Gastilionių botaninio

zoologinio draustinio, Kauno marių kraštovaizdžio draustinio ir kt.. Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo bendruosiuose sprendiniuose fiksuojama esama situacija.

Kauno marių regioninio parko bei parko funkcinų zonų ir buferinės apsaugos zonos ribos teikiamos grafinės dalies brėžiniuose, 4.1.1 pav., informacija 4.1.1 lentelėje.

Regioniniai parkai

- Funkcinio prioriteto zonos
- Konservacinio prioriteto Draustiniai
- Ekologinės apsaugos prioriteto
- Rekreacinio prioriteto
- Ekosistemų atkūrimo
- Buferinės apsaugos zonos
- Kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškai

4.1.1 pav. Planuojamos teritorijos padėtis saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų atžvilgiu (šaltinis: <https://stk.am.lt>.)

4.1.1 lentelė. Saugomos teritorijos

Saugomų teritorijų grupė	Saugomos teritorijos pavadinimas	Plotas/dalis planuojamoje teritorijoje (ha)	Paskirtis
VALSTYBINIAI PARKAI	1.KAUNO MARIŲ REGIONINIS	9851,9 /685,2	Išsaugoti vertingiausias gamtinius kompleksus ir objektus, kultūros paveldo objektus ir vietas, savitą Kauno marių gamtinį ir kultūrinį kraštovaizdį, vertingas (tipiškas ir unikalias) ekosistemas, juos tvarkyti ir racionaliai naudoti, sudaryti sąlygas darniai teritorijos raidai
VALSTYBINIO PARKO DRAUSTINIAI	1.1 Pravienos hidrografinis	72,4 /26,6	Išsaugoti Pravienos upelio, jo intakų hidrografinę struktūrą, gamtinį kraštovaizdžio pobūdį;
	1.2 Kauno marių kraštovaizdžio	3353,1 /396,3	Išsaugoti Kauno marių centrinės erdvės su aukštais Nemuno slėnio šlaitais, didžiosiomis atodangomis Rumšiškių miške kraštovaizdį, slėnio šlaitams būdingų augaviečių miškus, išsaugoti ir eksponuoti archeologijos vertybes (Samylų piliakalnį su gyvenviete, Samylų II piliakalnį, Viršužiglio dvarvietę, Dovainonių, Kapitoniškių pilkapynus, Dovainonių, Kapitoniškių piliakalnį) bei vienkieminio kaimo teritorijos užstatymo pobūdį Kapitoniškėse
	1.3 Gastilionių botaninis zoologinis	299,2 /1,3	Išsaugoti būdingą senovinių aliuvinių lygumų augaviečių mišką, Paežerio ežerą, Europos Bendrijos svarbos 9050 Žolių turtingų eglynų, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 9160 Skroblynų, 91D0 *Pelkinių miškų, 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų buveines, saugomų paukščių rūšis (jūrinius erelius, juduosius peslius, vištvanagius, mažuosius erelius rėksnius) ir vieną unikaliausių Rumšiškių miško zoologinių vertybių – ypač retų Lietuvoje žinduolių – didžiųjų miegapelių populiaciją.
KITOS VALSTYBINIO PARKO ZONOS	2. Ekologinės apsaugos prioriteto (1 zona)	60,2 / 27,2	Užtikrinti bendrąją ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, išsaugoti geoekologiškai svarbių gamtinio kraštovaizdžio kompleksų aplinką
	3. Rekreacinio prioriteto (Rumšiškių)	16,2 / 16,2	Vykdyti su rekreacine funkcija susijusias veiklas
	4. Edukacinė, muziejinė (1 zona)	219,2 /217,7	Edukacinės veiklos vykdymas (Lietuvių liaudies buities muziejus)
VISO:		685,2 51,4% planuojamos teritorijos ploto	

Veiklą Kauno marių regioniniame parke reglamentuoja Kauno marių regioninio parko tvarkymo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. rugsėjo 19 d. įsakymu Nr. D1-624 (TAR galiojanti suvestinė redakcija nuo 2023 01 14); Kauno marių regioninio parko nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 490 „Dėl regioninių parkų nuostatų patvirtinimo“ (nauja redakcija patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. liepos 12d. nutarimu Nr.561) bei kitų teisės aktų, reglamentuojančių veiklą saugomose teritorijose, reikalavimai.

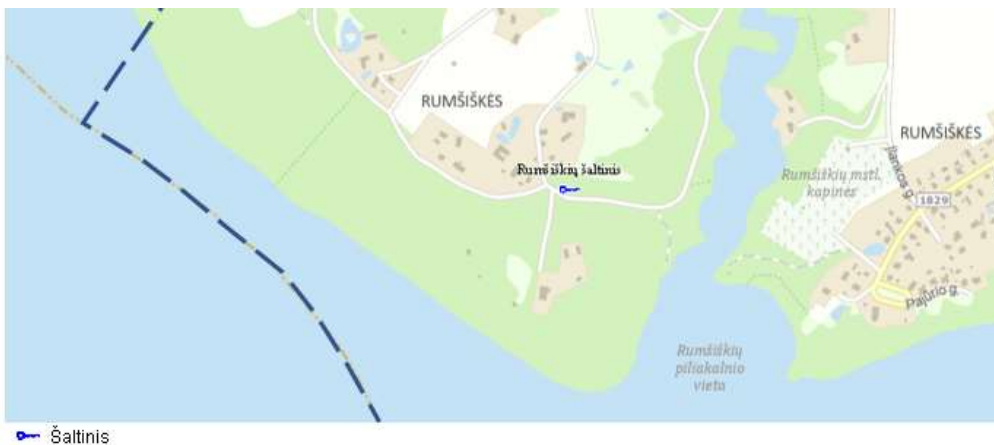
Kauno marių regioninio parko funkcinių zonų ribomis bei parko kraštovaizdžio tvarkymo zonų ribomis, nustatytomis Kauno marių regioninio parko tvarkymo plane yra vadovaujamosi nustatant Rumšiškių miestelio vystymo funkcinio prioriteto zonas bei teritorijų tvarkymo kryptis.

I-oje ir II-oje koncepcijos alternatyvose planuojamoje teritorijoje esančioje Kauno marių regioninio parko dalyje išskiriamas nustatytus apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reikalavimus atitinkančių funkcinių zonų vystymas: *konservacinės teritorijos; bendro naudojimo erdvių, atskirųjų želdynų; miškų ir miškingų teritorijų; žemės ūkio teritorijų; rekreacinių vandenių; bendro naudojimo vandenių; specializuotų kompleksų; mažo užstatymo intensyvumo gyvenamoji; rekreacinės teritorijos; inžinerinės infrastruktūros koridorių* (žr. grafines dalies brėžiniuose). Bendrųjų sprendinių alternatyvose (I, II) išskiriamos funkcinės zonos Kauno marių regioninio parko teritorijoje yra analogiškos. Reikia pažymėti, kad bendruosiuose sprendiniuose yra išskiriamos apibendrintos funkcinės zonos. Pvz. **Miškų ir miškingų teritorijų zona saugomoje teritorijoje** - atitinkamo saugomoje teritorijoje: ekosistemų apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona (MEK), rekreacinių miškų kraštovaizdžio zona (MRe), apsauginių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zona (MAs), bendro ūkininkavimo miškų kraštovaizdžio tvarkymo zona (MAB); **Žemės ūkio zona saugomoje teritorijoje** - atitinkamo saugomoje teritorijoje: ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona (ŽEK), specializuoto apsauginio ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona (ŽAS), bendro apsauginio ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona (ŽAb) ir t.t..

Vadovaujantis Kauno marių regioninio parko tvarkymo plano sprendiniais (VII skyrius) Rumšiškių buferinės apsaugos zonoje, siekiant išsaugoti reprezentacinę erdvę Lietuvos liaudies buities muziejaus prieigose, draudžiama statyti statinius, aukštesnius kaip 9 metrai. Šis reikalavimas bus reglamentuojamas sprendinių konkretizavimo stadijoje.

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo bendrieji sprendiniai (I, II alternatyvos) yra formuojami įvertinant Kauno marių regioninio parko teritorijos apsaugos interesus ir galioja tiek, kiek neprieštarauja veiklą šioje kompleksinėje saugomoje teritorijoje reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams. Bendrųjų sprendinių alternatyvose (I, II) išskiriamos funkcinės zonos Kauno marių regioninio parko teritorijoje yra analogiškos.

Kitų saugomų teritorijų ir gamtos paveldo objektų planuojamoje teritorijoje nėra. Planuojama teritorija vakarinėje dalyje ribojasi su geomorfologiniu gamtos paveldo objektu – *Gastilionių gūbrys*, kitas artimiausias gamtos paveldo objektas - *Rumšiškių miško qžuolas* yra į vakarus apie 0,2 km atstumu (4.1.1 pav.). Valstybinės geologijos informacinės sistemos (GEOLIS) duomenimis planuojamoje teritorijoje, Kauno marių regioniniame parke yra vienas geotopas⁸ - *Rumšiškių šaltinis* (4.1.2 pav.).

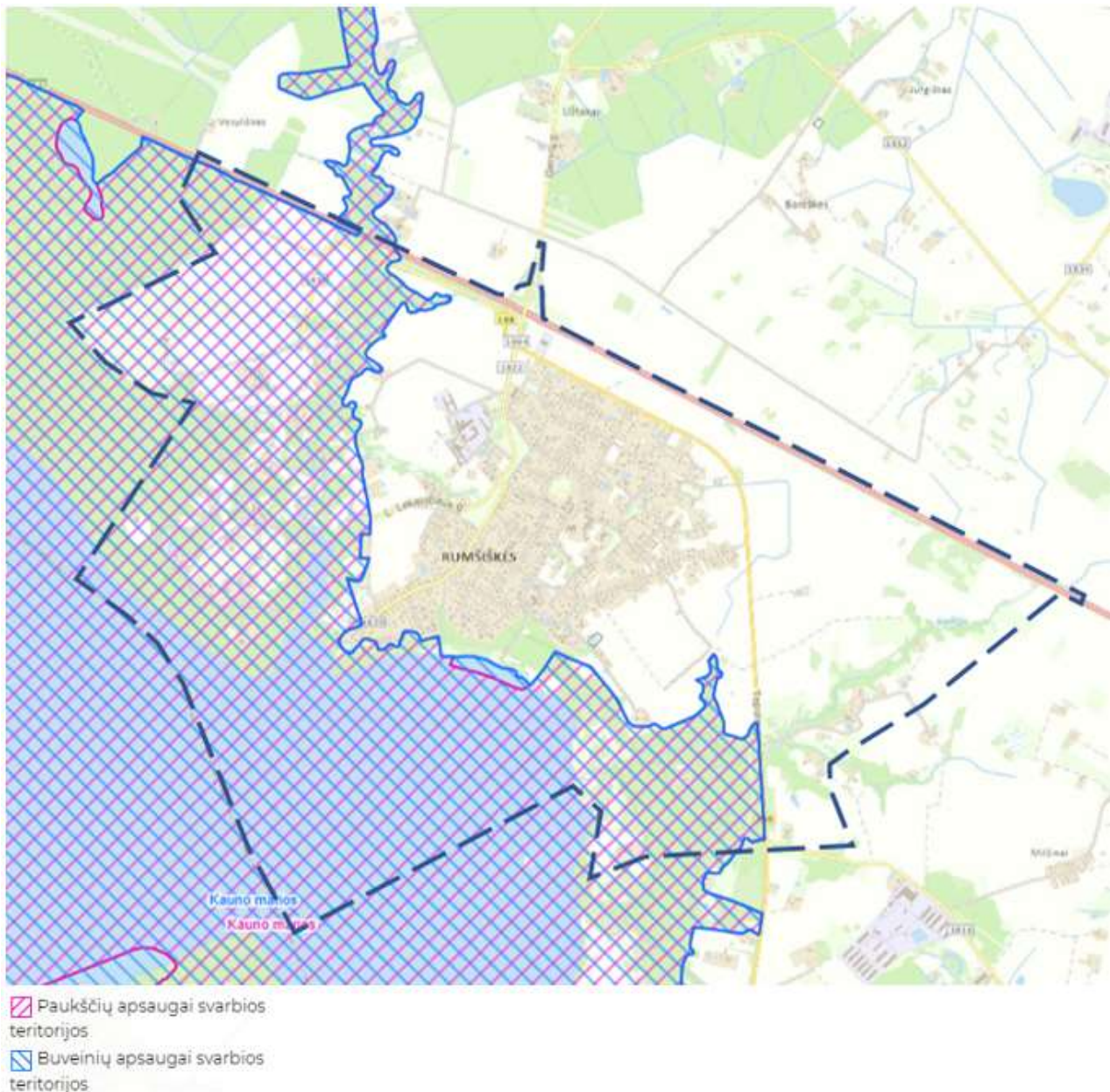
4.1.2 pav. Ištrauka iš geotopų žemėlapių (šaltinis: Lietuvos geologijos tarnyba www.lgt.lt).

⁸ Geotopas - saugomas ar saugotinas, tipiškas ar unikalus geologinės, geomorfologinės ar geoekologinės svarbos erdvinis objektas geosferoje vertingas mokslui ir pažinimui.

Rumšiškių miestelio bendrojo plano koncepcijos alternatyvose numatomi sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto nedarys poveikio gretimybėje esantiems gamtos paveldo objektams, yra palankūs geotopo *Rumšiškių šaltinis* išsaugojimui ir pažintiniam lankymui (I-oje ir II-oje alternatyvose geotopas patenka į *miškų ir miškingų teritorijų funkcinę zoną saugomoje teritorijoje*, žr. grafines dalies brėžiniuose).

4.2. „Natura 2000“ teritorijos

Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymais patvirtintus Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų sąrašus, į planuojamos teritorijos ribas patenka dvi „Natura 2000“ teritorijos (4.2.1 lentelė, teritorinė lokalizacija 4.2.1 pav. ir grafines dalies brėžiniuose). Kitų „Natura 2000“ teritorijų artimose Rumšiškių miestelio apylinkėse nėra.

4.2.1 pav. Planuojamos teritorijos padėtis „Natura 2000“ teritorijų atžvilgiu (šaltinis: <http://stk.am.lt>.)

4.2.1 lentelė. „Natura 2000“ teritorijos

Eil. Nr.	Teritorijos pavadinimas	Teritorijos grupė / ES kodas	Aptinkama europinės svarbos saugomų rūšių paukščių / Aptinkamos Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės, augalų ir gyvūnų rūšys	Plotas/dalis planuojamoje teritorijoje (ha)
1.	Kauno marios	PAST / LTKAUB008	Juodasis peslys (<i>Milvus migrans</i>), plovinė vištelė (<i>Porzana parva</i>), tulžys (<i>Alcedo atthis</i>)	8294,3 /673,0
2.	Kauno marios	BAST / LTKAU0007	5130 Kadagynai, 6210 Stepinės pievos, 7220 Šaltiniai su besiformuojančiais tufais, 8220 Silikatinių uolienu atodangos, 9010 Vakarų taiga, 9050 Žolių turtingi eglynai, 9070 Medžiais apaugusios ganyklos, 9180 griovų ir šlaitų miškai, kartuolė, kūdrinis pelėausis, niūriaspalvis auksavabalis, purpurinis plokščiavabalis, salatis, ūdra	9020,6 /676,2

„Natura 2000“ teritorijose turi būti garantuojama, kad ekologinė vertė, dėl kurios jos buvo įjungtos į „Natura 2000“ tinklą, nebus pabloginta. Teritorijų naudojimas žemės ūkio, miškų ūkio, žuvininkystės ar kitais tikslais išlaikomas ankstesnių apimčių, jeigu jis nedaro neigiamo ilgalaikio poveikio natūralioms buveinėms ir rūšims. Ūkinių veiklų nesiekama apriboti, jeigu jos vykdomos pagal teisės aktų reikalavimus, o nauji planai ir projektai rengiami bei įgyvendinami atlikus tinkamą išankstinį įvertinimą.

Be visų teisės aktų, reglamentuojančių Saugomų teritorijų apsaugą, tvarkymą, naudojimą ir planavimą, Europos Bendrijos svarbos buveinių (BAST) ar paukščių apsaugai (PAST) svarbių teritorijų naudojimą bei apsaugą reglamentuoja LR laukinės gyvūnijos įstatymas, LR laukinės augalijos įstatymas, LR saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių ir bendrijų įstatymas, tvarkymo ypatumus nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai.

Planuojamoje teritorijoje esančių „Natura 2000“ teritorijų ribos sutampa su patvirtintomis Kauno marių regioninio parko ribomis. Viena iš pagrindinių regioninio parko gamtos apsaugos kryptų nustatytų regioninio parko tvarkymo plane (III skyrius) - išsaugoti biologinę įvairovę, užtikrinti palankią buveinių apsaugai svarbios teritorijos (LTKAU0007) ir paukščių apsaugai svarbios teritorijos (LTKAUB008) apsaugos būklę. Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo bendrieji sprendiniai yra parengti vadovaujantis Kauno marių regioninio parko funkcinių zonų ribomis bei parko kraštovaizdžio tvarkymo zonų ribomis, nustatytomis Kauno marių regioninio parko tvarkymo plane. Bendrųjų sprendinių alternatyvose (I, II) išskiriamos funkcinės zonos „Natura 2000“ teritorijose yra analogiškos.

Koncepcijos sprendiniai abiejų alternatyvų atveju nepažeidžia buveinių (BAST) ir paukščių (PAST) apsaugai svarbių teritorijų apsaugos ir tvarkymo interesų, nesudaro prielaidų sumenkinti ar kitaip pažeisti jų vertę.

4.3. Kitos biologinės įvairovės išsaugojimui svarbios teritorijos

Miško medynai, pievos, vandenys, užpelkėjusios daubos t. y. tie plotai kuriuose vyrauja natūrali ir pusiau natūrali augmenija užima didelę dalį planuojamos teritorijos ploto (apie 50% įskaitant paviršinius vandenis). Būtent šiuose plotuose yra aptikta visa eilė biologinės įvairovės išsaugojimui svarbių teritorijų kurių išsaugojimo galimybių reikėtų ieškoti vykdant urbanistinę plėtrą. Kaip svarbios biologinės įvairovės

išsaugojimui planuojamos teritorijos atveju išskirtinos: *Europos bendrijos svarbos natūralios buveinės, saugomų rūšių augavietės ir radavietės, miškai, pelkės ir šaltiniai, natūralios pievos ir ganyklos.*

Europos bendrijos svarbos natūralios buveinės.

Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių inventORIZACIJOS žemėlapis (geoportal.lt) duomenimis planuojamoje teritorijoje yra aptikta natūralių saugotinių **pievų buveinių** – 6510 Šienaujamų mezofitų pievų, 6210 Stepinių pievų ir **miškų buveinių** - 9070 Medžiais apaugusių ganyklų, 9180* Griovų ir šlaitų miškų (žr. 4.3.1 pav., grafinės dalies brėžiniuose“). Visos buveinės yra Kauno marių regioninio parko ribose, kur patenka į edukacinę (Lietuvių liaudies buities muziejus), Pravienos hidrografinio ir Kauno marių kraštovaizdžio draustinių funkcinio prioriteto zonas.

4.3.1 pav. Ištrauka iš Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių inventORIZACIJOS žemėlapis (geoportal.lt).

Veiklą šiose teritorijose reglamentuoja „Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai“. Europos bendrijos svarbos buveinėms taikomi šie apribojimai:

6210 Stepinių pievų buveinėse:

- negali būti eksploatuojamos naudingosios iškasenos;
- negali būti įveisiamas miškas ar sodinami pavieniai medžiai ir krūmai, keičiamos natūralios pievos, įsėjamos kultūrinės žolės, tręšiama, nupjaunami kupstai, suariami ar kitaip keičiami žolynai;
- negali būti keičiamas hidrologinis režimas, tiesinamos upelių vagos, įrengiami tvenkiniai, dambos, polderiai;
- skatinama šienauti, ganyti gyvulius saugomų teritorijų planavimo dokumentuose nustatytu intensyvumu.

6510 Šienaujamy mezofitų pievų buveinėse:

- negali būti įveisiamas miškas, sausinamos, suariamos pievos, įsėjamos kultūrinės žolės, tręšiama, kalkinamas dirvožemis ar kitaip keičiamos natūralios pievos;
- skatinama šienauti, ganyti gyvulius, reguliuoti savaiminį medžių ir krūmų plitimą.

9070 Medžiais apaugusių ganyklų buveinėse:

- negali būti suariamos ir sausinamos pievos bei ganyklos;
- negali būti iškertami pavieniai medžiai ir krūmai, išskyrus saugomų teritorijų planavimo dokumentuose numatytas priemones, taip pat negali būti šalinama buveinėse susidaranti negyva (stambesnė kaip 30 cm skersmens plačialapių medžių) mediena;
- negali būti įveisiamas miškas;
- negali būti keičiamos natūralios pievos, įsėjamos kultūrinės žolės, tręšiama;
- skatinama šienauti, ganyti gyvulius, reguliuoti savaiminį medžių ir krūmų plitimą.

9180* Griovų ir šlaitų miškų buveinėse:

- negali būti ardoma miško paklotė, žolių, samanų, kerpių ar krūmokšnių dangą, išskyrus saugomų teritorijų planavimo dokumentuose numatytus atvejus (reikalavimas netaikomas, jeigu miško paklotės suardymo neįmanoma išvengti vykdant leistiną medienos ruošą).

Žymėjimas (*) nurodo Europos Bendrijos svarbos prioritetinius buveinių tipus.

Išsaugoti visoje šalyje inventorizuotas EB svarbos natūralias buveines numatyta aplinkos ministro 2015 -01 -09 įsakymu Nr. D1-12 patvirtinto Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo 2015 – 2020 metų veiksmų plano 4 priede nustatytuose Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių nacionaliniuose apsaugos tiksluose. Iki bus nustatytas atitinkamas apsaugos režimas, dėmesys turi būti skiriamas tam, kaip išlaikyti natūralių ir pusiau natūralių teritorijų bendrųjų kokybę, apsaugant jas nuo nuskurdimo ir nevietinių augalų ir gyvūnų rūšių išplitimo.

Atlikus koncepcijos alternatyvų (I, II) grafines dalies analizę nustatyta, kad planuojamoje teritorijoje esančios EB svarbos natūralios buveinės patenka į: *miškų ir miškingų teritorijų funkcinę zoną saugomoje teritorijoje; žemės ūkio teritorijų funkcinę zoną saugomoje teritorijoje; specializuotų kompleksų urbanizuojamą / neurbanizuojamą funkcinę zonas saugomoje teritorijoje*. Bendrųjų sprendinių alternatyvose (I, II) išskiriamos funkcinės zonos Kauno marių regioninio parko teritorijoje yra analogiškos. Visose minėtose zonose prioritetas teikiamas gamtinio kraštovaizdžio bei jame esančių vertybių išsaugojimui, palaikymui ir tvarkymui ir kuriose yra galimybė palaikyti natūralią gamtinės aplinkos būklę ir taikyti atitinkamas buveinių apsaugos priemones.

Rekomenduojama sprendinių konkretizavimo stadijoje, vadovaujantis „Bendraisiais buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais“ Europos bendrijos svarbos natūralioms buveinėms, esančioms planuojamoje teritorijoje, nustatyti jų išsaugojimą, palaikymą ir tvarkymą užtikrinantį reglamentą, kuris būtų taikomas rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus.

Saugomų rūšių augavietės ir radavietės

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių ir bendrijų įstatymo 8 straipsnio 9 punktu, saugomų rūšių apsauga užtikrinama atliekant planų ir programų strateginį pasekmių aplinkai vertinimą ir šių įvertinimų pagrindu ribojant ar draudžiant ūkinę ar kitokią veiklą, kuri gali daryti neigiamą poveikį saugomoms rūšims. Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą informaciją, prie teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, priskiriamos saugomų rūšių⁹ radavietės¹⁰ bei augavietės¹¹ (buveinės¹²).

LR Aplinkos ministerijos saugomų rūšių informacinės sistemos „Lietuvos teritorijos natūralioje gamtinėje aplinkoje gyvenančių ar laikinai esančių saugomų laukinių gyvūnų, augalų ir grybų rūšių informacinė sistema“ duomenimis (gauti 2023 10 11 skaitmeniniai duomenys saugomų rūšių informacinės sistemos) planuojamoje teritorijoje yra registruota 17 saugomų rūšių radaviečių ir augaviečių, tame tarpe 12 radaviečių ir 5 augavietės, Teritorinė saugomų rūšių radaviečių ir augaviečių lokalizacija planuojamoje teritorijoje pateikiama 4.3.2 pav.. Informacija apie saugomų rūšių radavietes ir augavietes bei jų padėtį planuojamose alternatyvose pateikiama 4.3.1 lentelėje.

4.3.1 lentelė. Teritorijoje aptinkamų saugomų rūšių radaviečių ir augaviečių sąrašas (šaltinis: Saugomų rūšių informacinės sistemos duomenys, gauti 2023 10 11).

Eil. Nr.	Rūšis (lietuviškas pavadinimas)	Rūšis (lotyniškas pavadinimas)	ID*	Stebėjimo data	Padėtis planuojamoje teritorijoje (I, II alternatyva)
Augavietės					
1.	Plačialapė plikūnė	<i>Porella platyphylla</i>	38690	1998/06/24	I, II – Bendro naudojimo vandenų zona saugomoje teritorijoje
2.	Paprastasis kardelis	<i>Gladiolus imbricatus</i>	98230	2004/06/01	I, II - Miškų ir miškingų teritorijų funkcinė zona saugomoje teritorijoje, paslaugų zona
3.	Miškinė dirsuolė	<i>Bromopsis benekenii</i>	89760	1956/06/23	I, II - Miškų ir miškingų teritorijų funkcinė zona saugomoje teritorijoje
4.	Plačialapė plikūnė	<i>Porella platyphylla</i>	38686	1956/08/11	I, II – Bendro naudojimo vandenų zona saugomoje teritorijoje
5.	Smiltyninis gvazdikas	<i>Dianthus arenarius</i>	44535	1956/06/23	I, II - Paslaugų zona
Radavietės					
6.	Didysis auksinukas	<i>Licaena dispar</i>	53274	2007/06/20	I, II - Žemės ūkio teritorijų zona saugomoje teritorijoje
7.	Ūdra	<i>Lutra lutra</i>	61628	1991/12/31	I, II - Miškų ir miškingų teritorijų funkcinė zona saugomoje teritorijoje
8.	Baltamargė šaškytė	<i>Euphydrys maturna</i>	73848	2010/06/29	I, II - Miškų ir miškingų teritorijų funkcinė zona saugomoje teritorijoje
9.	Rudasis nakviša	<i>Nyctalus noctula</i>	21945	2016/05/15	I, II - Specializuotų kompleksų zona saugomoje teritorijoje

⁹ Saugoma rūšis – nykstanti, pažeidžiama, reta arba endeminė gyvūnų, augalų arba grybų rūšis, Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių ir bendrijų įstatymo nustatyta tvarka įrašyta į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą ir (arba) Europos bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių sąrašus arba saugoma pagal tarptautinius susitarimus, taip pat visos laukinių paukščių rūšys, natūraliai paplitusios Europos Sąjungos valstybių narių europinėje teritorijoje.

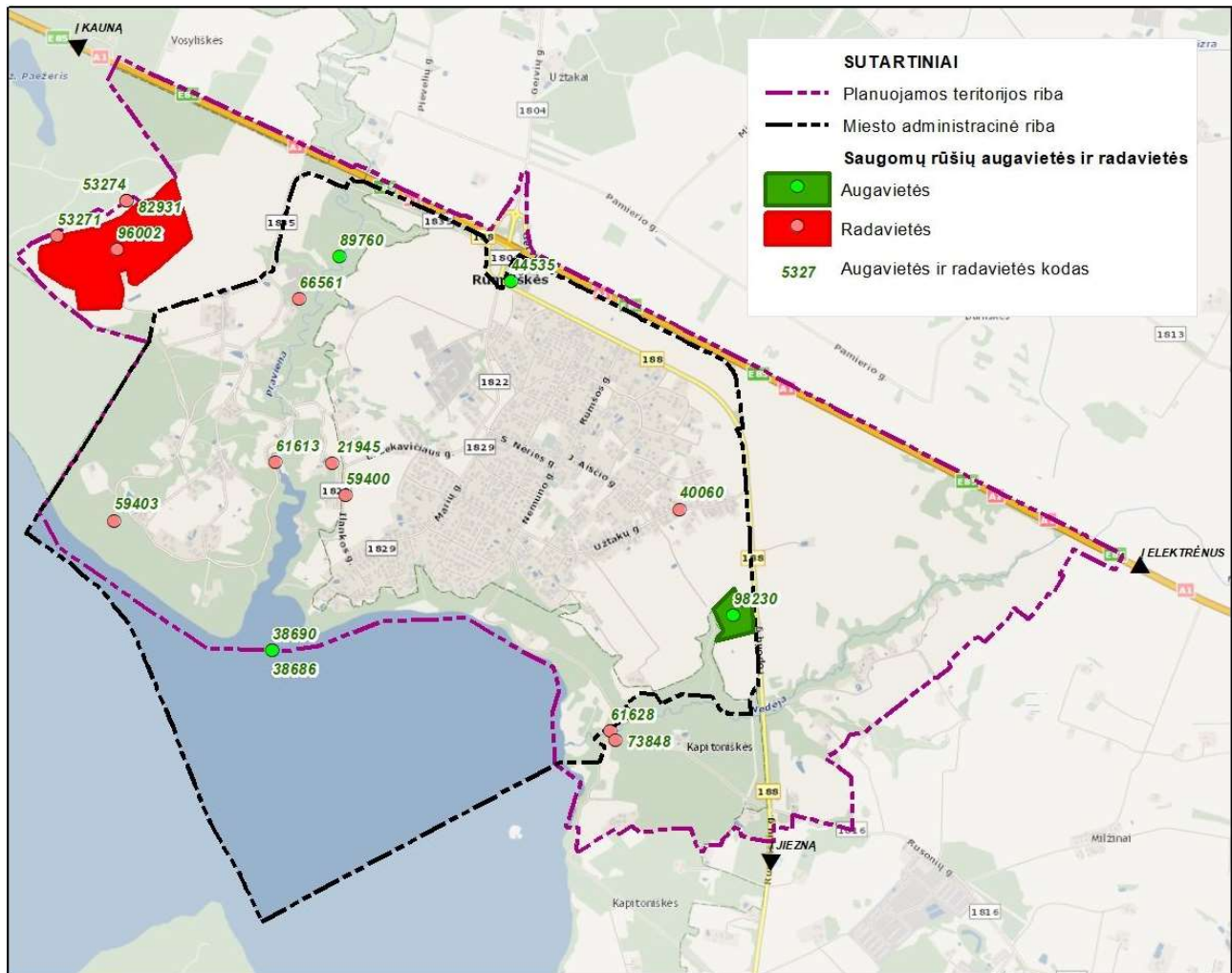
¹⁰ Radavietė – geografinė vieta ar plotas, kuriuose aptinkama (pastebima) ar kitaip nustatoma gyvūnų rūšių individų.

¹¹ Augavietė – augalų ir grybų, jų populiacijų natūrali augimo vieta.

¹² Rūšies buveinė – specifiniais abiotiniais ir biotiniais veiksniais pasižyminti gamtinė aplinka, kurioje rūšis gyvena bet kuriuo savo biologinio ciklo etapu.

Eil. Nr.	Rūšis (lietuviškas pavadinimas)	Rūšis (lotyniškas pavadinimas)	ID*	Stebėjimo data	Padėtis planuojamoje teritorijoje (I, II alternatyva)
10.	Baltasis gandras	<i>Ciconia ciconia</i>	40060	2009/08/21	I, II - Inžinerinės infrastruktūros koridorių zona
11.	Baltasis gandras	<i>Ciconia ciconia</i>	66561	2009/8/21	I, II - Specializuotų kompleksų zona saugomoje teritorijoje
12.	Niūriaspalvis auksavabalis	<i>Osmoderma barnabita</i>	96002	2019/01/21	I, II - Specializuotų kompleksų zona saugomoje teritorijoje
13.	Didysis auksinukas	<i>Lycaena dispar</i>	53271	2015/06/24	I, II - Žemės ūkio teritorijų zona saugomoje teritorijoje
14.	Šermuonėlis	<i>Mustela erminea</i>	59400	1991/13/31	I, II - Inžinerinės infrastruktūros koridorių zona
15.	Šermuonėlis	<i>Mustela erminea</i>	59403	1991/12/31	I, II - Miškų ir miškingų teritorijų funkcinė zona saugomoje teritorijoje
16.	Ūdra	<i>Lutra lutra</i>	61613	1991/12/31	I, II - Specializuotų kompleksų zona saugomoje teritorijoje
17.	Akiuotasis satyras	<i>Lopinga achine</i>	82931	2007/06/20	I, II - Žemės ūkio teritorijų zona saugomoje teritorijoje

* ID numeris 4.3.2 pav.

4.3.2 pav. Saugomų rūšių augavietės ir radavietės planuojamoje teritorijoje (schema parengta naudojant SRIS duomenis, gautus 2022 03 30).

Atlikta analizė rodo (4.3.1 lentelė), kad Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) numatomi sprendiniai – funkcinio prioriteto zonų lokalizacija saugomų rūšių augaviečių ir radaviečių atžvilgiu yra analogiška, dauguma saugomų rūšių patenka į neurbanizuotas ir nenumatomas urbanizuoti funkcinio prioriteto zonas. Didžioji dalis planuojamoje teritorijoje registruotų saugomų rūšių augaviečių ir radaviečių telkiasi kompleksinės saugomos teritorijos – Kauno marių regioninio parko ribose, kur jų apsaugą reglamentuoja šio parko planavimo dokumentai bei kitų teisės aktų, reglamentuojančių veiklą saugomose teritorijose, reikalavimai.

Saugomų rūšių augaviečių ir radaviečių išsaugojimo požiūriu I-oji ir II-oji koncepcijos alternatyvos yra lygiavertės.

Siekiant išvengti ir / ar sumažinti Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose numatomų sprendinių poveikį planuojamoje teritorijoje aptinkamoms saugomų rūšių augavietėms ir radavietėms rekomenduojama sprendinių konkretizavimo stadijoje nustatyti bendrąjį reikalavimą Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių įgyvendinimui – įgyvendinant Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius (rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus) vertinti sprendinių poveikį saugomoms rūšims naudojant aktualius SRIS duomenis.

Miškai

Valstybinės miškų tarnybos duomenimis miškai planuojamoje teritorijoje užima 231,2 ha (17,4% teritorijos ploto), tame tarpe valstybinės reikšmės miškai 87,5 ha (6,6% teritorijos ploto). Praktiškai visi miškai telkiasi Kauno marių pakrantėje, Pravienos ir Nedėjos upių slėniuose bei patenka į Kauno marių regioninio parko ribas. Detalesnė *miškų* analizė pateikiama 3.5.1 teksto skyriuje, lokalizacija grafinės dalies brėžiniuose, 3.1.7 ir 3.1.8 pav.

Remiantis koncepcijos alternatyvų grafinės dalies skaitmenine analize Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) numatomi sprendiniai – funkcinio prioriteto zonų lokalizacija esamų miškų atžvilgiu yra analogiška: jie visi patenka į *miškų ir miškingų teritorijų, miškų ir miškingų teritorijų saugomoje teritorijoje, specializuotų kompleksų urbanizuojamą / neurbanizuojamą saugomoje teritorijoje (Lietuvių liaudies buities muziejus)* funkcines zonas.

Miškų kadastro duomenimis teritorijoje esančiuose miškuose kertinių miško buveinių¹³ nėra, viena buveinė yra gretimybėje (kodas 623628). Bendrojo plano keitimo sprendinių poveikis nenumatomas.

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) teikiamus sprendinius galima vertinti kaip palankius visų planuojamoje teritorijoje esančių miškų išsaugojimui ir plėtrai. Abejose alternatyvose miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis nenumatomas. I-oji alternatyva yra palankesnė teritorinės miškų plėtros aspektu - miškų ir miškingų teritorijų funkcinių zonų (nepatenkančių į saugomą teritoriją) užimamas plotas 44,4 ha (II-oje alternatyvoje 25,5 ha).

¹³ nepažeistas miško plotas, kuriame dabar yra didelė tikimybė aptikti nykstančių, pažeidžiamų, retų ar saugotinų specializuotųjų buveinių rūšių.

Pelkės¹⁴ ir šaltiniai, natūralios pievos ir ganyklos

Pelkes ir šaltinius, natūralias pievas ir ganyklas pažeisti ar keisti draudžia Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas (96 ir 102 straipsniai). Atsižvelgiant į tai, jos yra nagrinėjamos kaip teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos.

Planuojamoje teritorijoje esantys melioruotų žemapelkių plotai (3.5.1 teksto skyrius, 3.5.7 pav.) nėra įtraukti į „Natūralių pievų ir ganyklų, pelkių ir šaltinynų žemėlapi“¹⁵, todėl šiuo atveju nėra taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos.

„Natūralių pievų ir ganyklų, pelkių ir šaltinynų žemėlapi“ duomenimis planuojamoje teritorijoje 35,9 ha (2,7% ploto) užima *natūralios pievos ir ganyklos* (žr. 4.3.3 pav., grafinėje dalyje „Esamos būklės įvertinimas. Žemėvaldos brėžinys“). Teritorijoje išskirtų *natūralių pievų ir ganyklų* bei EB svarbos natūralių saugotinių *pievų buveinių* (6510 Šienaujamos mezofitų pievos, 6210 Stepinės pievos) lokalizacija sutampa, tuo pačiu sutampa ir koncepcijos alternatyvose (I, II) šių teritorijų atžvilgiu numatomi sprendiniai – natūralios pievos ir ganyklos patenka į *žemės ūkio teritorijų funkcinę zoną saugomoje teritorijoje* ir nedidele dalimi į *specializuotų kompleksų urbanizuojamą / neurbanizuojamą funkcinę zoną saugomoje teritorijoje*. Bendrųjų sprendinių alternatyvose (I, II) išskiriamos funkcinės zonos Kauno marių regioninio parko teritorijoje yra analogiškos.

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) numatomus sprendinius galima vertinti kaip potencialiai palankius planuojamoje teritorijoje esančių natūralių pievų ir ganyklų išsaugojimui. Visais atvejais natūralių pievų išsaugojimo ir tvarkymo galimybės turi būti sprendžiamos rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus.

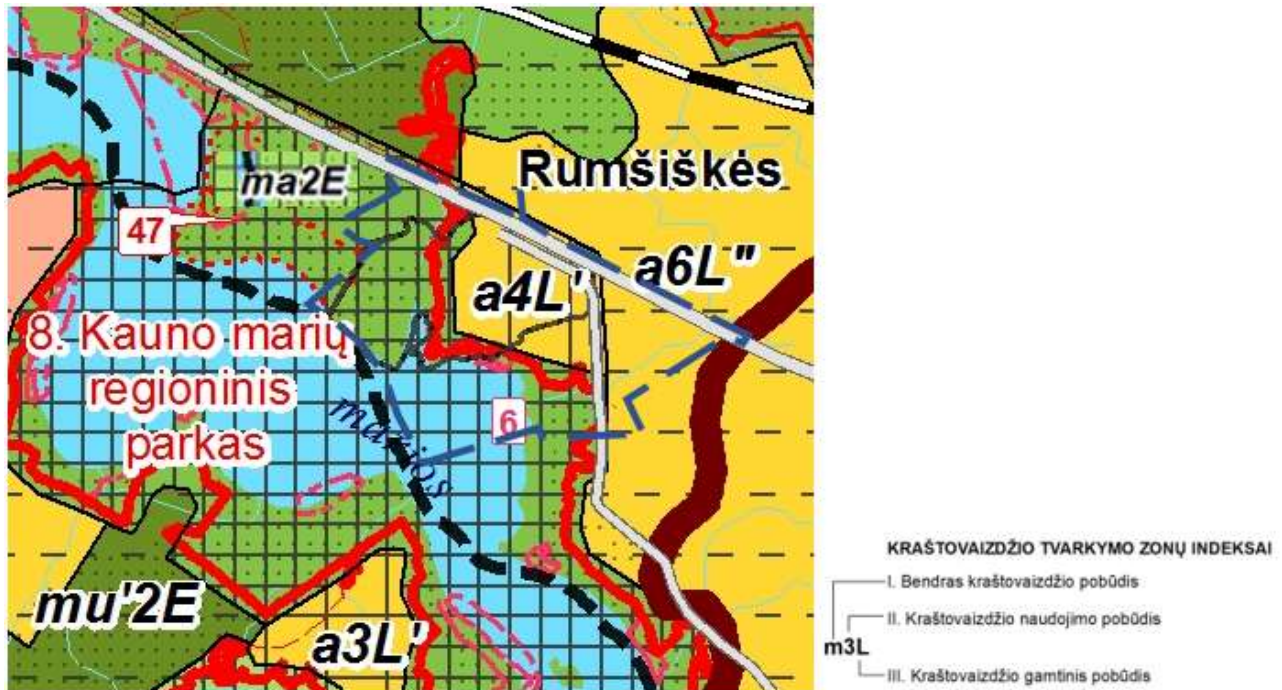
4.4. Kraštovaizdžio morfologinė struktūra ir vizualinis estetiškas potencialas**Kraštovaizdžio morfologija ir gamtinio kraštovaizdžio kompleksų išsaugojimui svarbios teritorijos**

Vadovaujantis Nacionaliniu kraštovaizdžio tvarkymo planu (toliau NKTP), planuojama teritorija patenka į Vidurio Pabaltijo žemumų ruožo (B) Pietvakarių Lietuvos žemumos srities (X) Nemuno – Neries – Šventosios santakų miškingos agrarinės mažai urbanizuotos lygumos rajoną (23). Pagal kraštovaizdžio gamtinį pobūdį teritorijoje išskiriamas – *molingos lygumos (L')* ir *ežeruoto duburio (E)*, pagal bendrąjį kraštovaizdžio pobūdį – *agrarinis (a)* ir *agrarinis miškingas (am)* kraštovaizdis. NKTP sprendinių brėžinyje „Kraštovaizdžio tvarkymo zonos M 1:200000“ šiai teritorijai nustatytas kraštovaizdžio kompleksinę apsaugą užtikrinantis *konservacinis – tausojantis (2)* ir ekologinę apsaugą užtikrinantis *tausojantis – intensyvus (4)* naudojimo pobūdis. (4.4.1 pav.).

¹⁴ įmirkęs žemės plotas su charakteringa pelkių augalija, kuriame vyksta pelkėjimo procesas ir dažniausiai yra susidaręs durpių sluoksnis

¹⁵ <https://biomon.lt/szns>. Kaišiadorių rajono savivaldybės natūralių pievų ir ganyklų, pelkių ir šaltinynų žemėlapis patvirtintas Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2023–10–12 įsakymu Nr. V-105.

Vadovaujantis NKTP 15.3 papunkčiu¹⁶ planuojamoje teritorijoje ir jos gretimybėse yra vienas gamtinis kraštovaizdis: **E- ežerotas duburys**, kuris pripažįstamas kaip ypatingai reikšmingas šalies kraštovaizdžio įvairovės palaikymui ir jo išsaugojimas yra prioritetas šalies mastu. Planuojamos teritorijos atveju šio kraštovaizdžio (E) išsaugojimą užtikrina kompleksinės saugomos teritorijos – Kauno marių regioninio parko režimas.

4.4.1 pav. Ištrauka iš „Lietuvos Respublikos nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo planas. Sprendiniai. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos M 1:200 000“ (šaltinis: www.tpdr.lt).

Rumšiškių miestelis yra įsikūręs molingoje lygumoje (L'), kuriai būdingas santykinai lygus paviršiaus reljefas ir yra palankios sąlygos urbanistinei plėtrai, nepažeidžiant kraštovaizdžio apsaugos interesų. Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) numatomi sprendiniai – funkcinio prioriteto zonų, susijusių urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų vystymu, lokalizacija numatoma būtent lyguminėje planuojamos teritorijos dalyje.

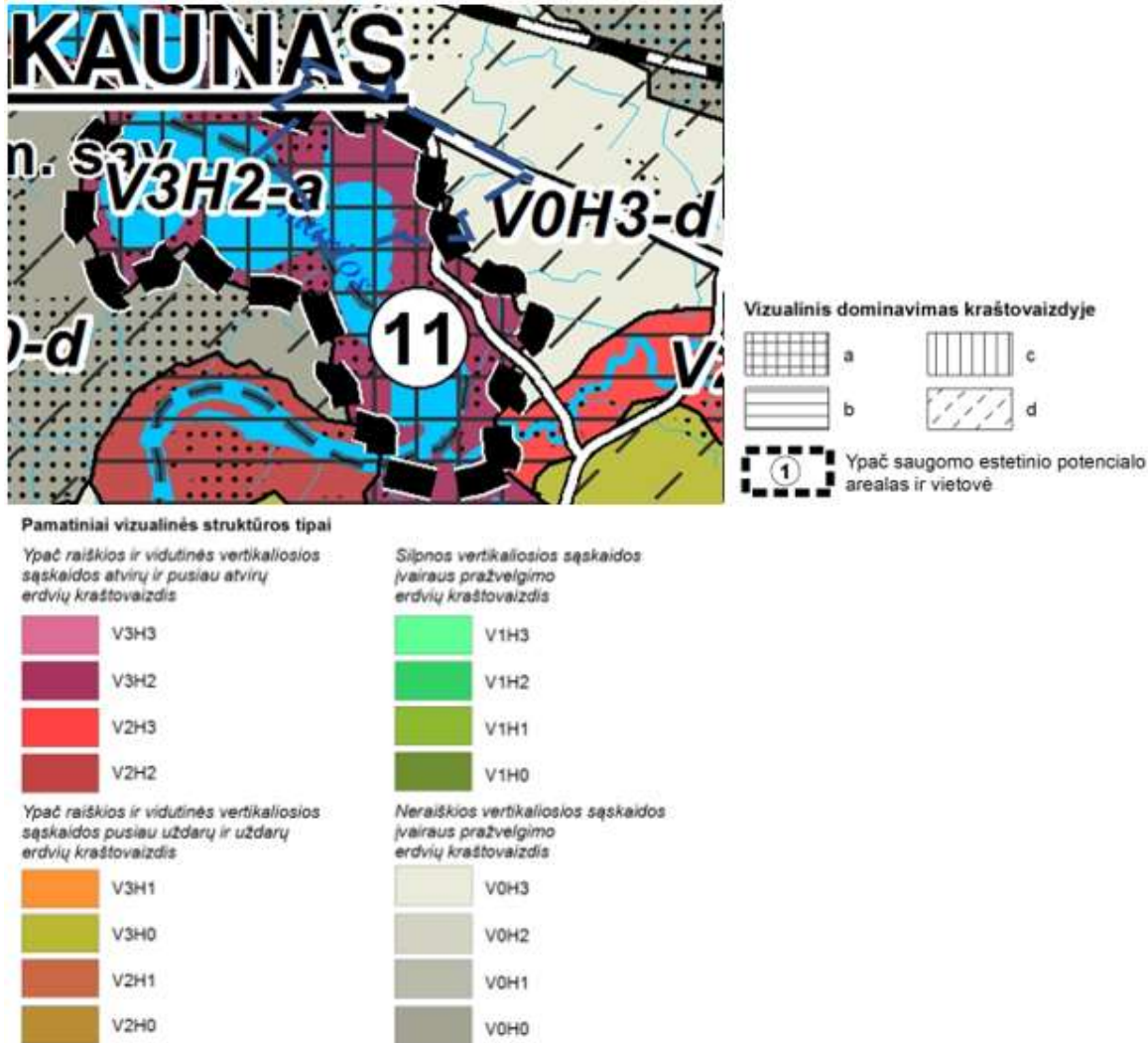
Kraštovaizdžio vizualinis estetiškas potencialas

Kraštovaizdžio vizualinę struktūrą apsprendžia kraštovaizdžio morfologinės įvairovės bei sukultūrinimo ypatumai. Planuojamos teritorijos kraštovaizdžio vizualinio estetiško potencialo vertinimas pateikiamas vadovaujantis Nacionaliniu kraštovaizdžio tvarkymo planu (integruota LR BP dalis), toliau NKTP, kuriame vizualinės struktūros veiksniai diferencijuojami pagal: vertikaliją (V),

¹⁶ „15.3 <...> Vykdamas teritorijų planavimo ir kraštovaizdžio formavimo veiksmus ypatingas dėmesys turi būti skiriamas šio gamtinio pobūdžio kraštovaizdžiui: N' – raižyto marių kranto nerija, N – išlyginto marių kranto nerija, D' – delta, R' – senasis erozinis raguvynas, R – erozinis raguvynas, G' – moreninis/fliuvioglacialinis plokščiakalnis, P – pamario jūrinė lyguma, D – deltinis slėnis, P' – smėlinga pajūrio lyguma, S' – senslėnis, K – smėlingas fliuvioglacialinis kalvynas/kopynas, E – ežerotas duburys, E' – ežerynas, B – smėlinga banguota pakiluma (plynaukštė), M – sekliosios (iki 2 m gylio) marios, G – moreninis/fliuvioglacialinis gūbrys/kalvynagūbris, L – smėlinga banguota lyguma, L'' – molinga banguota/rumbėta lyguma, S – upės slėnis . <...>”.

horizontaliąją sąskaidą (H), vizualinį dominavimą kraštovaizdyje. Vadovaujantis NKTP vakarinė teritorijos dalis patenka į vieno iš vaizdingiausių Lietuvos kraštovaizdžio vizualinės struktūros tipo V3H2 -a ribas, o rytinė į nedidelio vaizdingumo V0H3-d ribas (4.4.2 pav., 4.4.1 lentelė). Didelė planuojamos teritorijos dalis patenka į ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealą – *Nemuno klonis ties Kauno mariomis*, kuriame būtina taikyti griežtus vizualinės apsaugos reikalavimus (žr. 4.4.2 pav., grafiniėje dalyje „Esamos būklės įvertinimas. Žemėvaldos brėžinys“)

Rumšiškių miestelis (užstatyta teritorijos dalis) yra įsikūręs vaizdingo gamtinio kraštovaizdžio gretimybėje, kur pagrindinis akcentas yra Kauno marios, jų šlaitai, miško masyvų ir agrarinių laukų dermė, o pačiame miestelyje vingiuoti, giliai įsirėžę Pravienos ir Nedėjos upelių slėniai.

4.4.2 pav. Ištrauka iš „Lietuvos Respublikos nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas. Sprendiniai. Kraštovaizdžio vizualinis estetinis potencialas“ brėžinio (šaltinis: www.tpdr.lt).

4.4.1 lentelė. Kraštovaizdžio vizualinės struktūros tipai teritorijoje

Vizualinės struktūros tipo indeksas	Kraštovaizdžio vertikalioji sąskaida (V)	Kraštovaizdžio horizontalioji vizualinė sąskaida (H)	Vizualinis dominavimas kraštovaizdyje (a, b, c, d)
A. Ypač raiškios ir vidutinės vertikaliosios sąskaidos atvirų ir pusiau atvirų kraštovaizdis:			

Vizualinės struktūros tipo indeksas	Kraštovaizdžio vertikalioji sąskaida (V)	Kraštovaizdžio horizontalioji vizualinė sąskaida (H)	Vizualinis dominavimas kraštovaizdyje (a, b, c, d)
V3H2 (AII) -a	Ypač raiški vertikalioji sąskaida (stipriai kalvotasis bei gilių slėnių kraštovaizdis su keturių-penkių lygmenų videotopų kompleksais)	Vyraujančių pusiau atvirų didžiąja dalimi apžvelgiamų erdvių kraštovaizdis	Kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje išreikštas vertikalioji ir horizontalioji dominančių kompleksas
D. Neraiškios vertikaliosios sąskaidos įvairaus pražvelgimo erdvių kraštovaizdis			
V0H3(DI)-d	Neišreikšta vertikalioji sąskaida – lygumų kraštovaizdis su vieno lygmens videotopais	Vyraujančių atvirų pilnai apžvelgiamų erdvių kraštovaizdis	Kraštovaizdžio erdvinė struktūra neturi išreikštų dominančių

Aplinkos ministerijos tinklalapyje¹⁷ skelbiamos vertingiausių šalies kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų sąrašo (patvirtintas LR aplinkos ministro 2017-10-31 įsakymu Nr. D1-885 (nauja redakcija patvirtinta LR aplinkos ministro 2023 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. D1-157), kaip Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengimo tvarkos aprašo 2 priedas) duomenimis planuojamoje teritorijoje yra vienas vertingiausių šalies kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškas - *Lietuvos liaudies ir buities muziejaus apžvalgos bokštas* (žr.4.1.1 pav. ir grafinės dalies brėžiniuose).

Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo alternatyvose (I, II) numatomi erdvinės ir funkcinės struktūros vystymo sprendiniai. Sprendinių konkretizavimo stadijoje nustatomi teritorijų tvarkymo, tame tarpe urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų aukštingumo reikalavimai užtikrins, kad Rumšiškių miestelio teritorija bus vystoma ir tvarkoma užtikrinant kraštovaizdžio vizualinės struktūros išsaugojimą, nepablogins iš vertingiausių šalies kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taško - *Lietuvos liaudies ir buities muziejaus apžvalgos bokšto* apžvelgiamo vaizdo kokybės.

4.5. Gamtinis karkasas

Gamtinis karkasas (toliau – GK) kraštotvarkos požiūriu sudėtinga erdvinė sistema, jungianti įvairių funkcijų prioriteto bei pagrindinės tikslinės paskirties, taip pat skirtingo naudojimo ir apsaugos režimo teritorijas. Teisinį pagrindą šalies gamtiniam karkasui kurti ir puoselėti sudaro LR Aplinkos apsaugos bei Saugomų teritorijų įstatymai. Šiame įstatyme teikiama sekanti gamtinio karkaso samprata: *gamtinis karkasas - vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, kitų aplinkosaugai svarbių teritorijų ir buveinių, taip pat augalų ir gyvūnų migraciją tarp jų.*

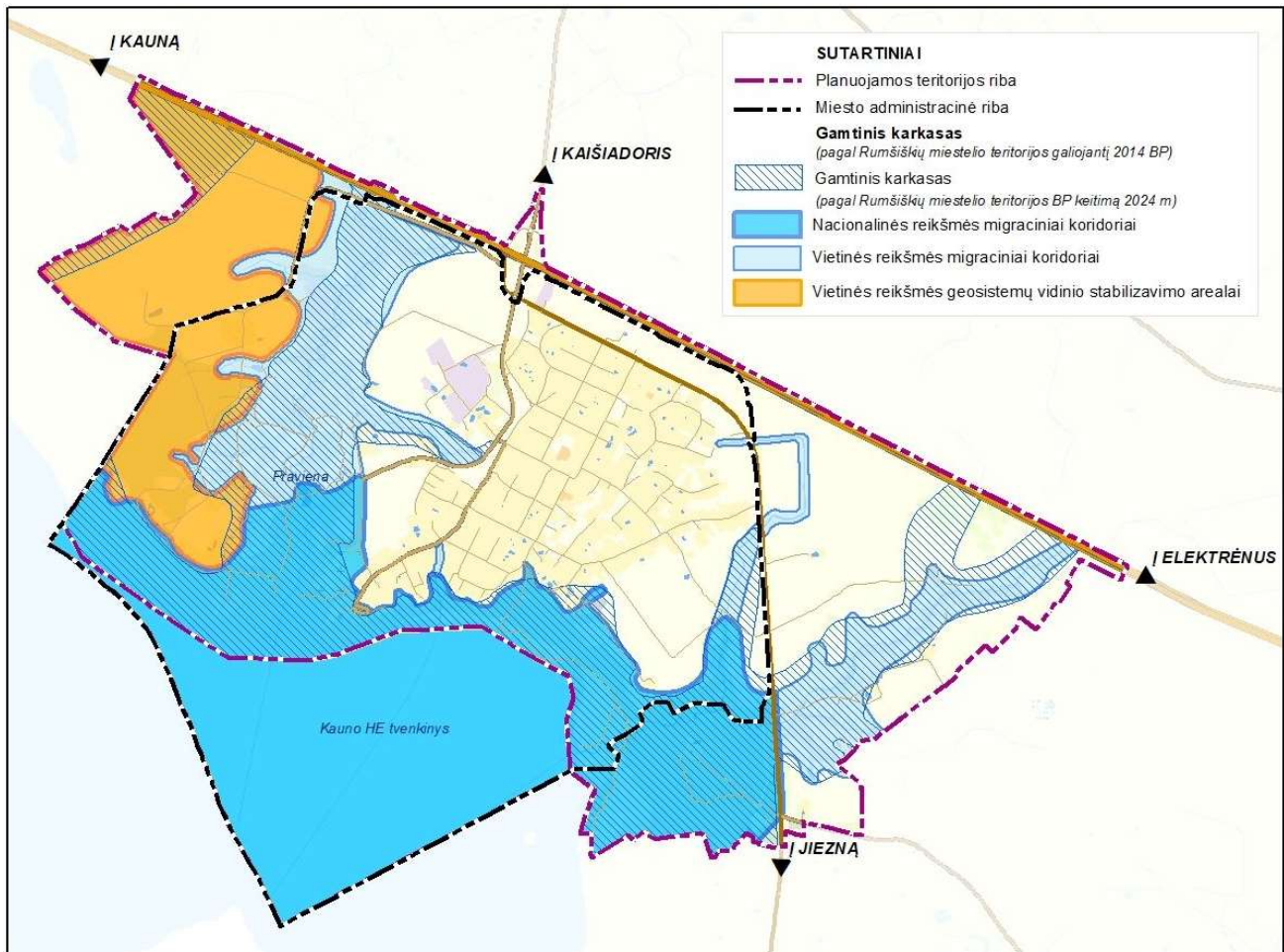
Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių stadijoje, laikantis tęstinumo principo remiamasi Rumšiškių miestelio bendrojo plano sprendiniuose (2014 m.)¹⁸ nustatyta gamtinio karkaso struktūra, kuri buvo išskirta įvertinus padėtį regioninėje gamtinio karkaso sistemoje, teritorinės sąrangos ypatumus, potencialių gamtinio karkaso teritorijų būklę. Siekiant užtikrinti tinkamą gamtinio karkaso teritorijų planavimą, tvarkymą, naudojimą ir darnų vystymąsi, bendrųjų sprendinių (konceptijos)

¹⁷ Taškai pateikiami žemėlapyje, kurio nuoroda: <https://vst-t.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=80388c28c00845d9a9792bb01cd936df>.

¹⁸ Rengiant Rumšiškių miestelio bendrąjį planą (2014 m.) gamtinio karkaso teritorijos buvo lokalizuotos vadovaujantis Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane (2010 m.) suformuotu gamtinio karkaso teritoriniu modeliu.

stadijoje yra atlikta gamtinio karkaso teritorinės sistemos detalizacija bei tikslinimas įvertinant Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius¹⁹ (4.5.1 pav. ir 4.5.1 lentelė):

- BP 2014 vartotų gamtinio karkaso sąvokų ir struktūros koregavimas taip, kaip yra nustatyta LR saugomų teritorijų įstatyme (šeštas skirsnis, 22 straipsnis) ir Gamtinio karkaso nuostatuose;
- BP 2014 nustatytų gamtinio karkaso teritorijų priskyrimas (grafinės dalies brėžinyje) atitinkamoms gamtinio karkaso sudedamosioms dalims – migraciniams koridoriams ir geosistemų vidinio stabilizavimo arealams;
- Įvertinant Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius: Rumšiškių geosistemų vidinio stabilizavimo arealo ribų praplėtimas iki Pravienos migracinio koridoriaus; Nedėjos migracinio koridoriaus išorinių ribų koregavimas atsisakant vienos iš jo atšakų;
- gamtinio karkaso teritorinės sistemos papildymas trūkstamomis vietinės svarbos migracinių koridorių atkarpomis (dešiniojo bevardžio Nedėjos intako);
- išorinių gamtinio karkaso teritorijų ribų detalizavimas, atsižvelgiant į žemėnaudos ypatumus, reljefą, teritorijų geoekologinį potencialą; atskirųjų želdynų ir kitų želdinių išsidėstymą;
- Susietumo su Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose nustatytais gamtinio karkaso teritorijomis užtikrinimas.

4.5.1 pav. Gamtinio karkaso teritorijos planuojamoje Rumšiškių miestelio teritorijoje pagal BP 2014 m. ir BP 2024 m.

¹⁹ Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitime (2021 m.) planuojamos teritorijos gamtinio karkaso teritorijų lokalizacija yra patikslinta lyginant su anksčiau rengtais teritorijų planavimo dokumentais.

4.5.1 lentelė. Gamtinio karkaso teritorijos planuojamoje Rumšiškių miestelio teritorijoje pagal BP 2014 m. ir BP 2024 m.

Gamtinio karkaso sudėtinės dalys	Planuojama Rumšiškių mst. teritorija (ha / %)	
	BP 2014 m. (1109,2 ha)	BP 2024 m. (1332,3 ha)
<i>MIGRACINIAI KORIDORIAI (nacionalinės ir vietinės reikšmės)</i>*	620,9 / 46,6
<i>GEOSISTEMŲ VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI (vietinės reikšmės)</i>*	180,4 / 13,5
VISAS GAMTINIS KARKASAS:	445,5 / 40,2	801,3 / 60,1

* - Rumšiškių miestelio bendrojo plano (2014 m.) sprendinių grafinės dalies brėžiniuose gamtinio karkaso teritorijos nediferencijuotos.

Planuojamoje Rumšiškių miestelio teritorijoje išskirtos gamtinio karkaso teritorijos užima 60,1% teritorijos ploto. Struktūriškai gamtinio karkaso teritorijų tarpe vyraujančią dalį sudaro *migraciniai koridoriai* (4.5.1 lentelė). Kaip rodo 4.5.1 lentelės duomenys, po atlikto Rumšiškių miestelio teritorijos gamtinio karkaso teritorinės sistemos detalizavimo, jos plotas padidėjo (palyginimas orientacinis dėl skirtingo planuojamos teritorijos ploto). Padidėjimą lemia ženklus Rumšiškių geosistemų vidinio stabilizavimo arealo ribų praplėtimas pagal Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius.

Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo bendruosiuose sprendiniuose nustatyta gamtinio karkaso teritorinė sistema teikiama 4.5.2 pav. ir grafinės dalies brėžiniuose „Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimas. Bendrųjų sprendinių formavimas. I alternatyva, II alternatyva“. Gamtinis karkasas, kaip ekokompensacinė sistema yra objektyvus teritorinis kompleksas ir funkcionuoja nepriklausomai nuo žmogaus ar jo sukurtų institucijų norų, todėl teikiamose alternatyvose gamtinio karkaso teritorijų lokalizacija ir užimamas plotas nesikeičia.

Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo bendruosiuose sprendiniuose nustatytą gamtinio karkaso teritorinę sudėtį planuojamoje teritorijoje formuoja: *geosistemų vidinio stabilizavimo arealai – vietinės (s) reikšmės ir migraciniai koridoriai – nacionalinės (M) ir vietinės (m) reikšmės:*

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai - teritorijos, galinčios pakeisti šoninį nuotėkį ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai ir grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi stambųjų geosistemų ekotopai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms geosistemoms.

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealams planuojamos teritorijos gamtiniame karkase priskiriamos šios teritorijos:

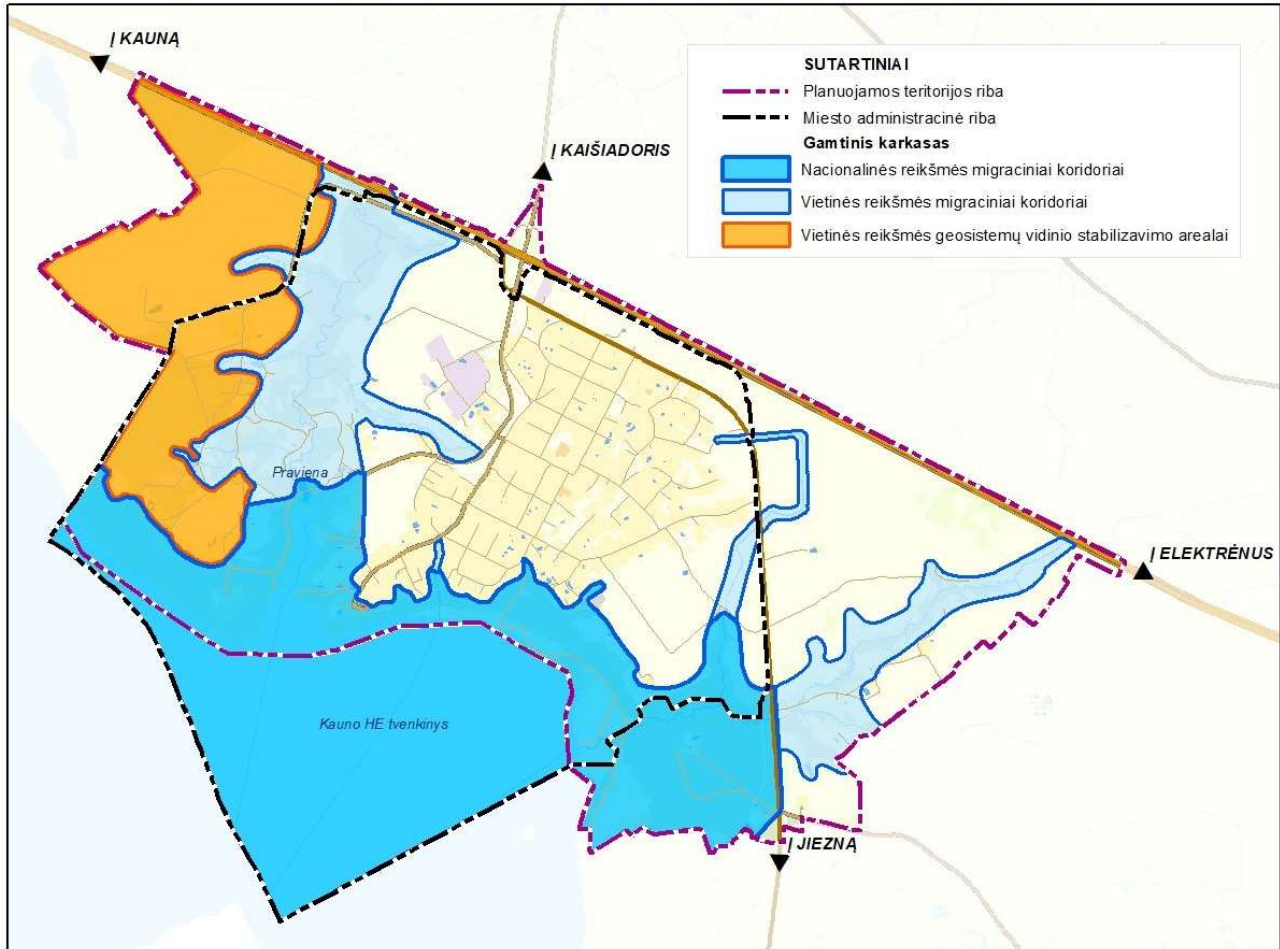
- Vietinės reikšmės Rumšiškių miško arealas.

Migraciniai koridoriai - slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kitos teritorijos, kuriomis vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.

Migraciniams koridoriams planuojamos teritorijos gamtiniame karkase priskiriami šie slėnių teritorijų ruožai:

- Nacionalinės reikšmės Nemuno migracinio koridoriaus atkarpa, apimanti Kauno marių akvatoriją ir ją supančius Nemuno slėnio šlaitus;

- Vietinės reikšmės Pravienos, Nedėjos ir jų intakų migracinių koridorių atkarpos.

4.5.2 pav. Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimas. Bendrųjų sprendinių formavimas. Gamtinis karkasas.

Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) numatomi sprendiniai – funkcinio prioriteto zonų lokalizacija gamtinio karkaso teritorijų atžvilgiu yra beveik analogiška, didžioji gamtinio karkaso teritorijų ploto dalis (atitinkamai 75,4% ir 75,3%) patenka į *bendro naudojimo erdvių, atskirųjų želdynų funkcinę zoną, miškų ir miškingų teritorijų funkcinę zoną saugomoje teritorijoje; žemės ūkio teritorijų funkcinę zoną saugomoje teritorijoje; specializuotų kompleksų neurbanizuojamą funkcinę zoną saugomoje teritorijoje* bei į kelias kitas santykinai natūralaus kraštovaizdžio pobūdžio zonas, t. y. zonas, kuriose yra visos sąlygos užtikrinti gamtinio karkaso teritorijoms taikomus apsaugos ir tvarkymo reikalavimus (4.4.3 lentelė), o likusioji dalis (atitinkamai 24,6% ir 24,7%) į urbanizuotas ir numatomas urbanizuoti teritorijų zonas. I -oji ir II-oji alternatyvos palankios tolimesniam gamtinio karkaso apsaugos ir tvarkymo užtikrinimui.

4.5.2 lentelė. Gamtinio karkaso teritorijų pasiskirstymas funkcinio prioriteto zonose (I, II alternatyva)

Eil. Nr.	Funkcinio prioriteto zona	I alternatyva, ha / %	II alternatyva, ha / %
1.	Bendro naudojimo erdvių, atskirųjų želdynų, miškų ir miškingų teritorijų, konservacinės teritorijos, specializuotų kompleksų	603,9 / 75,4	603,7 / 75,3

Eil. Nr.	Funkcinio prioriteto zona	I alternatyva, ha / %	II alternatyva, ha / %
	neurbanizuojamos, rekreacinės, vandenių, žemės ūkio teritorijų zonos		
2.	Urbanizuotos ir numatomos urbanizuoti teritorijos zonos	197,4 / 24,6	197,6 / 24,7
	Viso:	801,3 / 100	801,3 / 100

Reikia pažymėti, kad urbanizuotų ir numatomų urbanizuoti teritorijų zonų plėtra nenumatoma santykinai natūraliose gamtinio karkaso teritorijose, o į urbanizuotas ir urbanizuojamas funkcinio prioriteto zonas patenkančios gamtinio karkaso teritorijos jau šiuo metu yra daugiau ar mažiau užstatytos, jų tolimesnis tvarkymas yra susijęs su užstatymo tankio ribojimu, gamtinių kraštovaizdžio elementų išsaugojimu (pavienių medžių ir (ar) jų grupių, želdinių, šlaitų) bei ne mažesnio už nustatytas normas priklausomųjų želdynų ploto įveisimu²⁰.

Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) numatomi gamtinio karkaso teritorinės sistemos vystymo sprendiniai yra palankūs apsaugos ir tvarkymo užtikrinimui, kaip to reikalauja veiklą gamtinio karkaso reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai.

Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo patikimumo, teritorinio susietumo užtikrinimas yra vienas iš svarbiausių kraštovaizdžio apsaugos uždavinių. Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje, vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais, bus vertinamas gamtinio karkaso teritorijų geoekologinis potencialas ir šio vertinimo pagrindu nustatomi gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo reglamentai.

4.6. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės

Vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 8 straipsnio 12 dalimi, Kultūros vertybių registro duomenys yra vieši ir skelbiami tinklapyje adresu <https://kvr.kpd.lt>.

Kultūros vertybių registro (toliau – KVR) 2024 m. sausio 9 d. duomenimis planuojamoje teritorijoje yra registruotos 8 nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės, tame tarpe 1 kompleksinis objektas su 4 į kompleksą įeinančiomis vertybėmis bei 7 pavieniai objektai. Planuojamoje Rumšiškių miestelio teritorijoje nėra registruotų vietovių. Pietrytinė planuojamos teritorijos dalis ties Kapitoniškių kaimu ribojasi su *Senojo Alytaus-Kauno kelio atkarpos* (unikalus KVR kodas – 16980) vizualinės apsaugos pozoniū. Detali informacija apie planuojamoje teritorijoje registruotas nekilnojamąsias kultūros paveldo vertybes yra pateikiama 4.6.1 ir 4.6.2 lentelėse, teritorinė lokalizacija Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių (koncepcijos) grafinėje dalyje (I alternatyva, II alternatyva).

Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo Bendrųjų sprendinių alternatyvos nustato nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos principus bei tvarkybos ir naudojimo kryptis.

²⁰ priklausomųjų želdynų ploto norma yra nustatoma vadovaujantis LR aplinkos ministro 2022 m. gegužės 27 d. įsakymo Nr. D1-151 redakcija „Dėl viešųjų atskirųjų želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų plotų normų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos principai

- nekilnojamas kultūros paveldas turi būti išsaugotas ir perduotas ateities kartoms kaip krašto ir vietos bendruomenės kultūrinio tapatumo pagrindas, kraštovaizdžio vertės formantas, turi būti sudaromos sąlygos visuomenei jį pažinti ir juo naudotis;
- Bendrojo plano keitimo sprendiniuose nekilnojamojo kultūros paveldo integralumo nuostatos turi atitikti principus, išreikštus Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje (Žin., 2002, Nr. 110-4852) ir Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (T00087007), kuris patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės Seimo 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 789;
- kultūros paveldo vertybes supanti aplinka yra neatsiejama jų reikšmingumo dalis, kartu sudaranti kultūrinį kraštovaizdį.

Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo kryptys:

- kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, reglamentais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais;
- Visų objektų, įrašytų į Kultūros vertybių registrą, teritorijoms ir jų apsaugos zonoms yra taikomi Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo V skyriaus 59 ir 60 str. reikalavimai;
- Rumšiškių teritorijoje esantys nekilnojamojo kultūros paveldo objektai išsaugomi, pritaikomi visuomenės viešajam pažinimui ir naudojimui;
- į kultūros vertybių registrą įrašytos laidojimo vietos naudojamos viešam pažinimui ir naudojimui bei viešajai pagarbai;
- skatinamas regiono savivaldybių bendradarbiavimas, rengiant bendrus viso arealo kultūros paveldo išteklių įveiklinimo ir rekreacijos planus;
- siekiant darnios ir subalansuotos miesto plėtros, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas miesto kultūros paveldo objektų ir teritorijų apsaugai bei palaikymui. Visi mieste esantys nekilnojamojo kultūros paveldo objektai turi būti išsaugoti ir tvarkomi, pritaikant juos kultūrinei bei visuomeninei paskirčiai, išsaugant kaip neatsiejamą ir integruotą miestovaizdžio elementą;
- Nekilnojamas kultūros paveldas turi būti išsaugotas ir perduotas ateities kartoms kaip miesto ir vietos bendruomenės kultūrinio tapatumo pagrindas, kraštovaizdžio vertės formantas, turi būti sudaromos sąlygos visuomenei jį pažinti ir juo naudotis.

4.6.1 lentelė. Rumšiškų miestelio teritorijoje esančios kultūros vertybės pagal sandarą: *kompleksai ir į kompleksus įeinantys objektai*

Vertybės Nr. brėžinyje	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
1	970	Rumšiškų Šv. arkangelo Mykolo bažnyčios pastatų kompleksas	Kaišiadorių rajono sav., Rumšiškų sen., Rumšiškų mstl., Pajūrio g. 2	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 4222.00 kv. m	Kompleksas	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Kultūrinės raiškos (lemiantis reikšmingumą unikalus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
1. 1	47484	Rumšiškų Šv. arkangelo Mykolo bažnyčios pastatų komplekso Šv. arkangelo Mykolo bažnyčia	Kaišiadorių rajono sav., Rumšiškų sen., Rumšiškų mstl., Pajūrio g. 2	Registrinis	Nacionalinis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Etnokultūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Kultūrinės raiškos (lemiantis reikšmingumą unikalus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
1. 2	47485	Rumšiškų Šv. arkangelo Mykolo bažnyčios pastatų komplekso varpinė	Kaišiadorių rajono sav., Rumšiškų sen., Rumšiškų mstl., Pajūrio g. 2	Registrinis	Nacionalinis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Dailės (lemiantis reikšmingumą tipišką); Kultūrinės raiškos (lemiantis reikšmingumą unikalus); Sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
1. 3	47486	Rumšiškų Šv. arkangelo Mykolo bažnyčios pastatų komplekso Šv. Antano koplyčia	Kaišiadorių rajono sav., Rumšiškų sen., Rumšiškų mstl., Pajūrio g. 2	Registrinis	Nacionalinis	-	Į kompleksą įeinantis	Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą tipišką)	+	-
1. 4	47590	Rumšiškų Šv. arkangelo Mykolo bažnyčios pastatų komplekso kunigo Jono Žemaičio kapas	Kaišiadorių rajono sav., Rumšiškų sen., Rumšiškų mstl., Pajūrio g. 2	Registrinis	Nacionalinis	-	Į kompleksą įeinantis	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipišką); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-

4.6.2 lentelė. Rumšiškių miestelio teritorijoje esančios kultūros vertybės pagal sandarą: *pavieniai objektai*

Vertybės Nr. brėžinyje	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Statusas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Teritorijos plotas	Vertybė pagal sandarą	Vertingųjų savybių pobūdis	Trūkumai	
									Nustatytos vertingosios savybės	Nustatytos apsaugos zonos
2	2165	Šv. Onos koplyčia	Kaišiadorių rajono sav., Rumšiškių sen., Rumšiškių mstl.	Registrinis	-	-	Pavienis objektas	-	-	
3	9094	Paminklas vyskupui, poetui Antanui Baranauskui	Kaišiadorių rajono sav., Rumšiškių sen., Rumšiškių mstl.	Registrinis	Vietinis	KVR objektas: 50.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
4	33352	Lietuvos karių kapai	Kaišiadorių rajono sav., Rumšiškių sen., Rumšiškių mstl., Marių g.	Valstybės saugomas	Nacionalinis	KVR objektas: 8.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	Apsaugos nuo fizinių poveikių pozo nis: 22.00 kv. m
5	38341	Rumšiškių žydų žudynių vieta ir kapas	Kaišiadorių rajono sav., Rumšiškių sen., Rumšiškių mstl.	Registrinis	Nacionalinis	KVR objektas: 128.00 kv. m	Pavienis objektas	Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
6	40057	Poeto Jono Aisčio kapas	Kaišiadorių rajono sav., Rumšiškių sen., Rumšiškių mstl.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 8.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
7	40058	Poeto Jono Aisčio paminklinis biustas	Kaišiadorių rajono sav., Rumšiškių sen., Rumšiškių mstl.	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 27.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą tipiškas); Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus)	+	-
8	44537	Rumšiškių kultūros centro keraminis pano „Šventė tėviškės muziejuje“	Kaišiadorių rajono sav., Rumšiškių sen., Rumšiškių mstl., Rumšos g. 37	Registrinis	Regioninis	KVR objektas: 1573.00 kv. m	Pavienis objektas	Dailės (lemiantis reikšmingumą retas)	+	-

4.6.1 - 4.6.2 lentelėse pateikiamas kultūros paveldo objektų ir teritorijų sąrašas nėra baigtinis, kadangi Kultūros vertybių registro (KVR) duomenys yra nuolat pildomi, atnaujinant apskaitos dokumentaciją.

Abiejose Bendrųjų sprendinių alternatyvose Rumšiškių miestelio nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritoriniai apsaugos prioritetai ir principai yra analogiški. Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvos (I, II) suformuotos taip, kad jose teikiami sprendiniai neprieštarautų (atitiktų) aukščiau išvardintiems nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos prioritetams ir principams, nesudarytų prielaidų sumenkinti ar kitaip pažeisti jų vertę.

4.6. Kitos teritorijos ir objektai

Potvynių grėsmės ir rizikos vertinimas

Potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapių (LR aplinkos ministro 2022 m. gegužės 25 d. įsakymas „Dėl potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapių Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonuose patvirtinimo“ pakeitimo“) duomenimis nedidelė planuojamos teritorijos dalis, esanti Kauno marių regioninio parko ribose, patenka į sniego tirpsmo ir liūčių potvynių grėsmės zoną. Kauno HE tvenkinio, Pravienos upės pakrantės gali būti užtvindytos pagal šiuos scenarijus: *mažos tikimybės, vidutinės tikimybės, didelės tikimybės* (žr. 3.5.1 teksto skyriuje).

Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvos (I, II) yra parengtos įvertinant sniego tirpsmo ir liūčių potvynių grėsmę: šios teritorijos patenka į *neurbanizuojamos teritorijos funkcines zonas - miškų ir miškingų teritorijų saugomoje teritorijoje, žemės ūkio teritorijų saugomoje teritorijoje, rekreacinės teritorijos saugomoje teritorijoje, specializuotų kompleksų saugomoje teritorijoje. Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos* funkcines zonas sniego tirpsmo ir liūčių potvynių grėsmės zonoje neplanuojamos, todėl inžinerinių apsaugos nuo potvynių priemonių taikymas nenumatomas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nuostatų reikalavimais Bendrojo plano sprendiniuose bus nurodyta, jog plėtra teritorijose, kurios vadovaujantis potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiams, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. rugpjūčio 6 d. įsakymu Nr. D1-655 „Dėl potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapių Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonuose patvirtinimo patenka į užliejamas teritorijas, gali būti vykdoma tik įrengus priemones nuo užliejimo, įvertinant poveikį saugomoms teritorijoms bei kitoms gamtinėms vertybėms (žr. 8 teksto skyrių).

Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrančių apsaugos juostos

Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrančių apsaugos juostos nustatomos vadovaujantis Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašu (toliau – Tvarkos Aprašas), patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. rugsėjo 2 d. įsakymo Nr. D1-293 redakcija). Tvarkos aprašu vadovaujasi nustatant paviršinių vandens telkinių apsaugos zonas ir paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostas Lietuvos Respublikos specialiuųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodytame plane, žemėlapyje ir (ar) schemeje, nerengiant teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto. Veiklą paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir pakrančių apsaugos juostose reglamentuoja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 99 ir 100 straipsnių

reikalavimai. Vandens telkiniai naudojami, reguliuojami, tvarkomi ir prižiūrimi Lietuvos Respublikos Vandens įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo, Melioracijos įstatymo nustatyta tvarka.

Įgyvendinant bendrojo plano keitimo sprendinius - rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus turi būti vadovaujama Tvarkos Aprašo reikalavimais, pakrančių apsaugos juostos ir zonos lokalizuojamos naudojant paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostų žemėlapiu²¹ duomenis. Patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų, žemės valdos projektų, statinių projektų sprendiniai, susiję su veiklos reglamentavimu paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose lieka galioti.

Šios nuostatos turi būti taikomos kaip privalomasis bendrojo plano keitimo sprendinių reglamentas. (žr. 8 teksto skyrių).

Naudingųjų iškasenų telkiniai

Lietuvos geologijos tarnybos duomenimis planuojamoje teritorijoje yra vienas Žemės gelmių registre registruotas naudingųjų iškasenų telkinys (dalis). Informacija apie šį telkinį pateikiama 3.5.1 lentelėje, lokalizacija 3.5.4 pav. ir grafinės dalies brėžiniuose. Naudingųjų iškasenų telkinys yra Kauno HE tvenkinio dugne, patenka į Kauno marių regioninio parko teritoriją. Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) šio telkinio eksploatacija nenumatoma.

²¹ Lietuvos Respublikos teritorijos paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų žemėlapis M 1:10000. Žemėlapis sudaro erdvinių duomenų rinkinį, kuriame pateikta paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų ribų geometrija. Žemėlapyje nurodytų paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų dydžiai nustatyti vadovaujantis Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu 2022 m. rugsėjo 2 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-293. Žemėlapiu sudarymo, jo tvirtinimo ir keitimo tvarką nustato Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostų, pelkių ir šaltinių, natūralių pievų ir ganyklų, melioruotos žemės ir melioracijos statinių apsaugos zonų planų, žemėlapių ir (ar) schemų rengimo (kai nerengiamas teritorijų planavimo dokumentas ar žemės valdos projektas) ir tvirtinimo tvarkos aprašas, patvirtintas 2022 m. lapkričio 11 d. aplinko ministro įsakymu Nr. D1-355/3D-680.

5. SU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS, YPAČ ATKREIPIANT DĖMESĮ Į PROBLEMAS, SUSIJUSIAS SU APLINKOS APSAUGAI SVARBIOMIS TERITORIJOMIS

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programos pagrindu yra parengti Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo bendrieji sprendiniai, siūlomos dvi koncepcijos alternatyvos (I, II). Įgyvendinant planavimo darbų programoje numatytus tikslus bei uždavinius, bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje yra išskiriamos teritorijų tvarkymo funkcinio prioriteto zonos (skirtingo intensyvumo polifunkcinės teritorijos), ekologinio stabilizavimo - gamtinio karkaso teritorijos, numatomi urbanistinės sistemos vystymo bei susiklosčiusios erdvinės struktūros tobulinimo sprendiniai, nustatomi įgyvendinimo prioritetai, numatomos inžinerinės bei susisiekimo infrastruktūros vystymo kryptys. Reikia pažymėti, kad Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo bendrieji sprendiniai yra parengti vadovaujantis tęstinumo principu, t. y. prisilaikant Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano (2014 m.) sprendiniuose nustatyto urbanistinio vystymo modelio.

Teikiamų miesto teritorijos tvarkymo alternatyvų skirtingumą lemia urbanistinio vystymo pasiūlymai bei įgyvendinimo prioritetų nustatymas, o ekologinio stabilizavimo teritorijų lokalizacija, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos kryptys, principai ir prioritetai nesikeičia (plačiau apie koncepcijos alternatyvas žr. 2.3. teksto skyriuje).

Racionalaus gamtinių išteklių naudojimo ir apsaugos, gamtinio kraštovaizdžio stabilumo, savitumo bei bioįvairovės išsaugojimo, aplinkos sveikumo (kokybės) užtikrinimo siektinumas tiesiogiai įtakoja bendrojo plano koncepcijos formavimą, teritorijos funkcinių prioritetų, naudojimo ir apsaugos reglamentų nustatymą, o tuo pačiu sudaro sąlygas išvengti ar bent jau sumažinti su bendrojo plano koncepcijos realizavimu susijusių aplinkosauginių problemų.

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo stadijos sprendiniai gali tiesiogiai arba netiesiogiai turėti reikšmės planuojamos teritorijos aplinkos būklės charakteristikoms ar jų tendencijoms.

- Dalis miestelio teritorijos bendrojo plano koncepcijos sprendinių – atskirųjų želdynų, miesto miškų vystymas bei jų įjungimas į žaliųjų plotų sistemą, užtikrinant teritorinį vientisumą ir funkcinį tęstinumą bei inžinerinės infrastruktūros vystymo sprendiniai tiesiogiai ir nedviprasmiškai nukreipti į aplinkos būklės gerinimą, ekologinės pusiausvyros stiprinimą.
- Dalis koncepcijos sprendinių nukreipti kitomis kryptimis, bet dalis iš to sekančių veiksmų turėtų turėti ir „antrinį“ poveikį, tarpe to – poveikį planuojamos bei aplinkinių Rumšiškių miestelio teritorijų aplinkos būklei. Būtent tokiu būdu koncepcijos sprendiniai gali veikti bendrą energijos suvartojimą, oro, grunto ir vandens taršą, rekreacijos resursus, o per visa tai - gyventojų sveikatą.
- Kai kurie ne į gamtos apsaugą nukreipti koncepcijos sprendiniai tiesiogiai turi įtakos natūralių gamtinių teritorijų plotų sumažėjimui, o taip pat – kraštovaizdžiui.

Reikia pažymėti, kad bendrojo plano koncepcijos sprendinių įgyvendinimas teigiamai įtakotų ir padėtų spręsti esamas problemas, susijusias gamtinio karkaso bei bendro naudojimo erdvių, atskirųjų želdynų, miškų ir miškingų zonų teritorinių sistemų vystymu, susisiekimo bei inžinerinės infrastruktūros kiekybiniu ir kokybiniu išvystymu. Detaliau - kuria linkme ir kurie bendrojo plano sprendiniai gali veikti aplinką ir jos komponentus vertinama ataskaitos 7 teksto skyriuje.

Plano įgyvendinimo poveikis teritorijos aplinkos kokybės normoms ir visuomenės sveikatingumui

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos sprendiniai gali tiesiogiai arba netiesiogiai turėti reikšmės planuojamos teritorijos aplinkos būklės charakteristikoms ar jų tendencijoms, todėl jau šioje (bendrųjų sprendinių formavimo) stadijoje atkreipiamas dėmesys į tai, kaip išvengti nepageidaujamų pasekmių aplinkos kokybės normoms ir visuomenės sveikatingumui.

Sprendiniuose bus reglamentuota, kad verslo, inžinerinės infrastruktūros (susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų statybos) teritorijų funkcinėse zonose numatoma veikla neturi daryti neigiamo poveikio greta esančioms ir numatomoms gyvenamosioms, visuomeninėms, rekreacinėms, bendro naudojimo, atskirųjų želdynų teritorijoms. Galimai taršios veiklos objektų teritorijų plėtra koncepcijoje nėra numatoma.

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrasis planas įgyvendinamas ne tiesiogiai, o per žemesnio lygmens planus – miesto dalių, detaliuosius ar specialiuosius planus stambesniame mastelyje bei konkrečių objektų techninius projektus.

Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje *teritorijos tvarkymo, reglamentavimo, naudojimo ir apsaugos principai* nedetalizuojami. Jie bus nustatomi sprendinių konkretizavimo stadijoje, nustatant teritorijų naudojimo būdų ir pobūdžių turinio, teritorijų struktūros, užstatymo rodiklių (užstatymo intensyvumo, tankumo, aukštingumo ir kt.), teritorijų tvarkymo ir naudojimo režimų bei kitus specialius reikalavimus. Vykdamas pramonės ir sandėliavimo teritorijų plėtrą, LR teisės aktų nustatyta tvarka, turi būti atliekamos poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ir poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) procedūros. Jų metu identifikuojami konkrečių objektų/veiklų sukelti poveikiai aplinkai bei visuomenės sveikatai ir saugumui, numatomos konkrečios priemonės galimiems poveikiams išvengti, sumažinti ar kompensuoti.

Įgyvendinant koncepcijos sprendinius bei vystant plėtos teritorijas šalia esamų intensyvaus eismo gatvių būtina atsižvelgti į transporto poveikį visuomenės sveikatai. Žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose ir/ arba techniniuose projektuose, esant būtinybei įvertinti keliamo triukšmo ir oro taršos lygį. Teritorijose, kuriose viršijamos didžiausios leistinos akustinio triukšmo ir oro taršos ribos, reglamentuojamos higienos normomis (HN 33:2011; HN 35:2007), neplanuoti užstatymo arba pagal atliktus skaičiavimus taikyti neigiamo poveikio mažinimo priemonės (akustines sienutes, želdynų juostas ir pan.).

Rengiant specialiuosius arba detaliuosius teritorijų planavimo dokumentus, siekiant išvengti galimo neigiamo poveikio žmonių sveikatai aplink esamus ar planuojamus stacionarius taršos šaltinius (gamybinius ir komunalinius objektus), vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo IV skyriaus reikalavimais, turi būti nustatomos ar tikslinamos sanitarinės apsaugos zonos.

Abiejų alternatyvų (I, II) atveju laikomasi nuostatos, kad pramonės ir sandėliavimo zonose vystoma veikla privalo atitikti higienos normų reikalavimus ir neturi daryti neigiamo poveikio aplinkai ir gyventojams. Įmonių, įsikursiančių šiose zonose sanitarinės apsaugos zonos neturėtų peržengti teritorijos sklypo ribų.

Planinga inžinerinės infrastruktūros plėtra užtikrins reikiamos komunalinės infrastruktūros išvystymą, suteikiant gyventojams galimybes naudotis kokybiškais komunaliniais (vandentiekio, vandenvalos) paslaugomis, kas palankiai veiks gyventojų sveikatingumą.

Plano sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto nesukels pokyčių žmonių sveikatai. Planuojami sprendiniai pagerins gyventojų gyvenimo kokybę. Planinga vandentiekio ir nuotekų sistemų plėtra užtikrins reikiamos komunalinės infrastruktūros išvystymą, suteikiant gyventojams galimybes naudotis kokybiškais komunaliniais (vandentiekio, vandenvalos) paslaugomis, kas palankiai veiks gyventojų sveikatingumą.

Plano įgyvendinimo poveikis aplinkos apsaugai svarbioms teritorijoms

Planuojamoje Rumšiškių miestelio teritorijoje aplinkos apsaugai svarbias teritorijas atstovauja: kompleksinė saugoma teritorija – *Kauno marių regioninis parkas (dalis), „Natura 2000“ teritorijos, gamtinio karkaso teritorijos, EB svarbos natūralios buveinės, miškai, saugomų rūšių augavietės ir radavietės, natūralios pievos ir ganyklos, kraštovaizdžio išsaugojimui svarbios teritorijos (ežerotas duburys), kraštovaizdžio vizualinis estetinis potencialas, nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės.*

Remiantis 4 teksto skyriuje pateikta analize, Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo stadijos sprendiniai planuojamoje teritorijoje esančioms aplinkos apsaugai svarbioms teritorijoms bei vertybėms poveikio neturės, nesudarys prielaidų sumenkinti ar kitaip pažeisti jų vertę.

SPAV ataskaitoje nustatomos rekomendacijos poveikio aplinkos apsaugai svarbioms teritorijoms išvengimui ir/ar sumažinimui pateikiamos 8 teksto skyriuje.

6. TARPTAUTINIŲ, EUROPOS BENDRIJOS ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIU NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI, SUSIJĘ SU PLANU

Pagrindiniai Europos Sąjungos tikslai aplinkosaugos srityje yra išsaugoti, saugoti ir gerinti aplinkos apsaugos kokybę, saugoti žmonių sveikatą, apdairiai ir racionaliai naudoti gamtos išteklius. Minėti Europos Sąjungos tikslai atspindi ir Lietuvos Respublikos aplinkosaugos politikoje. Rengiamoje *vietovės lygmens Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo* koncepcijoje nustatytų sprendinių tikslai glaudžiai siejasi su aukštesnio lygmens (regioninio, nacionalinio Europos bendrijos bei tarptautinio) aplinkosaugos tikslais ir jiems neprieštarauja. Žemiau pateikiami tarptautiniu, Europos Bendrijos arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti pagrindiniai aplinkos apsaugos tikslai, į kuriuos privalu atsižvelgti rengiant *Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimą*.

6.1. lentelė. Tarptautiniu, Europos Bendrijos ir nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai.

Dokumento pavadinimas	Tikslai
ES darnaus vystymosi strategija	Mažinti oro taršą, siekti tvaraus vartojimo ir gamybos, skatinti netaršių technologijų kūrimą ir diegimą.
Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencija	Skatinti tvarią plėtrą bei laikytis įsipareigojimo riboti ir mažinti išmetamus teršalus
LR ratifikuota ES Tarybos direktyva dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos ir floros apsaugos (92/43EEB, 1992 05 21)	Skatinti biologinės įvairovės palaikymą, atsižvelgiant į ekonominius, socialinius, kultūrinius ir regioninius reikalavimus.
LR ratifikuota Europos kraštovaizdžio konvencija	Skatinti kraštovaizdžio apsaugą, tvarkymą bei planavimą ir organizuoti Europos bendradarbiavimą kraštovaizdžio klausimais (3 str.): <ul style="list-style-type: none"> • Įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmones supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindimą (5a str.); • integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikio kraštovaizdžiui (5d str.); • nustatytus kraštovaizdžius įvertinti atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą jiems priskiriamą ypatingą vertę (6cb str.)
LR ratifikuota Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencija	Priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas (5a str.): <ul style="list-style-type: none"> • Vystyti mokslinius ir techninius tyrimus ir tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui (5c str.); • imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globaliai, išsaugojimui, prezentavimui ir reabilitavimui (5d str.).

Dokumento pavadinimas	Tiksmai
Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptių aprašas, patvirtintas LR Vyriausybės 2004 m. gruodžio 1 d. nutarimu Nr. 1526	<p>LR kraštovaizdžio politikos kryptių tikslas – sudaryti sąlygas išsaugoti įvairaus teritorinio lygmens kraštovaizdžio arealus, užtikrinti tinkamą jų tvarkymą, naudojimą, planavimo ir darnią plėtrą.</p> <p><i>Pagrindinės Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptys yra šios:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • užtikrinti Lietuvos kraštovaizdžio formavimo socialines, ekonomines ir ekologines funkcijas; • užtikrinti kraštovaizdžio apsaugą, naudojimą, tvarkymą, planavimą ir krašto saviraiškos bruožus; • palaikyti ir didinti turimą šalies biologinę įvairovę, kraštovaizdžio teritorinę erdvinę struktūrą ir jo potencialą; • optimizuoti kultūrinio kraštovaizdžio kryptingą formavimą; • suderinti kraštovaizdžio architektūrinę erdvinę kompoziciją. <p><i>Svarbiausi Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptių uždaviniai yra:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • įgyvendinant šalies teritorijos bendrojo plano sprendinius; • saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius; • užtikrinti kraštovaizdžio ekologinį stabilumą; • užtikrinti biologinės įvairovės apsaugą ir optimalų kraštovaizdžio tvarkymą; • numatyti priemones istoriškai susiklosčiusioms kultūrinio kraštovaizdžio erdvinėms struktūroms išsaugoti; • optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos, technogenizacijos ir žemės ūkio plėtrą; • įgyvendinti Europos kraštovaizdžio konvencijos nuostatas.
Nacionalinė darnaus vystymosi strategija, patvirtinta LR Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160	<ul style="list-style-type: none"> • Pagrindinių ūkio šakų (transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo) poveikio aplinkai mažinimas; • Efektyvesnis gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas; • Pasaulio klimato kaitos ir jos padarinių švelninimas; • Geresnė biologinės įvairovės apsauga; • Geresnė kraštovaizdžio apsauga ir racionalus tvarkymas.
Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta LR Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187	<ul style="list-style-type: none"> • Įgyvendinti tvariosios plėtros principą; • sudaryti prielaidas racionaliam gamtos išteklių naudojimui, apsaugai ir atkūrimui; • atsižvelgiant į Europos Sąjungos normas ir standartus, užtikrinti tinkamą aplinkos kokybę; • išsaugoti gamtos paveldo vertybes, kraštovaizdžio savitumą ir biologinę įvairovę; • didinti šalies miškingumą ir miškų aplinkosaugos vertę; • mažinti vandenų taršą buitinėmis ir gamybinėmis nuotekomis; • gerinti geriamojo vandens kokybę; • skatinti energijos naudojimo veiksmingumą bei atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą; • mažinti taršą didelių (energetikos) įrenginių; • mažinti poveikį klimato kaitai, ozono sluoksniui, rūgštėjimo eutrofikacijos procesui; • sukurti racionalią atliekų tvarkymo sistemą; • kuo daugiau ir racionaliau panaudoti atliekų medžiaginius ir energetikos išteklius.
Nacionalinė aplinkos apsaugos strategija, patvirtinta 2015 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr. XII-1626	<ul style="list-style-type: none"> • darnus gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas; • aplinkos kokybės gerinimas; • ekosistemų stabilumo išsaugojimas;

Dokumento pavadinimas	Tikslai
	<ul style="list-style-type: none"> • klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos keliamų aplinkos pokyčių.
LR saugomų teritorijų įstatymas, patvirtintas LR Seimo 1993 m. lapkričio 9 d. Nr. I-301	<ul style="list-style-type: none"> • Išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes), kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, užtikrinti kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, gamtos išteklių subalansuotą naudojimą ir atkūrimą, sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams, propaguoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus (vertybes) (3 str.).
Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas, patvirtintas LR Seimo 1995 m. gruodžio 12 d. Nr. I-1120	<ul style="list-style-type: none"> • Nustatyti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros, kitų valstybei svarbių socialinės ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gaires, numatyti plėtrai reikalingas teritorijas (3.1.2 str.); • Sudaryti sąlygas racionaliam šalies gamtinių, žemės gelmių ir energijos išteklių naudojimui ir atkūrimui (3.1.3 str.); • Numatyti šalies gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą, tikslingą naudojimą ir pažinimą, ekologiškai pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą (3.1.4); • Kurti sveiką, saugią, darnią gyvenamąją aplinką ir visavertes gyvenimo sąlygas gyvenamosiose vietovėse (3.1.5).
Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas, patvirtintas LR Seimo 2007 m. birželio 28 d. Nr. X-1241	<ul style="list-style-type: none"> • nustatyti Lietuvos Respublikos teritorijoje ne miškų ūkio paskirties žemėje esančių želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo teisinio reguliavimo pagrindus, siekiant užtikrinti gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio stabilumą, gyventojų teisę į jų gyvenimo kokybę gerinančias aplinkos sąlygas.

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcija susijusi su aukščiau išvardintais dokumentais ir jiems neprieštaruoja. Svarbiausias tikslas, kurio siekiama rengiant šį planą – teritorijos darnioji plėtra. Ji įgyvendinama per urbanistinio ir gamtinio karkasų subalansavimą.

7. GALIMOS REIKŠMINGOS PASEKMĖS APLINKAI

Siekiant tinkamai įvertinti Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų (I, II) galimas reikšmingas pasekmes analizuojamos teritorijos raidai, strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitoje nagrinėjami įvairūs aplinkos komponentai ir galimos reikšmingos tiesioginės, netiesioginės, kaupiamosios, sąveikaujančios (sinergetinės), trumpalaikės, vidutinės trukmės, ilgalaikės, nuolatinės, laikinos, teigiamos ir neigiamos pasekmės:

- saugomoms teritorijoms (įskaitant Natura 2000 teritorijas) bei gamtos paveldo objektams;
- biologinei įvairovei (EB svarbos natūralioms buveinėms, saugomų rūšių augavietėms ir radavietėms, natūralioms pievoms ir ganykloms, miškams);
- kultūros paveldui (Kultūros vertybių registre registruotoms nekilnojamoms kultūros paveldo vertybėms (jų teritorijoms ir apsaugos zonoms));
- kraštovaizdžiui (gamtiniam karkasui, gamtinio kraštovaizdžio kompleksams, vizualiniam estetiniam potencialui);
- visuomenei ir jos sveikatai;
- neatsinaujinantiems ir atsinaujinantiems gamtos ištekliams (vandeniui, tame tarpe potvynių grėsmės ir rizikos teritorijoms, pakrančių apsaugos juostoms ir zonoms, orui, klimatui, dirvožemiui, naudingųjų iškasenų telkiniams);
- aplinkos kokybei;
- materialiajam turtui.

Poveikis kitiems aplinkos komponentams yra nepastebimas arba gali būti nustatomas detalesnėse planavimo stadijose.

Vertinamos parengtos bendrųjų sprendinių alternatyvos: **I alternatyva; II alternatyva** (informacija apie alternatyvas pateikiama 2.3 teksto skyriuje). Alternatyvos vertinamos parengtos „Galimų reikšmingų pasekmių aplinkai vertinimo“ 7.1 lentelės pagalba. Vertinimo skalė:

- tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės (**žymima +**);
- tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės (**žymima -**);
- tikėtinos tiek teigiamos, tiek neigiamos pasekmės (**žymima +/-**)
- nenumatoma reikšmingų pasekmių (**žymima 0**)
- nepakanka informacijos (**žymima ?**)

Vertinimo argumentavimas pateikiamas „Galimų reikšmingų pasekmių aplinkai vertinimo“ 7.1 lentelėje. Vertinimo lentelėje stulpelyje „*Reikšmingo poveikio charakteris*“, įvertinus plano lygmenį ir detalizacijos mastelį yra apibendrinamas, nes atitinkami *pasekmių pobūdžiai* (Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 2 priedas, 6 p.) neturi aiškių ar reikšmingų skiriamųjų požymių t. y. trumpalaikės pasekmės prilyginamos laikinoms pasekmėms, ilgalaikės pasekmės prilyginamos vidutinės trukmės ir nuolatinėms, kaupiamosioms ir sąveikaujančioms pasekmėms.

7.1.lentelė.Galimų reikšmingų pasekmių aplinkai vertinimas

Konceptijos sprendiniai	Alternatyva	Reikšmingo poveikio charakteris	SPAV vertinimo komponentai								Sprendinių vertinimo komentaras
			Bioįvairovė ir ekotinklas	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenės sveikatingumas	Vanduo (paviršinis, požeminis)	Dirvožemis	Oras, klimatas	Materialusis turtas	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Erdvinės ir funkcinės struktūros nustatymas (funkcinis zonavimas)	1	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	0	0	+/-	+/-	0	0	I-oji alternatyva orientuota į efektyvų Rumšiškių miestelio teritorijos panaudojimą, reprezentacinio rekreacinio Rumšiškių miestelio įvaizdžio formavimą, patrauklios gyvenamosios aplinkos kūrimą ir neefektyviai naudojamų teritorijų transformaciją ir ekstensyvų žemės ūkio teritorijų naudojimą išsaugant konversijos galimybę. I-oje alternatyvoje sudaromos palankesnės sąlygos reprezentacinio rekreacinio Rumšiškių miestelio įvaizdžio formavimui, Lietuvos etnografijos muziejaus prieigų tvarkymui, neužbaigtų urbanistinių struktūrų užbaigimui, prioritetas teikiamas gamybos ir verslo teritorijų konversijai, viešųjų erdvių ir želdynų formavimui bei tvarkymui.
		ilgalaikis (nuolatinis)	+	+	0	+	0	0	0	+	
	2	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	0	0	+/-	+/-	0	0	
		ilgalaikis (nuolatinis)	0	0	0	+	0	0	0	+/-	
Plėtos prioritetu nustatymas	1	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	0	0	+/-	-	0	+/-	I-oje ir II-oje alternatyvose 1 įgyvendinimo prioritetas preliminariai nustatytas atitinkamai 297 ha ir 259 ha teritorijose, kas nesudaro esminio skirtumo. Principinį alternatyvų skirtumą sudaro funkcinė zonų, kurioms nustatomas prioritetas vystymas, struktūra ir investicijų poreikis prioritetingos inžinerinės infrastruktūros įgyvendinimui. I-oje alternatyvoje sudaromos palankesnės sąlygos kompaktiškos miesto struktūros formavimui, neužbaigtų urbanistinių struktūrų užbaigimui, gamybos ir verslo teritorijų konversijai, investicijų pritraukimui, gyvenamųjų teritorijų plėtrai ir modernizavimui, viešųjų erdvių ir želdynų tvarkymui.
		ilgalaikis (nuolatinis)	0	0	0	+	+	0	+	+	
	2	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	0	0	+/-	-	0	+/-	
		ilgalaikis (nuolatinis)	0	0	0	+	+	0	+	+/-	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Socialinės ir ekonominės aplinkos vystymas	1	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	0	0	0	-	0	+/-	<p>Bendrųjų sprendinių alternatyvose Rumšiškių miestelio socialinės ir ekonominės aplinkos vystymo kryptys – demografinės raidos ir būsto poreikio prognozė, socialinės ir ekonominės aplinkos vystymo kryptys yra analogiškos.</p> <p>Socialinės, švietimo, sveikatos ir paslaugų infrastruktūros racionali plėtra numatoma įvertinant demografinės raidos prognozę (kaip labiausiai tikėtinas pasirinktinai realistinis scenarijus (2672 gyventojai 2053 m.). Poreikis socialinėms paslaugoms Rumšiškių miestelyje ateityje turėtų išlikti esamame lygmenyje (esamos infrastruktūros ribose).</p> <p>Tiek I-os, tiek II-os alternatyvų atveju Rumšiškių miestelio ekonominė plėtra vykdoma remiantis specifiniais gamtiniais apribojimais, nedideliu gyventojų skaičiumi bei susiklosčiusia ekonomine konjunktūra, kuri lemia gyvenvietės orientacijos į gyvenamąją (rezidentinę) ir rekreacinę funkcijas. Prioritetas skiriamas turizmo ekonominių veiklų vystymui išnaudojant esamus teritorinius miestelio rezervus.</p> <p>Sprendiniuose bus reglamentuota, kad ekonominės aplinkos vystymas neturi daryti neigiamo poveikio greta esančioms ir numatomoms gyvenamosioms, visuomeninėms, rekreacinėms, bendro naudojimo, atskirųjų želdynų teritorijoms. Galimai taršios veiklos objektų teritorijų plėtra koncepcijoje nėra numatoma.</p> <p>Rengiant specialiuosius arba detaliuosius teritorijų planavimo dokumentus, siekiant išvengti galimo neigiamo poveikio žmonių sveikatai aplink esamus ar planuojamus stacionarius taršos šaltinius (gamybinius ir komunalinius objektus), vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo IV skyriaus reikalavimais, turi būti nustatomos ar tikslinamos sanitarinės apsaugos zonos.</p> <p>Abiejų alternatyvų (I, II) atveju laikomasi nuostatos, kad pramonės ir sandėliavimo zonose vystoma veikla privalo atitikti higienos normų reikalavimus ir neturi daryti neigiamo poveikio aplinkai ir gyventojams. Įmonių, įsikursiančių šiose zonose sanitarinės apsaugos zonos neturėtų peržengti teritorijos sklypo ribų.</p> <p>Vykdamas pramonės ir sandėliavimo teritorijų plėtrą, LR teisės aktų nustatyta tvarka, turi būti atliekamos poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ir poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) procedūros. Jų metu identifikuojami konkrečių objektų/veiklų sukelti poveikiai aplinkai bei visuomenės sveikatai ir saugumui, numatomos konkrečios priemonės galimiems poveikiams išvengti, sumažinti ar kompensuoti.</p>
		ilgalaikis (nuolatinis)	0	0	0	+	0	0	0	+	
	2	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	0	0	0	-	0	+/-	
		ilgalaikis (nuolatinis)	0	0	0	+	0	0	0	+/-	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Susisiekimo sistemos plėtojimas	1	trumpalaikis (laikinas)	-	-	+/-	+/-	+/-	-	+/-	+/-	<p>Bendrųjų sprendinių alternatyvose Rumšiškių miestelio susisiekimo sistemos vystymo kryptys – <i>transportinių ryšių racionalizavimas, viešojo ir bemotorio transporto plėtojimas</i> yra analogiškos. Visais atvejais naujos susisiekimo infrastruktūros vystymo sprendiniai yra konkretizuojami žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose.</p> <p>Susisiekimo infrastruktūros vystymas, kaip ir kiekviena statyba, neišvengiamai darys trumpalaikį poveikį atskiriems aplinkos komponentams. Statybą vystant griežtai laikantis normatyvinių dokumentų reikalavimų, ilgalaikio neigiamo poveikio neturėtų būti. Materialinio turto atžvilgiu susisiekimo infrastruktūros vystymas vertinamas teigiamai, nes įtakoja nekilnojamo turto vertės augimą. Abiejose alternatyvose gerinamos susisiekimo sąlygos, didinamas kelių tinklo rišlumas.</p> <p>Įgyvendinant koncepcijos sprendinius bei vystant plėtos teritorijas šalia esamų intensyvaus eismo gatvių būtina atsižvelgti į transporto poveikį visuomenės sveikatai. Žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose ir/ arba techniniuose projektuose, esant būtinybei įvertinti keliamo triukšmo ir oro taršos lygį. Teritorijose, kuriose viršijamos didžiausios leistinos akustinio triukšmo ir oro taršos ribos, reglamentuojamos higienos normomis (HN 33:2011, „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“; HN 35:2007 „Didžiausia leidžiama cheminių medžiagų (teršalų) koncentracija gyvenamosios aplinkos ore“), neplanuoti užstatymo arba pagal atliktus skaičiavimus taikyti neigiamo poveikio mažinimo priemones (akustines sienutes, želdynų juostas ir pan.).</p>	
		ilgalaikis (nuolatinis)	+/-	0	0	0	0	0	0	0		+
	2	trumpalaikis (laikinas)	-	-	+/-	+/-	+/-	-	+/-	+/-		+/-
		ilgalaikis (nuolatinis)	+/-	0	0	0	0	0	0	0		+

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Inžinerinės infrastruktūros plėtojimas	1	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	+/-	0	+/-	-	0	+/-	<p>Bendrųjų sprendinių alternatyvose Rumšiškių miestelio inžinerinės infrastruktūros vystymo kryptys – vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros, elektros energijos tiekimo, centralizuoto šilumos tiekimo, gamtinių dujų tiekimo, ryšių infrastruktūros plėtojimo, atliekų tvarkymo yra analogiškos. Visais atvejais naujos inžinerinės infrastruktūros vystymo sprendiniai yra konkretizuojami žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose.</p> <p>Nepakankamas infrastruktūros išvystymas neigiamai veikia gamtinę aplinką ir žmonių gyvenimo kokybę. Pavėluotas infrastruktūros vystymas reikalauja daugiau materialinių resursų, padaro žala gamtai, sukelia nepatogumus gyventojams, sutrikdomas transporto priemonių eismas.</p> <p>Rumšiškių miestelio inžinerinės infrastruktūros vystymas turės ilgalaikį teigiamą poveikį gyventojų gyvenimo kokybei ir sveikatingumui, kadangi didės būstų aprūpinimas reikiamomis komunalinėmis paslaugomis (vandentiekio ir nuotekų surinkimo), gyventojams bus sudarytos sąlygos tinkamai higienai, sveikai gyvenamajai aplinkai, lems mažesni neigiamą poveikį kitiems aplinkos komponentams, turintiems įtakos gyvenamajai aplinkai – orui, vandeniui, dirvožemiui ir kt.</p>
		ilgalaikis (nuolatinis)	0	0	0	+	+	0	+	+	
	2	trumpalaikis (laikinas)	+/-	+/-	+/-	0	+/-	-	0	+/-	
		ilgalaikis (nuolatinis)	0	0	0	+	+	0	+	+	
Gamtinės aplinkos apsaugos vystymas	1	trumpalaikis (laikinas)	0	0	0	0	0	0	0	0	<p>Bendrųjų sprendinių alternatyvose Rumšiškių miestelio gamtinės aplinkos apsaugos vystymo kryptys - kraštovaizdžio struktūrinės ir biologinės išsaugojimas; gamtinio karkaso teritorinės sistemos vystymas; žaliųjų plotų (bendro naudojimo erdvių, atskirųjų želdynų ir miškų teritorijų) sistemų vystymas, yra analogiškos, Gamtinis karkasas, kaip ekokompensacinė sistema yra objektyvus teritorinis kompleksas ir funkcionuoja nepriklausomai nuo žmogaus ar jo sukurtų institucijų norų, todėl teikiamose alternatyvose gamtinio karkaso teritorijų lokalizacija nesikeičia.</p> <p>Šių sprendinių įgyvendinimas užtikrins miesto gamtinės aplinkos stabilumą ir ekologinį pilnavertiškumą ilgalaikėje perspektyvoje, padės išsaugoti paviršinių ir požeminių vandenų kokybę, dirvožemio ir miškų ir kitų žaliųjų plotų išteklius, vertingas ekosistemas, gamtinės aplinkos bendrąją estetinę kokybę ir rekreacinį patrauklumą.</p> <p>Gamtinės aplinkos apsaugos vystymo krypčių įgyvendinimo požiūriu palankesnė I-oji alternatyva, nes yra susijusi su nuoseklesnio, labiau suvaldyto ir mažiau intensyvaus urbanistinio modelio formavimu, kuris mažiau paveiks gamtinę aplinką.</p>
		ilgalaikis (nuolatinis)	+	+	0	+	+	+	+	+	
	2	trumpalaikis (laikinas)	0	0	0	0	0	0	0	0	
		ilgalaikis (nuolatinis)	+/-	+/-	0	+	+	+	+	+/-	

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkymo ir naudojimo krypčių nustatymas	1	trumpalaikis (laikinas)	0	0	0	0	0	0	0	0	<p>Bendrujų sprendinių alternatyvose Rumšiškių miestelio nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritoriniai apsaugos prioritetai ir principai yra analogiški.</p> <p>Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvos (I, II) suformuotos taip, kad jose teikiami sprendiniai neprieštarautų (atitiktų) nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritoriniams apsaugos prioritetams ir principams.</p> <p>Nepriklausomai nuo pasirinktos alternatyvos prioritetas turi būti teikiamas kultūros paveldo objektų naudojimui viešajai paskirčiai, visuomenės kultūros, rekreacijos ir turizmo reikmėms, miesto savitumo raiškos stiprinimui, kultūros ir gamtos paveldo apsaugos integralumui.</p>
		ilgalaikis (nuolatinis)	0	+	+	0	0	0	0	+	
	2	trumpalaikis (laikinas)	0	0	0	0	0	0	0	0	
		ilgalaikis (nuolatinis)	0	+	+	0	0	0	0	+	

Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų galimų reikšmingų pasekmių aplinkai vertinimo rezultatų suvestinė pateikiama 7.2 lentelėje.

7.2 lentelė. Galimų reikšmingų pasekmių vertinimo suvestinė lentelė

Pasekmių pobūdis		1 alternatyvas		2 alternatyva	
„+“ tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės	trumpalaikės (laikinos)	0	Viso: 25	0	Viso: 17
	Ilgalaikės (nuolatinės)	25		17	
„-“ tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės	trumpalaikės (laikinos)	6	Viso: 6	6	Viso: 6
	Ilgalaikės (nuolatinės)	0		0	
„+ / -“ tikėtinos tiek teigiamos, tiek neigiamos pasekmės	trumpalaikės (laikinos)	21	Viso: 22	21	Viso: 28
	Ilgalaikės (nuolatinės)	1		7	
„0“ nenumatoma reikšmingų pasekmių	trumpalaikės (laikinos)	29	Viso: 59	29	Viso: 61
	Ilgalaikės (nuolatinės)	30		32	
„?“ nepakanka informacijos	trumpalaikės (laikinos)	0	Viso: -	0	Viso: -
	Ilgalaikės (nuolatinės)	0		0	

Apibendrinimas

Rengiant Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimą laikomasi Rumšiškių miestelio BP-2014 m. tęstinumo principo: optimizuojama urbanistinė struktūra, socialinė, inžinerinė ir susisiekimo infrastruktūra, nustatomos prioritetingo vystymo teritorijos, nekilnojamojo kultūros paveldo ir gamtinės aplinkos apsaugos kryptys. Formuojant teritorijos tvarkymo koncepciją remiamasi Europos Sąjungoje visuotinai priimta tvaraus vystymosi ideologija. Tvarus (darnus) vystymasis suprantamas kaip kompromisas tarp aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų, sudarant galimybes pasiekti visuotinę gerovę dabartinėms ir ateinančioms kartoms, neperžengiant leistinų poveikio aplinkai ribų. Rengiamo plano bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje nustatoma apibendrinta planuojamos teritorijos vystymo erdvinė koncepcija. Atliekama galimų vystymo alternatyvų palyginamoji analizė, kurioje vertinami teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo principai parenkant plėtros kryptis ir vystymo perspektyvas.

Atliktas *Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų (I, II) sprendinių grupių: planuojamos teritorijos vystymo erdvinės koncepcijos nustatymas (funkcinis zonavimas); plėtros prioritetų nustatymas; socialinės ir ekonominės aplinkos vystymas; susisiekimo sistemos vystymas; inžinerinės infrastruktūros vystymas; gamtinės aplinkos apsaugos vystymas; nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkymo ir naudojimo kryptių nustatymas* strateginis poveikio aplinkos komponentams - bioįvairovei ir ekotinklui; gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui; kultūros paveldui; visuomenės sveikatingumui, vandeniui; dirvožemiui; orui, klimatui; materialiajam turtui vertinimas parodė, kad **I-oji alternatyva**, numatanti racionalesnius teritorijos planinės erdvinės struktūros vystymo sprendinius, turi geresnes integralumo, funkcinės struktūros efektyvumo, kraštovaizdžio apsaugos, investicijų pasiūlos, plėtros reguliavimo (valdymo) nenutrūkstamas galimybes.

I-oje alternatyvoje siūlomas rekreacinio miestelio formavimo įvaizdžio, rekreacinių sąlygų, investicijų pritraukimo, gyvenimo kokybės ir didesnių konversijos galimybių aspektais pranašesnis miesto funkcinės plėtros modelis. Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo požiūriu **I -oji alternatyva** vertinama kaip pranašesnė už **II-ąją alternatyvą**.

8. PRIEMONĖS PLANO ĮGYVENDINIMO REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai bus įgyvendinami ne tiesiogiai, o per žemesnio lygmens planus - miesto dalių detaliuosius bei specialiuosius planus, rengiamus žymiai stambesniame mastelyje ir labiau konkretizuojamus. Todėl, einant sprendinių detalizacijos linkme, kuomet jau tampa aiškios planuojamos veiklos ir jų mastai, turi būti ieškoma galimybių sumažinti tikėtinas neigiamas pasekmes, numatomos jų išvengti ar sumažinti padedančias priemones. Siekiant išvengti galimų reikšmingų neigiamų pasekmių aplinkai, visų pirma reikalinga:

- Iš teikiamų Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų pasirinkti tą, kurios įgyvendinimas nesukeltų reikšmingų neigiamų pasekmių aplinkai;
- Konkretizuojant Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius vadovautis aprobuota koncepcija, iš esmės nekeičiant joje numatytą teritorijos naudojimo funkcinį prioritetą bei prioritetinio vystymo teritoriją;
- Laikytis reglamentavimo principų ir jų tolimesnio detalizavimo žemesnio lygmens teritorinio planavimo dokumentuose;
- Rengiant žemesnio lygmens planus - miestelio dalių - gyvenamųjų rajonų, kvartalų sklypų grupių ir kitų teritorijų detaliuosius bei specialiuosius planus, vadovautis bendrojo plano, tiesiogiai ir netiesiogiai su aplinkos kokybe bei jos apsauga susijusiais sprendiniais, įtvirtinančiais tvaraus vystymosi principus;
- Rengti kraštovaizdžio, tame tarpe gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo planus;
- Užtikrinti reikalingų inžinerinių komunikacijų įrengimą bei jų prijungimą prie centralizuotų sistemų; taikyti geriausias prieinamas technologijas, diegiant naujus inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo plėtros objektus ar atliekant esamų objektų modernizavimą;
- Vadovautis kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimais, numatant atitinkamas šių teritorijų ir/ar objektų apsaugos ir tvarkymo priemones;
- Registruotų nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių teritorijose ir apsaugos zonose vadovautis veiklą reglamentuojančių LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo, poįstatyminių teisės aktų, apsaugos reglamentų reikalavimais ir paveldosaugos specialiuųjų planų sprendiniais;
- Kultūros paveldo vertybių tvarkyba ir naudojimas turi būti vykdomi pagal individualius arba tipinius apsaugos reglamentus (jei individualūs reglamentai nenumatyti), apsaugos specialiuosius planus, strateginius planus, tikslines programas ir tvarkomuosius paveldosaugos darbų projektus.
- Vykdyti ekologinį švietimą ir didinti Rumšiškių miestelio gyventojų ekologinį sąmoningumą;
- Supažindinti institucijas ir suinteresuotą visuomenę su Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniais.

Atliekant strateginį pasekmių aplinkai vertinimą – nagrinėjant parengtų koncepcijos alternatyvų (I, II) įgyvendinimo pasekmes aplinkai (žr. 3.5, 4 teksto skyrių) nustatyta, kad dalies pasekmių aplinkai galima būtų išvengti ar jas sumažinti jau sprendinių konkretizavimo stadijoje, atitinkamai reglamentuojant kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimui svarbių teritorijų ir objektų apsaugos bei tvarkymo reikalavimus:

- Sprendinių konkretizavimo stadijoje atsižvelgti į potencialų geodinaminį teritorijos aktyvumą, t. y. galimų geodinaminį procesų (šlaitų slinkimo, paviršiaus griovinės erozijos ir kt.) raiškos sąlygas bei prielaidas. Nustatyti reglamento reikalavimą - statyba šlaituose, kurių polinkis didesnis kaip 15 proc. negalima. Statyba negalima 25 m atstumu nuo šlaito viršutinės ir apatinės briaunos. Rekonstruojant esamus pastatus ir statinius minėti statybos ir aukščio reikalavimai netaikomi;

- reglamentuoti geotopo – *Rumšiškių šaltinis* apsaugos ir tvarkymo reikalavimus, numatant sąlygas jo apsaugai ir pažintiniam lankymui;
- siekiant išvengti ir / ar sumažinti Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose numatomų sprendinių poveikį planuojamoje teritorijoje aptinkamoms saugomų rūšių augavietėms ir radavietėms, natūralioms pievoms ir ganykloms, EB svarbos natūralioms buveinėms, sprendinių konkretizavimo stadijoje nustatyti bendrąjį reikalavimą Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo sprendinių įgyvendinimui: įgyvendinant Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius (rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus) vertinti sprendinių poveikį biologinės įvairovės išsaugojimui svarbioms / jautrioms teritorijoms;
- Vadovaujantis „Bendraisiais buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais“ Europos bendrijos svarbos natūralioms buveinėms, esančioms planuojamoje teritorijoje, nustatyti jų išsaugojimą, palaikymą ir tvarkymą užtikrinantį reglamentą, kuris būtų taikomas rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus;
- Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 103 ir 104 straipsnių nuostatų reikalavimais Bendrojo plano sprendiniuose nustatyti, jog plėtra teritorijose, kurios vadovaujantis potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiais, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. rugpjūčio 6 d. įsakymu Nr. D1-655 „Dėl potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapių Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonuose patvirtinimo patenka į užliejamas teritorijas, gali būti vykdoma tik įrengus priemones nuo užliejimo, įvertinant poveikį saugomoms teritorijoms bei kitoms gamtinėms vertybėms;
- Sprendinių konkretizavimo stadijoje reglamentuoti paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrančių apsaugos juostos nustatymo reikalavimą: paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrantės apsaugos juostos nustatomos ir tikslinamos rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus ir/ar statybos projektus, vadovaujantis galiojančiais teisės aktais;
- Nustatyti vizualinės apsaugos reikalavimus planuojamoje teritorijoje esančiam ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealui – *Nemuno klonis ties Kauno mariomis*;
- Sprendinių konkretizavimo stadijoje reglamentuoti veiklą Kauno marių regioninio parko buferinės apsaugos zonoje: vadovaujantis Kauno marių regioninio parko tvarkymo plano sprendiniais (VII skyrius) Rumšiškių buferinės apsaugos zonoje, siekiant išsaugoti reprezentacinę erdvę Lietuvos liaudies buities muziejaus prieigose, draudžiama statyti statinius, aukštesnius kaip 9 metrai;
- Bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje, vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais, įvertinti gamtinio karkaso teritorijų geoekologinį potencialą ir šio vertinimo pagrindu nustatyti gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo reglamentus.

9. VERTINIMO, ĮSKAITANT VISUS SUNKUMUS, SU KURIAIS SUSIDURTA KAUPIANT REIKIAMĄ INFORMACIJĄ, APRAŠYMAS

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos sprendinių strateginio pasekmių aplinkai vertinimas atliktas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967, patvirtintu „Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu“ ir Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentu (UAB „Atamis“, 2024 m.).

Rengiant Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitą, informacijos kiekis, kuris leistų įvertinti reikšmingas galimas plano įgyvendinimo pasekmes, buvo pakankamas. Buvo analizuojami įvairių šaltinių: Statistikos departamento prie LRV; VĮ „Registru centras“; Valstybinės miškų tarnybos; Geologijos tarnybos; Saugomų teritorijų tarnybos ir kitų duomenų bankų duomenys, Esamos būklės įvertinimo ataskaita bei su rengiamu planu susiję teritorijų planavimo dokumentai bei teisės aktai.

Didesnė vertinimo problema susijusi su aiškių metodikų, tam tikriems aspektams vertinti, trūkumu. Poveikis aplinkai gali būti labai įvairus, atsižvelgiant į prevencines ir kompensacines priemones, kurios gali būti detalizuojamos žemesniuose planavimo lygmenyse - detaliuosiuose planuose, taip pat specialiuosiuose planuose bei objektų techniniuose projektuose ir jų realizacijose. Todėl nustatyti apibendrintą poveikį aplinkai miesto teritorijos bendrajame plane dėl įvairių faktorių tampa problematiška, o vertinimas tampa deklaratyvus.

Parengtoje SPAV ataskaitoje pasekmės aplinkai vertinamos strategiškai, atsižvelgiant į galimus pokyčius aplinkoje, neatliekant tikslaus kiekybinio vertinimo kiekvieno aplinkos komponento atžvilgiu.

10. NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS

Įgyvendinant Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius, vadovaujantis LR teritorijų planavimo įstatymu ir Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, patvirtintinus bendrojo plano keitimą, savivaldybės administracijos direktorius ir kitos institucijos privalo vykdyti sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą), priežiūrą ir kontrolę.

Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo stebėsenos (monitoringo) metu turės būti atliekama:

- Rengiama plano sprendinių įgyvendinimo programa, nustatomas investicijų poreikis;
- Analizuojama teritorijų planavimo duomenų banke sukaupta informacija;
- Formuojant savivaldybės biudžetą, teikiami pasiūlymai dėl bendrojo plano keitimo sprendinių įgyvendinimo
- Stebimi ekonominio potencialo, ūkinės veiklos, infrastruktūros, nekilnojamojo turto rinkos raidos pokyčiai;
- Analizuojami urbanistinės plėtros ir susisiekimo bei inžinerinės infrastruktūros pokyčiai;
- Analizuojamos pagrindinės ekonominės veiklos sąlygos ir aplinkos kokybę lemiantys faktoriai.

Gamtinės aplinkos būklės ir antropogeninio poveikio jai stebėjimai turi būti vykdomi vadovaujantis LR Aplinkos monitoringo įstatymo nustatyta tvarka ir Valstybine aplinkos monitoringo 2018-2023 metų programa. Rekomenduojama šio plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai stebėseną įtraukti į Kaišiadorių rajono savivaldybės aplinkos monitoringo programą. Savivaldybės aplinkos monitoringas vykdomas pagal savivaldybės aplinkos monitoringo programą, kurią rengia savivaldybės vykdomoji institucija. Savivaldybės aplinkos monitoringo programos turinį, jo rengimo, derinimo, vykdymo, savivaldybių aplinkos monitoringo kontrolės užtikrinimo ir informacijos teikimo tvarką nustato Bendrieji savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatai. Savivaldybės aplinkos monitoringo programa turi būti suderinta su Aplinkos ministerija arba jos įgaliota institucija Bendrųjų savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatų nustatyta tvarka ir patvirtinta savivaldybės tarybos. Pagrindinis dėmesys vykdant monitoringą turi būti skiriamas dirvožemio, oro, požeminio bei paviršinio vandens būklės kokybinių pokyčių stebėsenai. Taip pat turėtų būti vykdomas kraštovaizdžio struktūros pokyčių, tame tarpe teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos įgyvendinus ar neįgyvendinus bendrojo plano sprendinius bei vizualinės kraštovaizdžio kokybės monitoringas.

11. SANTRAUKA

Ivadas. Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo strateginis pasekmių aplinkai vertinimas atliekamas teritorijos vystymo koncepcijos rengimo stadijoje. Šio vertinimo tikslas – įvertinti galimas teigiamas ir neigiamas pasekmes, galimas įgyvendinus bendrojo plano koncepcijos sprendinius.

Strateginio pasekmių vertinimo dokumentas (toliau – SPAV) parengtas vadovaujantis „Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu“, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 ir vėlesniais jo pakeitimais bei Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentu.

Pirmajame skyriuje pateikiama informacija apie plano rengimo organizatorių, plano ir SPAV dokumento rengėją.

Antrajame skyriuje išdėstomi pagrindiniai Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo tikslai bei uždaviniai, plano sąsaja su kitais planais ir programomis, pristatomi koncepcijos alternatyvų formavimo principai bei pateikiamas išsamus koncepcijos alternatyvų (I, II) aprašymas.

Rumšiškių miestelio teritorijos Bendrųjų sprendinių alternatyvų sprendiniai sudaro sąlygas miesto teritorijos darniam vystymuisi, užtikrinant prielaidas teigiamai ekonomikos ir socialinei raidai, inžinerinės infrastruktūros įgyvendinimui kartu nepadarant žalos aplinkai. Bendrųjų sprendinių alternatyvose galiojančio bendrojo plano (BP-2014) sprendinių tęstinumo pagrindu tobulinama miesto teritorijos erdvinės struktūros kompozicija, nustatomi planinės ir erdvinės struktūros vystymo principai, teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai, miesto teritorijos plėtros kryptys. Bendrųjų sprendinių alternatyvose nustatomi teritorijos įgyvendinimo prioritetai, kurie reguliuoja miestelio stichišką drieką ir sudaro realias sąlygas prioritetinės savivaldybės inžinerinės infrastruktūros įgyvendinimui, investicijas koncentruoti kompleksiniam ir kompaktiškam teritorijos rezultatui pasiekti.

I-oji alternatyva orientuota į efektyvų Rumšiškių miestelio teritorijos panaudojimą, reprezentacinio rekreacinio Rumšiškių miestelio įvaizdžio formavimą, patrauklios gyvenamosios aplinkos kūrimą ir neefektyviai naudojamų teritorijų transformaciją bei žemės ūkio teritorijų ekstensyvų naudojimą išsaugant konversijos galimybę. II-oje alternatyvoje siūlomas racionalesnis miestelio teritorijos naudojimas ir intensyvus priemiestinės žemės ūkio teritorijos naudojimas plečiant žemės ūkio gamybinius kompleksus.

Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkymo ir naudojimo kryptys, gamtinės aplinkos apsaugos vystymo kryptys, inžinerinės infrastruktūros vystymo kryptys, susisiekimo sistemos vystymo kryptys, socialinės ir ekonominės aplinkos plėtojimo kryptys Bendrųjų sprendinių I ir II alternatyvose yra analogiškos.

Trečiajame skyriuje pateikiamas planuojamos teritorijos esamos aplinkos būklės įvertinimas, bei galimi aplinkos būklės pokyčiai, jeigu plano sprendiniai nebūtų įgyvendinti, kuris apima sekančias sritis:

- *urbanistinės struktūros vertinimas;*
- *socialinės ir ekonominės aplinkos vertinimas;*
- *susisiekimo sistemos vertinimas;*
- *inžinerinės infrastruktūros vertinimas;*
- *gamtinės aplinkos (žemės gelmių išteklių, reljefo, hidrografinio tinklo, biotos ypatumų,) vertinimas;*

- *aplinkos būklės (aplinkos oro taršos ir kokybės, vandens telkinių taršos ir kokybės, dirvožemio taršos, triukšmo) vertinimas.*

*Ketvirtajame skyriuje pateikiama informacija apie teritorijas, kurias gali paveikti Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai. Remiantis atlikta analize nustatyta, kad teritorijas, kurios gali būti reikšmingai paveiktos įgyvendinus ar neįgyvendinus Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos sprendinius, atstovauja *kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimui svarbios teritorijos ir vertybės: kompleksinė saugoma teritorija – Kauno marių regioninis parkas, „Natura 2000“ teritorijos, kitos biologinės įvairovės išsaugojimui svarbios teritorijos ir vertybės – Europos bendrijos svarbos natūralios buveinės, saugomų rūšių augavietės ir radavietės, miškai, natūralios pievos ir ganyklos bei nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugai svarbios teritorijos ir objektai.**

Šiame skyriuje pateikiama išsami informacija apie planuojamų alternatyvų (I, II) ir jose numatomų sprendinių padėtį kiekvieno aukščiau pristatyto teritorinio ar objektinio aplinkos komponento atžvilgiu. Informaciją iliustruoja grafinės schemos ir lentelės.

Penktajame skyriuje nagrinėjamos aplinkosauginės problemos ir jų priežastys, susijusios su Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo sprendiniais. Teikiamose alternatyvose numatomų sprendinių įgyvendinimas nesąlygos ženklėnių aplinkosauginių problemų, o galimų lokalių problemų galima išvengti sprendinių konkretizavimo stadijoje nustatant atitinkamus reglamento reikalavimus.

Šeštajame skyriuje išskirti tarptautiniu, Europos Bendrijos ir nacionaliniu lygmenimis nustatyti aplinkosaugos tikslai, susiję su rengiamu planu ir į kuriuos šiame plane reikia atsižvelgti.

Septintajame skyriuje vertinamos galimos koncepcijos I ir II alternatyvų sprendinių pasekmės saugomoms teritorijoms (įskaitant Natura 2000 teritorijas) bei gamtos paveldo objektams; biologinei įvairovei (EB svarbos natūralioms buveinėms, saugomų rūšių augavietėms ir radavietėms, natūralioms pievoms ir ganykloms); kultūros paveldui (Kultūros vertybių registre registruotoms nekilnojamos kultūros paveldo vertybėms (jų teritorijoms ir apsaugos zonoms); kraštovaizdžiui (gamtiniam karkasui, gamtinio kraštovaizdžio kompleksams, vizualiniam estetiniam potencialui); visuomenei ir jos sveikatai; neatsinaujantiems ir atsinaujantiems gamtos ištekliams (vandeniui, orui, klimatui, dirvožemiui) materialiajam turtui ir šių veiksmų tarpusavio sąveikai.

Atliktas *Rumšiškių miestelio bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvų (I, II) sprendinių grupių: planuojamos teritorijos vystymo erdvinės koncepcijos nustatymas (funkcinis zonavimas); plėtros prioritetų nustatymas; socialinės ir ekonominės aplinkos vystymas; susisiekiimo sistemos vystymas; inžinerinės infrastruktūros vystymas; gamtinės aplinkos apsaugos vystymas; nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkymo ir naudojimo kryptių nustatymas* strateginis poveikio aplinkos komponentams - bioįvairovei ir ekotinklui; gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui; kultūros paveldui; visuomenės sveikatingumui, vandeniui; dirvožemiui; orui, klimatui; materialiajam turtui vertinimas parodė, kad **I-oji alternatyva**, numatanti racionalesnius teritorijos planinės erdvinės struktūros vystymo sprendinius, turi geresnes integralumo, funkcinės struktūros efektyvumo, kraštovaizdžio apsaugos, investicijų pasiūlos, plėtros reguliavimo (valdymo) nenutrūkstamas galimybes bei strateginio pasekmių aplinkai vertinimo požiūriu yra pranašesnė už **II-ąją alternatyvą**.

Aštuntajame skyriuje nagrinėjamos priemonės plano įgyvendinimo reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti. Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai bus įgyvendinami ne tiesiogiai, o per žemesnio lygmens planus - miesto dalių detaliuosius bei specialiuosius planus, rengiamus žymiai stambesniame mastelyje ir labiau konkretizuojamus. Todėl, einant sprendinių detalizacijos linkme, kuomet jau tampa aiškios planuojamos veiklos ir jų mastai, turi būti ieškoma galimybių sumažinti tikėtinas neigiamas pasekmes, numatomos jų išvengti ar sumažinti padedančias priemones.

Atliekant strateginį pasekmių aplinkai vertinimą – nagrinėjant parengtų koncepcijos alternatyvų (I, II) įgyvendinimo pasekmes aplinkai nustatyta, kad dalies pasekmių aplinkai galima būtų išvengti ar jas sumažinti jau sprendinių konkretizavimo stadijoje, atitinkamai reglamentuojant kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimui svarbių teritorijų ir objektų apsaugos bei tvarkymo reikalavimus:

Devintajame skyriuje trumpai aprašytas vertinimas bei sunkumai, iškilę rengiant strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitą.

Dešimtajame skyriuje pateikta informacija apie monitoringo priemones. Įgyvendinant Rumšiškių miestelio teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius, vadovaujantis LR teritorijų planavimo įstatymu ir Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, patvirtintinus bendrojo plano keitimą, savivaldybės administracijos direktorius ir kitos institucijos privalo vykdyti sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą), priežiūrą ir kontrolę.

GRAFINĖ DALIS

1. Bendrųjų sprendinių formavimas. I alternatyva. M 1:7500 (brėžinys Nr. 1).
2. Bendrųjų sprendinių formavimas. II alternatyva. M 1:7500 (brėžinys Nr. 2).
3. Esamos būklės įvertinimas. Žemėvaldos brėžinys M 1:5000 (brėžinys Nr. 3).